

LUMON LUKIO

Koulukohtainen opetussuunnitelma
Päivitys 2.10.2014

LUMON LUKION OPETUSSUUNNITELMA.....	16
1. LUMON LUKIO	16
1.1. Lumon lukion perustehtävä	16
1.2. Visio ja arvoperusta	16
1.3. Toimintaa ohjaavat asiakirjat.....	16
1.4. Opetussuunnitelma	16
1.4.1. Periaatteita	16
1.4.2. Lukuvuosisuunnitelma	17
1.4.3. Vantaalaiset linjaukset	17
1.4.4. VOPS:n tarkistaminen	17
1.4.5. Lumon lukion erityislinja ja -painotus	17
1.4.5.1. Lumon lukion erityislinja, ympäristöpainotteiset opinnot.....	17
1.4.5.2. Esittävän taiteen painotus.....	17
2. TOIMINTAKULTTUURI.....	17
2.1. Toimintakulttuurin määrittely	17
2.2. Oppimiskäsitys ja opiskeluympäristö	18
2.3. Yhteistyö.....	18
2.3.1. Toisen asteen yhteistyö	18
2.3.2. Yhteistyö muiden oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa.....	18
2.3.3. Kansainvälinen yhteistyö	18
2.3.3.1. Monikulttuurisuus	19
2.4. Opiskelijan osallisuus ja opiskelijakuntatoiminta.....	19
2.5. Toiminta turvallisuuden ja terveiden elämän tapojen edistämiseksi.....	19
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	19
3.1. Opintojen rakenne.....	19
3.2. Painotukset ja opiskelijavalinta	20
3.3. Tuntijako ja jaksojärjestelmä	20
3.4. Koeviikkojärjestelyt.....	20
3.5. Itsenäisen opiskelun periaatteet	20
3.6. Etäopiskelu	20
3.7. Vieraskielinen opetus.....	20
4. OPISKELIJAN KANNUSTAMINEN JA TUKEMINEN	20
4.1. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	21
4.2. Ohjauksen järjestäminen.....	21
4.3. Ohjauksen työnjako	21
4.3.1. Aineenopettaja	21
4.3.2. Ryhmänohjaaja	22
4.3.3. Opinto-ohjaaja.....	22
4.3.3.1. Yhteydenpito huoltajien kanssa.....	22
4.3.3.2. Ohjaa ryhmänohjaajia	23
4.3.4. Tutor-toiminta ja opiskelijakunta.....	23
4.4. Opiskeluhoolto.....	23
4.5. Opiskelun erityinen tuki	24
4.6. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus.....	24
5. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	25
5.1. Opiskelija-arvioinnin yleiset perusteet	25
5.2. Kurssisuoritusten arviointi	25
5.2.1. Kurssin itsenäinen suorittaminen	25
5.2.2. Huoltajille tiedottaminen.....	25
5.2.3. Arvioinnin merkintätavat	25
5.2.4. Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen	26
5.2.5. Opintojen etenemisen seuranta	26
5.2.6. Hyväksytyn kurssiarvosanan korottamismahdollisuus	26
5.2.7. Hylätyn kurssiarvosanan suorittaminen	26
5.2.8. Kurssin arvostelematta jättäminen (K).....	26
5.2.9. Uusintakuulustelut	26
5.2.10. Opintojen hyväksilukeminen	26
5.2.11. Oppimäärän vaihtaminen	27

5.2.12. Maahanmuuttajaopiskelijat	27
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi ja päättöarvosanan korottaminen.....	27
5.3.1. Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet.....	28
5.4. Lukion oppimäärän suoritus	28
5.4.1. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	28
5.5. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	28
6. OPPIMISTAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT	29
6.1. Aihekokonaisuudet	29
6.1.1. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys	29
6.1.2. Hyvinvointi ja turvallisuus.....	29
6.1.3. Kestävä kehitys	29
6.1.4. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.....	30
6.1.5. Teknologia	30
6.1.6. Viestintä- ja mediaosaaminen	30
6.2. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....	30
6.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä	30
6.2.1.1. Opetuksen tavoitteet.....	31
6.2.1.2. Arviointi.....	31
6.2.1.3. Kurssien suorittaminen	31
6.2.1.4. Pakolliset kurssit	31
6.2.1.4.1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1).....	31
6.2.1.4.1.1. Tavoitteet.....	32
6.2.1.4.1.2. Keskeiset sisällöt	32
6.2.1.4.2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2).....	32
6.2.1.4.2.1. Tavoitteet.....	32
6.2.1.4.2.2. Keskeiset sisällöt	32
6.2.1.4.3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3).....	33
6.2.1.4.3.1. Tavoitteet.....	33
6.2.1.4.3.2. Keskeiset sisällöt	33
6.2.1.4.4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)	33
6.2.1.4.4.1. Tavoitteet.....	33
6.2.1.4.4.2. Keskeiset sisällöt	33
6.2.1.4.5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)	34
6.2.1.4.5.1. Tavoitteet.....	34
6.2.1.4.5.2. Keskeiset sisällöt	34
6.2.1.4.6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)	34
6.2.1.4.6.1. Tavoitteet.....	34
6.2.1.4.6.2. Keskeiset sisällöt	35
6.2.1.5. Syventävät kurssit	35
6.2.1.5.1. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7).....	35
6.2.1.5.1.1. Tavoitteet.....	35
6.2.1.5.1.2. Keskeiset sisällöt	35
6.2.1.5.2. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8).....	35
6.2.1.5.2.1. Tavoitteet.....	35
6.2.1.5.2.2. Keskeiset sisällöt	35
6.2.1.5.3. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9).....	36
6.2.1.5.3.1. Tavoitteet.....	36
6.2.1.5.3.2. Keskeiset sisällöt	36
6.2.1.6. Soveltavat kurssit.....	36
6.2.1.6.1. Media 1, median peruskurssi (ÄI10).....	36
6.2.1.6.2. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI11)	36
6.2.1.6.3. Kuva ja sana (ÄI12)	36
6.2.1.6.4. Kirjallisuutta keskustellen (ÄI13)	36
6.2.1.6.5. Kielenhuoltokurssi (ÄI14).....	37
6.2.1.6.6. Media 2, julkaisukurssi (ÄI15).....	37
6.2.1.6.7. Projektikurssi (ÄI16).....	37
6.2.2. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä	37
6.2.2.1. Pakolliset kurssit	37
6.2.2.1.1. Perusteet hallintaan (S21).....	37
6.2.2.1.1.1. Kurssin sisältö	38
6.2.2.1.2. Kieli käyttöön (S22).....	38
6.2.2.1.2.1. Kurssin sisältö	38
6.2.2.1.3. Kielellä vaikutetaan (S23).....	38
6.2.2.1.3.1. Kurssin sisältö	38
6.2.2.1.4. Syvemmät tekstitaidot (S24)	38
6.2.2.1.4.1. Kurssin sisältö	38

6.2.2.1.5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25).....	38
6.2.2.1.5.1. Kurssin sisältö	39
6.2.2.1.6. Kohti toimivaa kaksikielisuutta (S26).....	39
6.2.2.1.6.1. Kurssin sisältö	39
6.2.2.2. Syventävät kurssit	39
6.2.2.2.1. Puhekieli tarkasteluun (S27)	39
6.2.2.2.1.1. Kurssin sisältö	39
6.2.2.2.2. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28).....	39
6.2.2.2.2.1. Kurssin sisältö	39
6.2.2.2.3. Tekstien maailmassa (S29)	39
6.2.2.2.3.1. Tavoitteet	39
6.2.2.2.3.2. Keskeiset sisällöt.....	40
6.2.2.2.4. Soveltavat kurssit	40
6.2.2.2.5. Elokuva kansan kuvastajana (S210).....	40
6.2.2.2.5.1. Kurssin sisältö	40
6.2.2.2.6. Kirjallisuuspiiri (S211).....	40
6.2.2.2.7. Draamaklubi (S212).....	40
6.3. TOINEN KOTIMAINEN KIELI	40
6.3.1. Ruotsi	40
6.3.1.1. Opetuksen tavoitteet.....	40
6.3.1.2. Arviointi	40
6.3.1.3. Opetusmenetelmät.....	40
6.3.1.4. Ruotsi A-oppimäärä	41
6.3.1.4.1. Pakolliset kurssit.....	41
6.3.1.4.1.1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1).....	41
6.3.1.4.1.2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)	41
6.3.1.4.1.3. Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3).....	41
6.3.1.4.1.4. Elinympäristömme (RUA4).....	41
6.3.1.4.1.5. Opiskelu ja työ (RUA5).....	42
6.3.1.4.1.6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)	42
6.3.1.4.2. Syventävät kurssit.....	42
6.3.1.4.2.2. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8).....	43
6.3.1.4.3. Soveltavat kurssit.....	43
6.3.1.4.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUA9)	43
6.3.1.4.3.2. Kielioppikurssi (RUA12).....	43
6.3.1.4.3.3. Projektikurssi (RUA13)	43
6.3.1.4.3.4. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUA14)	44
6.3.1.5. Ruotsi B-oppimäärä	44
6.3.1.5.1. Pakolliset kurssit.....	44
6.3.1.5.1.1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)	44
6.3.1.5.1.2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)	44
6.3.1.5.1.3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)	44
6.3.1.5.1.4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4).....	45
6.3.1.5.1.5. Elinympäristömme (RUB5).....	45
6.3.1.5.2. Syventävät kurssit.....	45
6.3.1.5.2.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7).....	45
6.3.1.5.3. Soveltavat kurssit.....	46
6.3.1.5.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUB8).....	46
6.3.1.5.3.2. Peruskoulun oppimäärän kertauskurssi (RUB10).....	46
6.3.1.5.3.3. Kielioppikurssi (RUB12).....	46
6.3.1.5.3.4. Projektikurssi (RUB13)	46
6.3.1.5.3.5. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB14).....	46
6.4. VIERAAT KIELET	46
6.4.1. Opetuksen tavoitteet.....	46
6.4.2. Arviointi	46
6.4.3. Opetusmenetelmät.....	46
6.4.4. Englanti A-oppimäärä	47
6.4.4.1. Pakolliset kurssit	47
6.4.4.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1).....	47
6.4.4.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2).....	47
6.4.4.1.3. Opiskelu ja työ (ENA3).....	48
6.4.4.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)	48
6.4.4.1.5. Kulttuuri (ENA5).....	48
6.4.4.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6).....	49
6.4.4.2. Syventävät kurssit	49
6.4.4.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)	49
6.4.4.2.2. Puhu ja ymmärrä paremmin (ENA8).....	49

6.4.4.3. Soveltavat kurssit	50
6.4.4.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (ENA9)	50
6.4.4.3.2. Peruskoulun oppimäärän kertauskurssi (ENA10).....	50
6.4.4.3.3. Kielioppikurssi (ENA11).....	50
6.4.4.3.4. Projektikurssi (ENA12)	50
6.4.5. Ranska A-oppimäärä	50
6.4.5.1. Pakolliset kurssit	50
6.4.5.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (RAA1)	50
6.4.5.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (RAA2)	51
6.4.5.1.3. Opiskelu ja työ (RAA3).....	51
6.4.5.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RAA4)	52
6.4.5.1.5. Kulttuuri (RAA5)	52
6.4.5.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (RAA6).....	52
6.4.5.2. Syventävät kurssit	53
6.4.5.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (RAA7)	53
6.4.5.3. Soveltavat kurssit	54
6.4.5.3.1. Projektikurssi (RAA9).....	54
6.4.5.3.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RAA10)	54
6.4.6. Saksa A-oppimäärä	54
6.4.6.1. Pakolliset kurssit	54
6.4.6.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (SAA1).....	54
6.4.6.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (SAA2).....	54
6.4.6.1.3. Opiskelu ja työ (SAA3).....	55
6.4.6.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA4).....	55
6.4.6.1.5. Kulttuuri (SAA5).....	56
6.4.6.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (SAA6)	56
6.4.6.2. Syventävät kurssit	56
6.4.6.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (SAA7).....	56
6.4.6.3. Soveltavat kurssit	57
6.4.6.3.1. Projektikurssi (SAA9)	57
6.4.6.3.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (SAA10).....	57
6.4.7. Venäjä.....	57
6.4.7.1. Pakolliset kurssit	57
6.4.7.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (VEA1).....	57
6.4.7.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (VEA2).....	58
6.4.7.1.3. Opiskelu ja työ (VEA3).....	58
6.4.7.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (VEA4)	59
6.4.7.1.5. Kulttuuri (VEA5).....	59
6.4.7.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (VEA6).....	59
6.4.7.2. Syventävät kurssit	60
6.4.7.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (VEA7)	60
6.4.7.3.1. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (VEA9)	61
6.4.8. Ranska	61
6.4.8.1. Syventävät kurssit	61
6.4.8.1.1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21)	61
6.4.8.1.2. Meillä ja muualla (RAB22)	61
6.4.8.1.3. Ennen ja nyt (RAB23)	61
6.4.8.1.4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24)	62
6.4.8.1.5. Kulttuuri (RAB25).....	62
6.4.8.1.6. Yhteinen maapallomme (RAB26).....	62
6.4.9. Saksa	63
6.4.9.1. Syventävät kurssit	63
6.4.9.1.1. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB21)	63
6.4.9.1.2. Meillä ja muualla (SAB22).....	63
6.4.9.1.3. Ennen ja nyt (SAB23)	63
6.4.9.1.4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB24).....	64
6.4.9.1.5. Kulttuuri (SAB25).....	64
6.4.9.1.6. Yhteinen maapallomme (SAB26)	64
6.4.10. Lukiossa alkava oppimäärä (B3).....	64
6.4.10.1. Espanja	65
6.4.10.1.1. Syventävät kurssit.....	65
6.4.10.1.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (EAB31)	65
6.4.10.1.1.2. Näin asiat hoituvat (EAB32).....	65
6.4.10.1.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (EAB33).....	65
6.4.10.1.1.4. Meillä ja muualla (EAB34).....	65
6.4.10.1.1.5. Ennen ja nyt (EAB35).....	66
6.4.10.1.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (EAB36).....	66

6.4.10.1.1.7. Kulttuuri (EAB37).....	66
6.4.10.2. Ranska	67
6.4.10.2.1. Syventävät kurssit.....	67
6.4.10.2.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31)	67
6.4.10.2.1.2. Näin asiat hoituvat (RAB32)	67
6.4.10.2.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33)	68
6.4.10.2.1.4. Meillä ja muualla (RAB34)	68
6.4.10.2.1.5. Ennen ja nyt (RAB35)	68
6.4.10.2.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36).....	68
6.4.10.2.1.7. Kulttuuri (RAB37).....	69
6.4.10.2.1.8. Yhteinen maapallomme (RAB38)	69
6.4.10.3. Saksa	69
6.4.10.3.1. Syventävät kurssit.....	69
6.4.10.3.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB31).....	69
6.4.10.3.1.2. Näin asiat hoituvat (SAB32).....	70
6.4.10.3.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB33).....	70
6.4.10.3.1.4. Meillä ja muualla (SAB34).....	70
6.4.10.3.1.5. Ennen ja nyt (SAB35).....	70
6.4.10.3.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB36).....	71
6.4.10.3.1.7. Kulttuuri (SAB37)	71
6.4.10.3.1.8. Yhteinen maapallomme (SAB38).....	71
6.4.10.4. Venäjä	71
6.4.10.4.1. Syventävät kurssit.....	72
6.4.10.4.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB31)	72
6.4.10.4.1.2. Näin asiat hoituvat (VEB32).....	72
6.4.10.4.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB33).....	72
6.4.10.4.1.4. Meillä ja muualla (VEB34).....	72
6.4.10.4.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB36).....	73
6.4.10.4.1.7. Kulttuuri (VEB37).....	73
6.4.10.4.1.8. Yhteinen maapallomme (VEB38).....	74
6.4.10.5. Latinan kieli	74
6.4.10.5.1. Opetuksen tavoitteet	74
6.4.10.5.2. Arviointi	74
6.4.10.5.3. Syventävät kurssit.....	74
6.4.10.5.3.1. Ikkunat auki antiikkiin (LAB31)	74
6.4.10.5.3.2. Antiikin elämää (LAB32)	74
6.4.10.5.3.3. Tietoa, taitoa ja taruperintöä (LAB33).....	75
6.4.10.5.3.4. Rooman historian vaiheita (LAB34).....	75
6.4.10.5.3.5. Roomalaisia suurmiehiä (LAB35)	75
6.4.10.5.3.6. Kulttuuriperintömme (LAB36).....	75
6.4.10.5.3.7. Viestejä menneisyydestä (LAB37)	75
6.4.10.5.3.8. Latinaa kautta vuosisatojen (LAB38)	75
6.5. MATEMATIIKKA	75
6.5.1. Arviointi.....	75
6.5.2. Oppimäärän vaihtaminen	75
6.5.3. Matematiikan pitkä oppimäärä	75
6.5.3.1. Opetuksen tavoitteet.....	75
6.5.3.2. Pakolliset kurssit	76
6.5.3.2.1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1).....	76
6.5.3.2.1.1. Tavoitteet	76
6.5.3.2.1.2. Keskeiset sisällöt	76
6.5.3.2.2. Polynomifunktiot (MAA2)	76
6.5.3.2.2.1. Tavoitteet	76
6.5.3.2.2.2. Keskeiset sisällöt	76
6.5.3.2.3. Geometria (MAA3)	76
6.5.3.2.3.1. Tavoitteet	76
6.5.3.2.3.2. Keskeiset sisällöt	77
6.5.3.2.4. Analyttinen geometria (MAA4)	77
6.5.3.2.4.1. Tavoitteet	77
6.5.3.2.4.2. Keskeiset sisällöt	77
6.5.3.2.5. Vektorit (MAA5).....	77
6.5.3.2.5.1. Tavoitteet	77
6.5.3.2.5.2. Keskeiset sisällöt	77
6.5.3.2.6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)	77
6.5.3.2.6.1. Tavoitteet	77
6.5.3.2.6.2. Keskeiset sisällöt	77
6.5.3.2.7. Derivaatta (MAA7)	78

6.5.3.2.7.1. Tavoitteet	78
6.5.3.2.7.2. Keskeiset sisällöt	78
6.5.3.2.8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8).....	78
6.5.3.2.8.1. Tavoitteet	78
6.5.3.2.8.2. Keskeiset sisällöt	78
6.5.3.2.9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9).....	78
6.5.3.2.9.1. Tavoitteet	78
6.5.3.2.9.2. Keskeiset sisällöt	79
6.5.3.2.10. Integraalilaskenta (MAA10).....	79
6.5.3.2.10.1. Tavoitteet	79
6.5.3.2.10.2. Keskeiset sisällöt	79
6.5.3.3. Syventävät kurssit	79
6.5.3.3.1. Lukuteoria ja logiikka (MAA11).....	79
6.5.3.3.1.1. Tavoitteet	79
6.5.3.3.1.2. Keskeiset sisällöt	79
6.5.3.3.2. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12).....	79
6.5.3.3.2.1. Tavoitteet	79
6.5.3.3.2.2. Keskeiset sisällöt	80
6.5.3.3.3. Analyysi (Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi) (MAA13)	80
6.5.3.3.3.1. Tavoitteet	80
6.5.3.3.3.2. Keskeiset sisällöt	80
6.5.3.4. Soveltavat.....	80
6.5.3.4.1. Kertauskurssit (MAA14).....	80
6.5.3.4.2. Harjoituskurssi (MAA15).....	80
6.5.3.4.3. Jatko-opintoihin valmentava kurssi (MAA16)	80
6.5.3.4.4. Laskinmatematiikan kurssi (MAA17)	80
6.5.4. Matematiikan lyhyt oppimäärä	80
6.5.4.1. Opetuksen tavoitteet.....	80
6.5.4.2. Pakolliset kurssit	81
6.5.4.2.1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)	81
6.5.4.2.1.1. Tavoitteet	81
6.5.4.2.1.2. Keskeiset sisällöt	81
6.5.4.2.2. Geometria (MAB2)	81
6.5.4.2.2.1. Tavoitteet	81
6.5.4.2.2.2. Keskeiset sisällöt	81
6.5.4.2.3. Matemaattisia malleja I (MAB3).....	81
6.5.4.2.3.1. Tavoitteet	81
6.5.4.2.3.2. Keskeiset sisällöt	81
6.5.4.2.4. Matemaattinen analyysi (MAB4)	81
6.5.4.2.4.1. Tavoitteet	81
6.5.4.2.4.2. Keskeiset sisällöt	82
6.5.4.2.5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5).....	82
6.5.4.2.5.1. Tavoitteet	82
6.5.4.2.5.2. Keskeiset sisällöt	82
6.5.4.2.6. Matemaattisia malleja II (MAB6)	82
6.5.4.2.6.1. Tavoitteet	82
6.5.4.2.6.2. Keskeiset sisällöt	82
6.5.4.3. Syventävät kurssit	82
6.5.4.3.1. Talousmatematiikka (MAB7).....	82
6.5.4.3.1.1. Tavoitteet	82
6.5.4.3.2. Matemaattisia malleja III (MAB8)	83
6.5.4.3.2.1. Tavoitteet	83
6.5.4.3.2.2. Keskeiset sisällöt	83
6.5.4.4. Soveltavat kurssit	83
6.5.4.4.1. Yo-kirjoituksiin valmentava kurssi (MAB9).....	83
6.5.4.4.2. Peruskoulun kertauskurssi (MAB10)	83
6.5.4.4.3. Lyhyen matematiikan kurssien 1-3 tukikurssi (MAB11)	83
6.5.4.4.4. Lyhyen matematiikan kurssien 4-6 tukikurssi (MAB14)	83
6.6. BIOLOGIA.....	83
6.6.1. Biologian opetuksen tehtävä	83
6.6.2. Opetuksen tavoitteet.....	84
6.6.3. Arviointi.....	84
6.6.4.1. Eliömaailma (BI1).....	84
6.6.4.1.1. Tavoitteet.....	84
6.6.4.1.2. Keskeiset sisällöt	84
6.6.4.1.3. Työtavat.....	85

6.6.4.2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)	85
6.6.4.2.1. Tavoitteet.....	85
6.6.4.2.2. Keskeiset sisällöt	85
6.6.4.2.3. Työtavat.....	86
6.6.5. Syventävät kurssit	86
6.6.5.1. Ympäristöekologia (BI3).....	86
6.6.5.1.1. Tavoitteet.....	86
6.6.5.1.2. Keskeiset sisällöt	86
6.6.5.1.3. Työtavat.....	86
6.6.5.2. Ihmisen biologia (BI4)	86
6.6.5.2.1. Tavoitteet.....	86
6.6.5.2.2. Keskeiset sisällöt	87
6.6.5.2.3. Työtavat.....	87
6.6.5.3. Bioteknologia (BI5)	87
6.6.5.3.1. Tavoitteet.....	87
6.6.5.3.2. Keskeiset sisällöt	88
6.6.5.3.3. Työtavat.....	88
6.6.6. Soveltavat kurssit	88
6.6.6.1. Biologian ainerealiin valmentava kurssi (BI6)	88
6.6.6.1.1. Tavoitteet.....	88
6.6.6.1.2. Sisältö ja työtavat	88
6.6.6.2. Biologian laboratoriotyökurssi (BI7)	88
6.6.6.2.1. Tavoitteet.....	88
6.6.6.2.2. Sisältö ja työtavat	89
6.6.6.3. Ympäristötutkimuksen peruskurssi (BI8).....	89
6.6.6.3.1. Tavoitteet.....	89
6.6.6.3.2. Sisältö ja työtavat	89
6.6.6.4. Ympäristötutkimuksen jatkokurssi (BI9)	89
6.6.6.4.1. Tavoitteet.....	89
6.6.6.4.2. Sisältö ja työtavat	89
6.6.6.5. Biologian projektityökurssi (BI10)	89
6.6.6.5.1. Tavoitteet.....	89
6.6.6.5.2. Sisältö ja työtavat	90
6.7. MAANTIEDE	90
6.7.1. Opetuksen tavoitteet.....	90
6.7.2. Arviointi.....	90
6.7.3. Pakolliset kurssit	91
6.7.3.1. Sininen planeetta (GE1)	91
6.7.3.1.1. Tavoitteet.....	91
6.7.3.1.2. Keskeiset sisällöt	91
6.7.3.2. Yhteinen maailma (GE2)	91
6.7.3.2.1. Tavoitteet.....	91
6.7.3.2.2. Keskeiset sisällöt	92
6.7.4. Syventävät kurssit	92
6.7.4.1. Riskien maailma (GE3).....	92
6.7.4.1.1. Tavoitteet.....	92
6.7.4.1.2. Keskeiset tavoitteet.....	93
6.7.4.2. Aluetutkimus (GE4)	93
6.7.4.2.1. Tavoitteet.....	93
6.7.4.2.2. Sisällöt	93
6.7.5. Soveltavat kurssit	94
6.7.5.1. Maantieteen ainerealiin valmentava kurssi (GE5).....	94
6.7.5.1.1. Kurssin tavoitteet.....	94
6.7.5.1.2. Sisältö ja työtavat	94
6.7.5.2. Kartografia (GE6)	94
6.7.5.2.1. Tavoitteet.....	94
6.7.5.2.2. Sisältö ja työtavat	94
6.7.5.3. Paikkatietojärjestelmä (GE7)	94
6.7.5.3.1. Tavoitteet.....	94
6.7.5.3.2. Sisältö ja työtavat	94
6.7.5.4. Minä ja alueellinen ympäristöni (GE9)	94
6.7.5.4.1. Tavoitteet.....	94
6.7.5.4.2. Sisältö ja työtavat	94
6.7.5.5. Projektityökurssi (GE10).....	94
6.7.5.5.1. Tavoitteet.....	94
6.7.5.5.2. Sisältö ja työtavat	95
6.8. FYSIIKKA	95

6.8.1. Opetuksen tavoitteet.....	95
6.8.2. Arviointi.....	95
6.8.3. Pakollinen kurssi.....	95
6.8.3.1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1).....	95
6.8.3.1.1. Tavoitteet.....	95
6.8.3.1.2. Keskeiset sisällöt.....	95
6.8.4. Syventävät kurssit.....	96
6.8.4.1. Lämpö (FY2).....	96
6.8.4.1.1. Tavoitteet.....	96
6.8.4.1.2. Keskeiset sisällöt.....	96
6.8.4.2. Aallot (FY3).....	96
6.8.4.2.1. Tavoitteet.....	96
6.8.4.2.2. Keskeiset sisällöt.....	96
6.8.4.3. Liikkeen lait (FY4).....	96
6.8.4.3.1. Tavoitteet.....	96
6.8.4.3.2. Keskeiset sisällöt.....	97
6.8.4.4. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5).....	97
6.8.4.4.1. Tavoitteet.....	97
6.8.4.4.2. Keskeiset sisällöt.....	97
6.8.4.5. Sähkö (FY6).....	97
6.8.4.5.1. Tavoitteet.....	97
6.8.4.5.2. Keskeiset sisällöt.....	97
6.8.4.6. Sähkömagnetismi (FY7).....	97
6.8.4.6.1. Tavoitteet.....	97
6.8.4.6.2. Keskeiset sisällöt.....	97
6.8.4.7. Aine ja säteily (FY8).....	98
6.8.4.7.1. Tavoitteet.....	98
6.8.4.7.2. Keskeiset sisällöt.....	98
6.8.4.8. Soveltavat kurssit.....	98
6.8.4.8.1. Valmennuskurssi jatko-opintoihin (FY9).....	98
6.8.4.8.2. Tähtitiede ja avaruus (FY10).....	98
6.8.4.8.3. Elektroniikka (FY11).....	98
6.8.4.8.4. Mittausautomaatio (FY12).....	98
6.9. KEMIA	98
6.9.1. Opetuksen tavoitteet.....	98
6.9.2. Arviointi.....	99
6.9.3. Pakollinen kurssi.....	99
6.9.3.1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1).....	99
6.9.3.1.1. Tavoitteet.....	99
6.9.3.1.2. Keskeiset sisällöt.....	99
6.9.4. Syventävät kurssit.....	99
6.9.4.1. Kemian mikromaailma (KE2).....	99
6.9.4.1.1. Tavoitteet.....	99
6.9.4.1.2. Keskeiset sisällöt.....	100
6.9.4.2. Reaktiot ja energia (KE3).....	100
6.9.4.2.1. Tavoitteet.....	100
6.9.4.2.2. Keskeiset sisällöt.....	100
6.9.4.3. Metallit ja materiaalit (KE4).....	100
6.9.4.3.1. Tavoitteet.....	100
6.9.4.3.2. Keskeiset sisällöt.....	100
6.9.4.4. Reaktiot ja tasapaino (KE5).....	100
6.9.4.4.1. Tavoitteet.....	100
6.9.4.4.2. Keskeiset sisällöt.....	101
6.9.5. Soveltavat kurssit.....	101
6.9.5.1. Kemian ainerealiin valmistava kurssi (KE6).....	101
6.9.5.1.1. Tavoitteet.....	101
6.9.5.1.2. Keskeiset sisällöt.....	101
6.9.5.2. Kemian työkurssi (KE7).....	101
6.9.5.2.1. Tavoitteet.....	101
6.9.5.2.2. Keskeiset sisällöt.....	101
6.9.5.3. Kemian projektikurssi (KE8).....	101
6.9.5.3.1. Tavoitteet.....	101
6.9.5.3.2. Keskeiset sisällöt.....	101
6.10. USKONTO	101
6.10.1. Evankelis-luterilainen uskonto	102
6.10.1.1. Pakolliset kurssit.....	102
6.10.1.1.1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1).....	102

6.10.1.1.1.1. Tavoitteet	102
6.10.1.1.1.2. Keskeiset sisällöt	102
6.10.1.1.2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)	102
6.10.1.1.2.1. Tavoitteet	102
6.10.1.1.2.2. Keskeiset sisällöt	103
6.10.1.1.3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)	103
6.10.1.1.3.1. Tavoitteet	103
6.10.1.1.3.2. Keskeiset sisällöt	103
6.10.1.2. Syventävät kurssit	103
6.10.1.2.1. Uskontojen maailmat (UE4)	103
6.10.1.2.1.1. Tavoitteet	103
6.10.1.2.1.2. Keskeiset sisällöt	103
6.10.1.2.2. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)	103
6.10.1.2.2.1. Tavoitteet	103
6.10.1.2.2.2. Keskeiset sisällöt	104
6.10.1.3. Soveltavat kurssit	104
6.10.1.3.1. Uskonnon ainereaaliiin valmentava kurssi (UE6)	104
6.10.1.3.1.1. Tavoitteet	104
6.10.1.3.1.2. Sisältö	104
6.10.1.3.2. Maailman selittäminen katsomusperinteissä. Antiikin uskonnot (UE7) (= ET5)	104
6.10.1.3.2.1. Tavoitteet	104
6.10.1.3.3. Sisältö	104
6.10.2. Ortodoksinen uskonto	104
6.10.2.1. Pakolliset kurssit	104
6.10.2.1.1. Ortodoksinen maailma (UO1)	104
6.10.2.1.1.1. Tavoitteet	104
6.10.2.1.1.2. KESKEISET SISÄLLÖT	104
6.10.2.1.2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)	105
6.10.2.1.2.1. Tavoitteet	105
6.10.2.1.2.2. Keskeiset sisällöt	105
6.10.2.1.3. Raamattutieto (UO3)	105
6.10.2.1.3.1. Tavoitteet	105
6.10.2.1.3.2. Keskeiset sisällöt	105
6.10.2.2. Syventävät kurssit	105
6.10.2.2.1. Uskontojen maailmat (UO4)	105
6.10.2.2.1.1. Tavoitteet	105
6.10.2.2.1.2. Keskeiset sisällöt	105
6.10.2.2.2. Ortodoksinen Suomi (UO5)	106
6.10.2.2.2.1. Tavoitteet	106
6.10.2.2.2.2. Keskeiset sisällöt	106
6.10.2.3. Soveltavat kurssit	106
6.10.2.3.1. Ortodoksinen uskonnon ainereaaliiin valmentava kurssi (UO6)	106
6.11. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	111
6.11.1. Opetuksen tavoitteet	111
6.11.2. Arviointi	111
6.11.3. Pakolliset kurssit	111
6.11.3.1. Hyvä elämä (ET1)	111
6.11.3.1.1. Tavoitteet	111
6.11.3.1.2. Keskeiset sisällöt	111
6.11.3.2. Maailmankuva (ET2)	112
6.11.3.2.1. Tavoitteet	112
6.11.3.2.2. Keskeiset sisällöt	112
6.11.3.3. Yksilö ja yhteisö (ET3)	112
6.11.3.3.1. Tavoitteet	112
6.11.3.3.2. Keskeiset sisällöt	113
6.11.4. Syventävät kurssit	113
6.11.4.1. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)	113
6.11.4.1.1. Tavoitteet	113
6.11.4.1.2. Keskeiset sisällöt	113
6.11.4.2. Maailman selittäminen katsomusperinteissä. Antiikin uskonnot (ET5) (= UE7)	113
6.11.4.2.1. Tavoitteet	113
6.11.4.2.2. Keskeiset sisällöt	113
6.11.5. Soveltavat kurssit	114
6.11.5.1. Projektikurssi ja ylioppilaskirjoitusten valmennus (ET6)	114
6.12. FILOSOFIA	114
6.12.1. Opetuksen tavoitteet	114
6.12.2. Arviointi	114

6.12.3. Pakollinen kurssi.....	114
6.12.3.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)	114
6.12.3.1.1. Tavoitteet.....	114
6.12.3.1.2. Keskeiset sisällöt	115
6.12.4. Syventävät kurssit	115
6.12.4.1. Filosofinen etiikka (FI2).....	115
6.12.4.1.1. Tavoitteet.....	115
6.12.4.1.2. Keskeiset sisällöt	115
6.12.4.2. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3).....	115
6.12.4.2.1. Tavoitteet.....	115
6.12.4.2.2. Keskeiset sisällöt	115
6.12.4.3. Yhteiskuntafilosofia (FI4)	116
6.12.4.3.1. Tavoitteet.....	116
6.12.4.3.2. Keskeiset sisällöt	116
6.12.5. Soveltavat kurssit	116
6.12.5.1. Filosofian projektikurssi ja ylioppilaskirjoituksiin valmennus(FI5)	116
6.13. HISTORIA	116
6.13.1. Opetuksen tavoitteet.....	116
6.13.2. Arviointi.....	116
6.13.3. Pakolliset kurssit	117
6.13.3.1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)	117
6.13.3.1.1. Tavoitteet.....	117
6.13.3.1.2. Keskeiset sisällöt	117
6.13.3.2. Eurooppalainen ihminen (HI2).....	117
6.13.3.2.1. Tavoitteet.....	117
6.13.3.2.2. Keskeiset sisällöt	118
6.13.3.3. Kansainväliset suhteet (HI3)	118
6.13.3.3.1. Tavoitteet.....	118
6.13.3.3.2. Keskeiset sisällöt	118
6.13.3.4. 4. Suomen historian käännekohtia (HI4).....	119
6.13.3.4.1. Tavoitteet.....	119
6.13.3.4.1.1. Keskeiset sisällöt	119
6.13.4. Syventävät kurssit	119
6.13.4.1. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5).....	120
6.13.4.1.1. Tavoitteet.....	120
6.13.4.1.2. Keskeiset sisällöt	120
6.13.4.2. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)	120
6.13.4.2.1. Tavoitteet.....	120
6.13.4.2.2. Keskeiset sisällöt	120
6.13.5. Soveltavat kurssit	121
6.13.5.1. Historian ainereaaliin valmistava kurssi (HI7)	121
6.13.5.2. Egyptologian kurssi (HI8).....	121
6.13.5.2.1. Tavoitteet.....	121
6.13.5.2.2. Keskeiset sisällöt	121
6.13.5.3. Ikkunat auki antiikkiin (HI9).....	121
6.13.5.3.1. Tavoitteet.....	121
6.13.5.3.2. Keskeiset sisällöt	121
6.13.5.4. Projektikurssi (HI9).....	121
6.14. YHTEISKUNTAOPPI	121
6.14.1. Opetuksen tavoitteet.....	121
6.14.2. Arviointi.....	122
6.14.3. Pakolliset kurssit	122
6.14.3.1. Yhteiskuntatieto (YH1)	122
6.14.3.1.1. Tavoitteet.....	122
6.14.3.1.2. Keskeiset sisällöt	122
6.14.3.2. Taloustieto (YH2)	122
6.14.3.2.1. Tavoitteet.....	122
6.14.3.2.2. Keskeiset sisällöt	122
6.14.4. Syventävät kurssit	123
6.14.4.1. Kansalaisen lakitieto (YH3)	123
6.14.4.1.1. Tavoitteet.....	123
6.14.4.1.2. Keskeiset sisällöt	123
6.14.4.2. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)	124
6.14.4.2.1. Tavoitteet	124
6.14.4.2.2. Keskeiset sisällöt.....	124
6.14.5. Soveltavat kurssit	124
6.14.5.1. Yhteiskuntaopin ainereaaliin valmistava kurssi (YH5).....	124

6.14.5.2. Yritystiedon kurssi I (YH6).....	124
6.14.5.2.1. Keskeiset tavoitteet.....	124
6.14.5.2.2. Sisältö	124
6.14.5.2.3. Työtavat.....	124
6.14.5.2.4. Arviointi	125
6.14.5.3. Yritystiedon kurssi II (YH7)	125
6.14.5.3.1. Keskeiset tavoitteet.....	125
6.14.5.3.2. Sisältö	125
6.14.5.3.3. Arviointi	125
6.15. PSYKOLOGIA	125
6.15.1. Opetuksen tavoitteet ja työtavat	125
6.15.2. Arviointi.....	126
6.15.3. Pakollinen kurssi.....	126
6.15.3.1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)	126
6.15.3.1.1. Tavoitteet.....	126
6.15.3.1.2. Keskeiset sisällöt	126
6.15.4. Syventävät kurssit	126
6.15.4.1. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)	126
6.15.4.1.1. Tavoitteet.....	126
6.15.4.1.2. Keskeiset sisällöt	127
6.15.4.2. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)	127
6.15.4.2.1. Tavoitteet.....	127
6.15.4.2.2. Keskeiset sisällöt	127
6.15.4.3. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)	127
6.15.4.3.1. Tavoitteet.....	127
6.15.4.3.2. Keskeiset sisällöt	128
6.15.4.4. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5).....	128
6.15.4.4.1. Tavoitteet.....	128
6.15.4.4.2. Keskeiset sisällöt	128
6.15.5. Soveltavat kurssit	128
6.15.5.1. Psykologian ainereaaliiin valmistava kurssi (PS6)	128
Tavoitteet.....	128
Keskeiset sisällöt	128
6.15.5.2. Sosiaalipsykologian kurssi (PS7)	129
6.15.5.2.1. Tavoitteet.....	129
6.15.5.2.2. Keskeiset sisällöt	129
6.15.5.3. Yhteistyökurssit Jyväskylän avoimen yliopiston kanssa (PS8 ja PS9).....	129
6.15.5.3.1. Tavoitteet.....	129
6.15.5.3.2. Keskeiset sisällöt	129
6.16. MUSIIKKI	129
6.16.1. Opetuksen tavoitteet.....	130
6.16.2. Arviointi.....	130
6.16.3. Pakolliset kurssit	130
6.16.3.1. Musiikki ja minä (MU1)	130
6.16.3.2. Moniääninen Suomi (MU2)	130
6.16.4. Syventävät kurssit	131
6.16.4.1. Ovet auki musiikille (MU3)	131
6.16.4.2. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)	131
6.16.4.3. Musiikkiprojekti (MU5).....	131
6.16.5. Soveltavat kurssit	131
6.16.5.1. Lukiodiplomi (MU6).....	131
6.16.5.2. Soittokurssi (MU7).....	131
6.16.5.3. Orkesteri / soitinyhtye (MU8).....	131
6.16.5.4. Tietokoneavusteinen musiikki (MU9).....	131
6.16.5.5. Studiokurssi (MU10).....	131
6.16.5.6. Kuoro / Lumo Ensemble 1. vuosi (MU11).....	131
6.16.5.7. Kuoro / Lumo Ensemble 2 vuosi (MU12).....	131
6.16.5.8. Oma musiikkiproduktio 1 (MU13).....	131
6.16.5.9. Oma musiikkiproduktio 2 (MU14).....	131
6.16.5.10. Oma musiikkiproduktio 3 (MU15).....	131
6.17. KUVATAIDE	132
6.17.1. Opetuksen tavoitteet.....	132
6.17.2. Arviointi.....	132
6.17.3. Pakolliset kurssit	132
6.17.3.1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1).....	132
6.17.3.1.1. Tavoitteet.....	132
6.17.3.1.2. Keskeiset sisällöt	132

6.17.3.2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)	133
6.17.3.2.1. Tavoitteet	133
6.17.3.2.2. Keskeiset sisällöt	133
6.17.4. Syventävät kurssit	133
6.17.4.1. Media ja kuvien viestit (KU3)	133
6.17.4.1.1. Tavoitteet	133
6.17.4.1.2. Keskeiset sisällöt	133
6.17.4.2. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)	133
6.17.4.2.1. Tavoitteet	133
6.17.4.2.2. Keskeiset sisällöt	133
6.17.4.3. Nykyaikaisen taiteen työpaja (KU5)	134
6.17.4.3.1. Tavoitteet	134
6.17.4.3.2. Keskeiset sisällöt	134
6.17.5. Soveltavat kurssit	134
6.17.5.1. Lukiodiplomikurssi (KU6)	134
6.17.5.2. Piirustus ja elävä malli (KU7)	134
6.17.5.2.1. Tavoitteet	134
6.17.5.2.2. Keskeiset sisällöt	134
6.17.5.3. Maalaus (KU8)	134
6.17.5.3.1. Tavoitteet	134
6.17.5.3.2. Keskeiset sisällöt	134
6.17.5.4. Savipaja ja kuvanveisto (KU9)	134
6.17.5.4.1. Tavoitteet	134
6.17.5.4.2. Keskeiset sisällöt	134
6.17.5.5. Valokuva (KU10)	134
6.17.5.5.1. Tavoitteet	135
6.17.5.5.2. Keskeiset sisällöt	135
6.17.5.6. Elokuva (KU11)	135
6.17.5.6.1. Tavoitteet	135
6.17.5.6.2. Keskeiset sisällöt	135
6.17.5.7. Elokuvan ja näytteleminen (KU12)	135
6.17.5.7.1. Tavoitteet	135
6.17.5.7.2. Keskeiset sisällöt	135
6.17.5.8. Kokeileva kuvailmaisuus (KU13)	135
6.17.5.8.1. Tavoitteet	135
6.17.5.8.2. Keskeiset sisällöt	135
6.17.5.9. Valintakoetettavia (KU14)	135
6.17.5.9.1. Tavoitteet	135
6.17.5.9.2. Keskeiset sisällöt	136
6.18. LIIKUNTA	136
6.18.1. Opetuksen tavoitteet	136
6.18.2. Arviointi	136
6.18.3. Pakolliset kurssit	136
6.18.3.1. Taitoa ja kuntoa (LI1)	136
6.18.3.1.1. Tavoitteet	136
6.18.3.1.2. Keskeiset sisällöt	136
6.18.3.2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)	137
6.18.3.2.1. Tavoitteet	137
6.18.3.2.2. Keskeiset sisällöt	137
6.18.4. Syventävät kurssit	137
6.18.4.1. Virkisty liikunnasta (LI3)	137
6.18.4.2. Yhdessä liikkuen (LI4)	137
6.18.4.3. Kuntoliikunta (LI5)	137
6.18.5. Soveltavat kurssit	137
6.18.5.1. Rentoutus ja stressinhallintakurssi (LI6)	137
6.18.5.2. Lajivalmennuskurssi 1 (esim, seurojen valmennuksessa) (LI7)	137
6.18.5.3. Lajivalmennuskurssi 2 (LI8)	137
6.18.5.4. Kuntosalikurssi (LI9)	138
6.18.5.5. Tanssikurssi I, tanssiin peruskurssi (LI10, TA1)	138
6.18.5.6. Tanssikurssi II, keuhonhallintaa ja ilmaisua (LI11, TA2)	138
6.18.5.7. Kamppailulajikurssi (LI12)	138
6.18.5.8. Talviliikuntalajikurssi (LI13)	138
6.18.5.9. Lentopallokurssi I (LI14)	138
6.18.5.10. Lentopallokurssi II (LI15)	138
6.18.5.11. Koripallokurssi I (LI16)	138
6.18.5.12. Mailapeli (LI17)	138
6.18.5.13. Tanssikurssi III, esityskoreografian suunnittelu ja toteutus (LI18, TA3)	138

6.18.5.14. Liikunnan lukiodiplomikurssi (LI20)	138
5.18.5.13.1. Taitoa, tekniikkaa ja koreografiaa (TA4)	138
5.18.5.13.2. Matka omaan tanssiin – tanssin tekijäksi (TA5)	138
6.19. TERVEYSTIETO	139
6.19.1. Pakollinen kurssi	139
6.19.1.1. Terveystiedon perusteet (TE1)	139
6.19.2. Syventävät kurssit	139
6.19.2.1. Nuoret, terveys ja arkielämä (TE2)	139
6.19.2.2. Terveys ja tutkimus (TE3)	140
6.19.3. Soveltavat kurssit	140
6.19.3.1. Terveystiedon ainereaalien valmentava projektikurssi (TE4)	140
6.19.3.2. Ensiapukurssi (TE5)	140
6.20. OPINTO-OHJAUS	140
6.20.1. Opinto-ohjauksen tavoitteet	140
6.20.2. Pakollinen kurssi	141
6.20.2.1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP2)	141
6.20.3. Syventävä kurssi	141
6.20.3.1. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP3)	141
6.20.4. Soveltavat kurssit	142
6.20.4.1. Opiskelun, työelämän ja ammatinvalinnan syventävä kurssi erityisryhmille, esim. maahanmuuttajat (OP4)	142
6.20.4.2. Oppimaan oppimisen tehokurssi ensimmäisen vuoden opiskelijoille (OP1)	142
6.20.4.3. Opiskelijakuntatoiminta (OP5)	142
6.20.4.4. Tutorointi (OP6)	142
6.20.4.5. Ryhmänohjaus (OP7)	142
6.20.4.6. Projektikurssi (OP8)	142
6.21. Soveltavia kursseja	142
6.21.1.1. Yleistä	142
6.21.1.2. Tavoitteet	142
6.21.2. KANSAINVÄLISYYSKURSSI	145
6.21.3. LIIKENNEKASVATUSKURSSI	145
6.21.3.1. Sisältö	145
6.21.3.2. Arviointi	145
6.21.4. TIETOTEKNIikka	145
6.21.4.1. Tietotekniikan peruskurssi A (ATK1)	146
6.21.4.1.1. Tavoitteet	146
6.21.4.1.2. Sisältö	146
6.21.4.1.3. Työtavat	146
6.21.4.1.4. Arviointi	146
6.21.4.2. Tietokoneen peruskurssi B (ATK 2)	146
6.21.4.2.1. Tavoitteet	146
6.21.4.2.2. Sisältö	146
6.21.4.2.3. Työtavat	146
6.21.4.3. Ohjelmointi I (ATK 3)	146
6.21.4.3.1. Tavoitteet	146
6.21.4.3.2. Sisältö	146
6.21.4.3.3. Työtavat	146
6.21.4.3.4. Arviointi	147
6.21.4.4. Ohjelmointi II (ATK 4)	147
6.21.4.4.1. Tavoitteet	147
6.21.4.4.2. Sisältö	147
6.21.4.4.3. Arviointi	147
6.21.4.5. Kuvallinen viestintä ja www-sivujen laadinta I (ATK 5)	147
6.21.4.5.1. Tavoitteet	147
6.21.4.5.2. Sisältö	147
6.21.4.5.3. Työtavat	147
6.21.4.5.4. Arviointi	147
6.21.4.6. Kuvallinen viestintä ja www-sivujen laadinta II (ATK6)	147
6.21.4.6.1. Tavoitteet	147
6.21.4.6.2. Sisältö	147
6.21.4.6.3. Työtavat	147
6.21.4.6.4. Arviointi	147
6.21.4.7. Projektikurssi (ATK 7)	147
6.21.5. VIERASKIELINEN OPETUS	147
6.21.5.1. Italian alkeiskurssi	147
6.21.5.2. Biologiaa englanniksi	148
6.21.5.2.1. Tavoitteet	148

6.21.5.2.2. Työskentelyn luonne ja työtavat.....	148
6.21.5.2.3. Arviointi	148
LIITE 2	151
LIITE 4	154
LIITE 5	155
TURVALLISUUSUUNNITELMA.....	155

LUMON LUKION OPETUSSUUNNITELMA

1. LUMON LUKIO

Lumon lukio on 1.8.2003 Lumo-monitoimitalossa toimintansa aloittanut vantaalainen toisen asteen oppilaitos, johon ovat yhdistyneet entiset Koivukylän ja Korson lukiot. Korson lukion painotusalue oli kuvataide. Koivukylän lukiossa toteutettiin erilaisia kokeiluja: tietotekniikan opetuskokeilu, kokonaisopetuskokeilu ja vuosina 1992–2001 nuorisoasteen koulutuskokeilu.

Lumon lukio on ainutlaatuisessa oppimisympäristössä toimiva tieto-, toiminta- ja oppimiskeskus, jossa opiskelija hyödyntää luontevasti kehittyntä tieto- ja viestintätekniikkaa kannustavassa, innostavassa ja luovassa ilmapiirissä.

1.1. Lumon lukion perustehtävä

Lumon lukio on laaja-alaisen yleissivistyksen antava, jatko-opintoihin valmentava ajanmukainen oppilaitos, joka huolehtii jokaisesta opiskelijasta. Lukio tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia kansainvälistyvässä, muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius elinikäiseen oppimiseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja vastaavilla muilla näytöillä.

1.2. Visio ja arvoperusta

LUMOn lukio on innovatiivinen tukien opiskelijoiden ja opettajien tavoitetta löytää uutta toimintakulttuuria ja uusia menetelmiä oppimisen edistämiseen. Opetuksessa huomioidaan kestävä kehityksen ymmärtäminen ja sen perusteella tapahtuva tulevaisuuden suunnittelu. Edelleen opiskelussa kannustetaan yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen. Oppiminen on LUMOn lukiossa aina sosiaalinen tapahtuma. Vantaan lukioden toiminta perustuu Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteissa ilmaistuihin ja Vantaan kaupungin arvoihin.

Lisäksi Lumon lukiossa painotetaan seuraavia arvoja: kannustava vuorovaikutus, yritteliäisyys, vastuullisuus ja rehellisyys.

1.3. Toimintaa ohjaavat asiakirjat

Sekä yleiset että Vantaan koulutusta koskevat päätökset muodostavat opetusta ohjaavan kokonaisuuden. Näitä päätöksiä ovat:

- YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus
- Lapsen oikeuksien sopimus
- Euroopan ihmisoikeussopimus
- Lukiolaki ja -asetus
- Valtioneuvoston asetus lukiolain tarkoittaman opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja lukio-opetuksen tuntijaosta
- Lukion opetussuunnitelman perusteet
- Vantaan koulutuspoliittinen ohjelma (KOPO)
- Vantaan opetussuunnitelma, yhteinen osa (VOPS)
- erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden ja erityisopetuksen tueksi laadittu suunnitelma (VERSO)
- Opetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma (lukuvuosisuunnitelma)
- Valtioneuvoston asetus koulutuksen arvioinnista

1.4. Opetussuunnitelma

1.4.1. Periaatteita

Opetussuunnitelma on koulutyön kehittämisen, toteuttamisen ja arvioinnin keskeinen väline. Se on elävä, yhteiskunnan muuttumiseen joustavasti reagoiva asiakirja.

1.4.2. Lukuvuosisuunnitelma

Oppilaitoksen lukuvuosittaisesta työn suunnittelusta ja järjestämisestä päätetään opetussuunnitelmaan perustuvassa lukuvuosisuunnitelmassa, jonka opettajakunta hyväksyy. Päivälukioiden lukuvuosisuunnitelmat hyväksyy opetustoimen johtaja.

Lukuvuosisuunnitelma tarkentaa vuosittain koulukohtaista opetussuunnitelmaa. Siinä asetetaan toiminnalle lukuvuosikohtaiset tavoitteet ja toteuttamissuunnitelmat. Se selkiyttää jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle koulun toimintakulttuuria, päämääriä ja käytänteitä sekä ohjaa arjen toimintaa.

Myös lukuvuoden kehittämiskohteet ja -tavoitteet sekä kunnan strategisista linjauksista nousseet asiat kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa.

1.4.3. Vantaalaiset linjaukset

LUMOn lukio edistää ja toimii Vantaan kaupungin arvojen suunnassa. Näitä arvoja ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. LUMOssa toteutetaan hankkeita ja tapahtumia, joissa arvot ovat keskeisessä asemassa. Lähtökohtana on, että jokaisella opiskelijalla on oikeus saada edellytystensä mukaista koulutusta. Oppilaitoksissa järjestettävän koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiuksia osallistua täysipainoisesti jatko-opintoihin, työelämään ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan. Vantaan kaupungin järjestämän lukiokoulutuksen tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat laadukasta opetusta ja opintojen ohjausta sekä oppimista edistäviä tukipalveluita.

1.4.4. VOPS:n tarkistaminen

Vantaan opetussuunnitelman yhteinen osa tarkistetaan niiltä osin kuin lainsäädäntö tai perusteet muuttuvat, mutta kuitenkin kerran valtuustokauden aikana. Muutokset hyväksytään opetuslautakunnassa.

1.4.5. Lumon lukion erityislinja ja -painotus

Lumon lukiossa painotetaan yleisen linjan ohella esittää taidetta ja luonnontieteitä. Näissä hyödynnetään Lumon tilojen suomia mahdollisuuksia ja tekniikkaa sekä tarjotaan nuorelle vaihtoehtoja, joita muut lähikoulut eivät tarjoa. Näin Lumon lukio lisää osaltaan Vantaan lukioiden kilpailukykyä ja veto-voimaisuutta.

1.4.5.1. Lumon lukion erityislinja, ympäristöpainotteiset opinnot

Ympäristöpainotteiset opinnot perustuvat biologiaan, maantietoon, fysiikkaan, kemiaan, tietotekniikkaan, terveystietoon, psykologiaan ja filosofiaan. Pohjana on kiinnostus luonnontieteisiin. Kurssitarjonnan tavoitteena on luoda hyvä pohja jatko-opinnoille. Oletuksena on se, että luonnontieteet ovat eräs keskeisiä kehitettäviä aloja Suomen lähitulevaisuuden elinkeinoelämässä.

Fysiikassa ja tietotekniikassa tehdään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa ja psykologiassa Jyväskylän yliopiston kanssa. Kemian työkurseilla voi opintoja syventää Helsingin yliopiston kemian laitoksella, jolloin ne luetaan myös yliopisto-opinnoiksi. Luonnontieteet on otettu huomioon jo koulun tilojen suunnittelussa: poikkeuksellisen korkeatasoiset laboratoriotilat mahdollistavat laajan kokeellisen työskentelyn ja uudenaikaisia säähavainnointilaitteita ja aurinkopaneeleja hyödynnetään opetuksessa.

1.4.5.2. Esittävän taiteen painotus

Esittävän taiteen tavoitteena on tuottaa produktioita, joissa hyödynnetään taide- ja taitoaineiden eri alojen osaamista sekä jatketaan teatteri- ja taidenäyttelyperinnettä. Esittävä taide ilmenee Lumon lukiossa monipuolisena kurssitarjontana. Lumon tilat ja tekniikka luovat hyvät mahdollisuudet nykyaikaiseen kuvan tekemiseen perinteisen työskentelyn lisäksi. Draama- ja musiikkiopetus kannustavat opiskelijoita itseilmaisuun. Draamaopetuksen osa-alueita ovat näyttämöilmaisu, musiikkiteatteri, lavastus, valo- ja äänitekniikka sekä esitysten tuottaminen ja esittäminen.

2. TOIMINTAKULTTUURI

2.1. Toimintakulttuurin määrittely

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Lumon lukion toimintakulttuuri perustuu uudenaikaisen, monipuolisen oppimisympäristön hyödyntämiseen. Uudenaikainen

tekniikka, medialaboratorio, äänitysstudio, luonnontieteen laboratoriot, talossa toimiva Korson kirjasto ja kulttuuri- ja liikuntapalvelut tarjoavat mahdollisuuden opetusmenetelmien kehittämiseen. Opiskelijoita ohjataan yhteisöllisesti. Lukio toimii Lumokiinteistön ympäristötyöryhmän jäsenenä kestävän kehityksen periaatteiden toteuttamiseksi.

2.2. Oppimiskäsitys ja opiskeluympäristö

Lumon lukion, kuten muidenkin Vantaan lukioden, opetussuunnitelma pohjautuu konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen nähdään aktiivisena prosessina, joka tapahtuu opittavan aineksen, aikaisemmin muodostuneiden tietorakenteiden ja yksilön ajattelun pohjalta. Tietoa ei voida suoraan opettamalla siirtää ihmiseltä toiselle, vaan oppija rakentaa kuvansa maailmasta vuorovaikutuksessa opettajan, ympäristön ja muiden opiskelijoiden kanssa. Näissä vuorovaikutustilanteissa tapahtuu sisältöjen, merkitysten ja toimintakeinojen oppiminen. Oppimisessa kuvastuu se, mitä oppija on kulloinkin tarkkaillut, tulkinnut ja tehnyt.

Monipuoliset, joustavat ja oppilaskeskeiset työtavat auttavat opiskelijaa löytämään omat kykynsä ja oppimistapansa niin, että hän kokee opiskelun haasteelliseksi ja iloiseksi asiaksi, joka jatkuu läpi koko elämän. Opetuksessa halutaan korostaa kriittistä ajattelua, tervettä uteliaisuutta ja luovaa ongelmanratkaisua. Tärkeää on myös kasvaminen oman työn arviointiin.

Yhteiskunnan muuttuessa tiedon määrä kasvaa nopeasti. Lisääntyvät kansainväliset yhteydet tuovat mukanaan koulullemme myös paljon haasteita. Tavoitteenamme on, että opiskelija pystyy hankkimaan, soveltamaan sekä arvioimaan tietoa viestintäteknologian avulla. Lukiollamme on tieto- ja viestintätekniikan (TVT) strategia (LIITE 1).

2.3. Yhteistyö

2.3.1. Toisen asteen yhteistyö

Vantaalla toisen asteen oppilaitokset muodostavat verkoston, jonka jäsenet tekevät monimuotoista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on antaa opiskelijoille mahdollisuuksia täydentää opintojaan, lisätä opintojensa valinnaisuutta sekä laajentaa, syventää ja monipuolistaa yksilöllistä opintosuunnitelmaansa.

Lumon lukion opiskelijoilla on oikeus valita opinto-ohjelmaansa kursseja muista toisen asteen oppilaitoksista, etälukioista ja aikuislukioista. Pääsääntöisesti opiskelijat ohjataan suorittamaan pakolliset kurssit omassa oppilaitoksessaan.

2.3.2. Yhteistyö muiden oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa

Monialainen ja -tasoinen yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukee lukiomme kasvatus- ja opetustavoitteita. Lumon lukio toimii yhteistyössä talon muiden toimijoiden kanssa. Lukio jatkaa yhteistyötä lähiympäristön järjestöjen, urheiluseurojen ja seurakuntien kanssa.

Yhteistyötahojamme Lumossa ovat Korson kirjasto, aikuisopisto, yhteispalvelupiste, kuvataidekoulu ja musiikkiopisto. Lähiympäristön yhteistyökumppaneitamme ovat Vantaan peruskoulut, Vantaan kesäakatemia, Helsingin yliopisto ja Jyväskylän avoin yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu, Laurea ammattikorkeakoulu EWTEK, Vantaan yrittäjät ja yhteisöt, alueen urheiluseurat, Korson ja Rekolan seurakunnat, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, vanhempainyhdistys sekä Vantaan kaupungin eri toimialat.

Lumon lukio on mukana pilottikouluhankkeessa, jonka tavoitteena on oppilaan tiedonhankinta ja -hallinta taitojen kehittäminen yhteistyössä Korson kirjaston kanssa koko lukion ajan. Ajatuksena on, että lukiolainen pystyy vaivattomasti käyttämään kirjaston palveluja päivittäisessä työskentelyssään. Tavoitteena on ollut kehittää molempien palveluja vuorovaikutuksessa. Hanketta varten on laadittu tavoiteohjelma, jossa määritellään oppimisen tavoitteet vuosikursseittain (LIITE 2). Nämä tavoitteet otetaan huomioon myös kurssien sisällöissä.

2.3.3. Kansainvälinen yhteistyö

Lukiokoulutuksen tavoitteena on opiskelijoiden kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja muiden kulttuurien tuntemuksen lisääminen. Opiskelija tutustuu suomalaisen kulttuurin lisäksi muihin kulttuureihin ja oppii kansainvälisessä yhteistyössä tarvittavia tietoja ja vuorovaikutustaitoja mm. kieliryhmien tekemillä opintomatkoilla ja osallistumalla kummilapsitoimintaan. Kansainvälisissä projekteissa pyrimme esittelemään Vantaata monipuolisesti osana pääkaupunkiseutua.

2.3.3.1. Monikulttuurisuus

Kansainvälistyminen ja uudet väestöryhmät rikastuttavat maamme kulttuuri- ja arvopohjaa. Eri kulttuureihin kuuluvien ihmisten välinen kanssakäyminen edellyttää ja kehittää suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Vieraista kulttuureista opiskelijaksi tulevien määrä kasvaa tasaisesti. LUMOn lukio huomioi nämä opiskelijat ohjelmilla, jotka integroivat eri kulttuuriryhmiä ja tarjoamalla tarvittaessa erityistä tukea.

2.4. Opiskelijan osallisuus ja opiskelijakuntatoiminta

Lumon lukiossa opiskelijat pääsevät ja heitä kannustetaan vaikuttamaan koulunsa toimintakulttuuriin ja päätöksentekoon. Oppilaskunnan edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus opettajien kokouksessa heitä koskevista asioista. Opiskelijoita kutsutaan työryhmien/ tiimien jäseniksi ja heitä kuullaan opiskelijoita koskevista kysymyksissä ja muutostilanteissa.

Opiskelijakuntatoiminnalla on tärkeä rooli koulun kehittämistyössä ja kouluviihtyvyyden parantamisessa. Opiskelijakuntatoiminta kehittää opiskelijoiden yhteiskunnallisia valmiuksia ja kasvattaa samalla sosiaalisuuteen ja vastuunkantoon. Vantaalla oppilaskunnat toimivat yhteistyössä mm. Vantaan Nuorisovaltuuston kanssa.

2.5. Toiminta turvallisuuden ja terveiden elämän tapojen edistämiseksi

Opiskeluympäristö on fyysisistä, sosiaalisista ja psyykkisistä osista koostuva kokonaisuus. Turvallisessa opiskeluympäristössä on huomioitu oppilaitoksen fyysisten tilojen sopivuus opetuskäyttöön ja toimintakulttuurin kehittäminen opiskelijoiden sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia ja turvallisuutta edistäväksi. Oleellista toimintakulttuurin kehittämisessä on koko kouluyhteisön vastuu hyvästä ja suvaitsevasta työilmapiiristä. Tavoitteena on oppimista tukevan ilmapiirin luominen yksilö- ryhmä- ja yhteisötasolla.

Lumon lukio on järjestää vuosittain hyvinvointiviikon yhdessä Laurea Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Lukiolaisillamme on oma terveydenhoitaja tavattavissa päivittäin lukion tiloissa ja myös psykologin ja kuraattorin vastaanotot.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon tärkeimpänä tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta, jossa painopiste on oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tukemisessa, kehittämisessä ja ongelmien ennaltaehkäisemisessä. Tavoitteena on edistää opiskelijoiden ja kaikkien opiskeluyhteisössä työskentelevien hyvinvointia ja turvallisuutta.

Lukiossamme on kriisisuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet sekä menettelytavat ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa (LIITE 3). Suunnitelmassa huomioidaan Vantaan kaupungin sivistystoimen ohjeistus. Lukiollamme on oma päihdestrategia (LIITE 4). Lumon kaikkien toimijoiden yhteinen turvallisuussuunnitelma on valmis (osa siitä liitteenä 5). Kouluyhteisö harjoittelee kriisitilanteita varten vuosittain.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat pakollisista, valtakunnallisesti määritellyistä syventävistä ja koulukohtaisista kursseista. Lumon lukion koulukohtaiset kurssit ovat soveltavia kursseja. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja.

Lumon lukiossa voi suorittaa valtakunnallisia lukiodiplomeja.

3.2. Painotukset ja opiskelijavalinta

Lukion perustehtävänä on tarjota opiskelijoille monipuolista yleissivistävää koulutusta. Perustehtävään liittyvänä Lumon lukion tavoitteena on tarjota opiskelijalle hyvät jatko-opiskeluvalmiudet ja hyvä yleissivistys sekä tukea opiskelijaa kasvussa vastuulliseksi ja omaa elämäänsä hallitsevaksi aikuiseksi. Monipuolisen ohjauksen avulla opiskelijaa kannustetaan ottamaan omaehtoisesti vastuuta opiskelustaan ja aktiivisesti suunnittelemaan omaa, toimivaa opintokokonaisuutta.

Perustehtävän rinnalla Lumon lukio kehittää erityisesti luonnontieteitä ja esittävää taidetta.

Opetuslautakunta päättää lukion opiskelijavalinnan kriteereistä. Tiedelinjan opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen matemaattis-luonnontieteellisten oppiaineiden painotetun keskiarvon perusteella.

3.3. Tuntijako ja jaksojärjestelmä

Vantaalla noudatetaan valtakunnallista tuntijakoa. Lukiomme omaleimaisuus tai painotteisuus ilmenevät soveltavissa kursseissa, joiden tavoitteet, sisällöt, suoritusjärjestys ja arviointiperiaatteet määritellään ainekohtaisen opetussuunnitelman yhteydessä.

Vantaan suomenkielisillä lukioilla on sama jaksojärjestelmä. Yhtenäinen jaksotus helpottaa toisen asteen oppilaitosten yhteistyötä, opiskelijoiden kurssivalintoja muista oppilaitoksista ja oppilaitosten yhteisten kurssien toteuttamista.

3.4. Koeviikkojärjestelyt

Lumon lukiossa järjestetään koeviikko, jonka aikana pidetään normaaliin viikoittaiseen työjärjestykseen kuuluva määrä oppitunteja (esim. kokeen valmistelutunti koetta edeltävänä päivänä). Koe voidaan korvata kurssin luonteesta riippuen myös esim. tavallisilla oppitunneilla, tutustumiskäynneillä tai projekteilla.

3.5. Itsenäisen opiskelun periaatteet

Itsenäisellä opiskelulla tarkoitetaan opiskelua, joka tapahtuu kokonaan tai osittain ilman lähiopetusta. Luvan itsenäiseen opiskeluun myöntää rehtori kuultuaan asianomaista opettajaa. Kurssin itsenäinen suorittaminen edellyttää etukäteen laadittua suunnitelmaa, jota opiskelija sitoutuu noudattamaan. Itsenäinen opiskelu on aina opettajan ohjauksessa tapahtuvaa.

3.6. Etäopiskelu

Vantaan lukioissa etäopetus toteutetaan siten, että opiskelijalla on joustava mahdollisuus valita erilaisia tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäviä opiskelumuotoja. Näitä opiskelumuotoja ovat:

- virtuaalinen etäopiskelu, jossa lukiokurssi suoritetaan kokonaan ohjatusti verkon kautta
- kokonaan tai osin itsenäinen tietoverkkoja hyödyntävä opiskelusuoritus.

Lumon lukion opiskelijalla on myös mahdollisuus hyödyntää Sotungin etälukion ja Vantaan aikuislukion opetustarjontaa.

3.7. Vieraskielinen opetus

Lumon lukiossa järjestetään biologiassa myös englanninkielistä opetusta. Lisätietoa on ainekohtaisen opetussuunnitelman yhteydessä.

4. OPISKELIJAN KANNUSTAMINEN JA TUKEMINEN

Lumon lukiossa kuten muissakin Vantaan lukioissa yhtenä perustehtävänä on jokaisesta opiskelijasta huolehtiminen. Käytännössä tämä tarkoittaa kaikkien opiskelijoiden yksilöllistä kannustamista omien vahvuuksiensa löytämiseen ja tavoitteidensa mukaiseen kasvuun ja oppimiseen.

4.1. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Yhteydenpito kotien kanssa katsotaan tärkeäksi opiskelijaa tukeväksi toiminnaksi koko lukio-opiskelujen ajan. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa pyrimme järjestämään useita tilaisuuksia, joissa vanhemmat voivat perehtyä lukio-opintoihin ja opiskelijansa tilanteeseen. Toimitamme palautetta opiskelutilanteesta koteihin koko lukion ajan joko Wilman kautta tai sähköpostitse. Lumon lukiossa jaetaan jaksotiedote opiskelijoille ja huoltajille neljä kertaa vuodessa.

Tavoitteena on myös, että tieto oppilaan mahdollisista oppimisvaikeuksista ja ongelmista siirtyy peruskoulusta lukioon. Näin pystymme tarjoamaan tukea ja järjestelemään opetusta niin, että opiskelija pystyy työskentelemään mahdollisimman täysipainoisesti koko lukion ajan. Kasvatustyötä ja opiskelua tukemassa on Lumon lukion vanhempainyhdistys.

4.2. Ohjauksen järjestäminen

Lukion opinto-ohjaus auttaa opiskelijaa suunnittelemaan henkilökohtaisen opiskeluohjelman sekä tukee ja kannustaa häntä lukio-opintojen menestyksellisessä suorittamisessa.

Ohjauksella tuetaan nuoren minäkuvaa ja luodaan valmiuksia suunnitella jatko-opintoja ja ammatinvalintaan. Lukion alkuvaiheessa ohjaus painottuu lukio-opintojen suunnitteluun, sekä oppimistaitojen kehittämiseen. Opintojen loppuvaiheessa ohjaukseen tulevat mukaan valmistautuminen yo-kirjoituksiin ja jatko-opintoihin hakeutuminen sekä ammatinvalintaan ja työelämään valmentava ohjaus.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija kehittyy opiskelutaidoissaan, oppii tuntemaan itseään ja mahdollisuuksiaan, kykenee suunnittelemaan opintojaan ja hallitsemaan elämäänsä niin, että pystyy toteuttamaan suunnitelmansa ja saa yleiskäsityksen tarjolla olevista opiskelu- ja ammattialoista sekä Suomessa että muualla maailmassa.

Opiskelijan ohjaamiseen lukiossa kuuluu varsinaisen opintojen ohjauksen lisäksi kaikki opiskelujärjestelyihin ja päivittäiseen koulutyöskentelyyn liittyvä neuvonta ja tuki. Ohjaus on vuorovaikutusta, johon osallistuvat kaikki opiskelijat, opettajat ja Lumo-monitoimitalon henkilökunta.

Opintojen ohjauksesta vastaavat opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja aineenopettajat oheisen työnjaon mukaan.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toiminnan tavoitteena on edistää opiskelijoiden sitoutumista opiskeluun, tukea opiskelijoita erilaisissa opiskeluihin ja muihin elämäntilanteisiin liittyvissä vaikeuksissa sekä ehkäistä opintojen keskeyttämistä.

4.3. Ohjauksen työnjako

4.3.1. Aineenopettaja

Antaa ainekohtaista opiskelun ohjausta kurssien suorittamisesta ja alan jatko-opinnoista sekä ryhmäyttää opiskelijat kurssin alussa. Suunnittelee esityksen aineryhmän opettajien kanssa oppiaineen sijoittamisen kurssitarjottimeen siten, että se edesauttaa opiskelijan opintojen edistymistä.

Ohjaa kurseillaan olevia opiskelijoita, vaatii selvitystä poissaoloista ja laiminlyönneistä ja tiedottaa ryhmänohjaajille välittömästi opiskelijoiden selittämättömistä poissaoloista, epäsäännöllisestä opiskelusta sekä epäasiallisesta käytöksestä mutta myös positiivisista asioista.

Aineenopettaja motivoi ja sitouttaa opiskelijan aineen opiskeluun, havainnoi opiskelijoiden edistymistä ja tukitoimien tarvetta sekä toteuttaa suunnitellut tukitoimet. Opettaja ohjaa ja tukee opiskelijan itsearviointitaitojen sekä oppimaan oppimisen ja valmiuksien kehittymistä. Opettaja merkitsee kurssin arvosanat Wilmaan opintojakson päättyessä.

Ennalta ehkäisevänä toimintana opiskelun hidastumisen estämiseksi, kurssin opettaja toimittaa ryhmänohjaajalle tiedon heti, kun opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja yli kolme.

4.3.2. Ryhmänohjaaja

- Osallistuu oman RO-ryhmän opiskelijoiden ryhmäyttämiseen ja tukee oman ohjausryhmänsä opiskelijoiden tutustumista toisiinsa. Ryhmänohjaaja tekee tulohaastattelun ryhmänsä opiskelijoille ensimmäisen jakson aikana.
- Hoitaa ryhmänohjaustuokiot ennalta sovittujen käytäntöjen mukaisesti ja pitää kirjaa opiskelijoiden osallistumisesta niihin.
- Hoitaa koulutyöhön kuuluvan tiedottamisen ryhmälleen.
- Vastaa opiskelijoiden perehdyttämisestä sellaisiin suoritusohjeisiin ja koulun käytänteisiin, jotka on kirjattu opinto-oppaaseen.
- Ottaa tarvittaessa välittömästi yhteyttä opiskelijan huoltajiin ja on riittävästi tavoitettavissa opiskelijan huoltajan ottaessa yhteyttä opiskeluhoollollisissa asioissa.
- Osallistuu ryhmänsä vuositason vanhempainiltojen järjestelyihin.
- Valvoo, että opiskelija suorittaa jokaisessa jaksossa 5 – 7 kurssia ja on ajan tasalla ryhmänsä opiskelijoiden kokonaisopintojen sujumisesta.
- Toimittaa yhteisölliselle hyvinvointiryhmälle raportin ryhmänsä hyvinvointitilanteesta ennen jaksotodistusten jakoa jokaisessa jaksossa.
- Ottaa kopiot kaikkien opiskelijoiden jaksotodistuksista omaan RO-kansioon. Vähintään kerran lukuvuodessa RO käy läpi opinto-ohjaajan kanssa ohjausryhmänsä opiskelijoiden opiskelutilanteen.
- Seuraa kirjoituksiin osallistuvien osallistumisoikeuden täyttymistä ja tutkintoa suorittavien ja sen suorittaneiden kokonaiskurssimäärän täyttymistä.

4.3.3. Opinto-ohjaaja

- Neuvoa ja ohjaa opiskelijoita henkilökohtaisessa opintojen suunnittelussa. (Hops)
- Toteuttaa oppimaan oppimisen kurssin ja ohjaa ensimmäisen lukuvuoden valintojen teon ensimmäisen vuoden opiskelijoille.
- Perehtyy opiskelijoihin ryhmänohjaajan kanssa käytävässä neuvottelussa.
- Seuraa opiskelijoiden opintosuunnitelmamuutosten tekemistä hallinto-ohjelman avulla.
- Neuvoa lukio-opintoihin ja yo-tutkintoon liittyvissä asioissa.
- Toimii yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsenenä.
- Järjestää jatko-opiskeluinfoja 2. ja 3. vuoden opiskelijoille.
- Huolehtii tutor-toiminnan ohjauksesta.
- Suunnittelee yhdessä rehtorin, johtoryhmän ja tutor-opiskelijoiden kanssa koulun markkinoinnin ja mainonnan peruskoulun päättävälle, heidän huoltajilleen sekä lähiympäristöön.
- Tiedottaa kesälukio-, kesäakatemia- ja kesäyliopisto-opinnoista.
- Suunnittelee yhdessä rehtorin kanssa uusien opiskelijoiden vastaanottojärjestelyn.
- Huolehtii toisen asteen yhteistyön käytännön järjestelyistä.
- Ohjaa Yhteisöllinen hyvinvointiryhmän jäsenenä opintojen keskeytymisuhan alla olevien opiskelijoiden henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemisen. Huolehtii osaltaan yhteydenpidosta koulun ulkopuolisten tukitahojen kanssa.
- Ohjaa jatko-opinto- ja urasuunnittelua.
- Yhteistyössä rehtorin kanssa huolehtii henkilökohtaisen ohjauksen riittävästä saatavuudesta.

4.3.3.1. Yhteydenpito huoltajien kanssa

Opinto-ohjaaja ekee yhdessä rehtorin kanssa yhteistyötä alueellisten yritysten ja sidosryhmien kanssa.

4.3.3.2. Ohjaa ryhmänohjaajia

Suunnittelee opinto-ohjauksen käytännön järjestelyt yhdessä rehtorin kanssa

Vastaa opinto-ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta

4.3.4. Tutor-toiminta ja opiskelijakunta

Tehtävään koulutetut lukion opiskelijat toimivat tutoreina eli vertaisohjaajina auttaen uusia opiskelijoita kurssivalinnoissa ja lukioon sopeutumisessa. Tutorit toimivat myös koulun PR-henkilöinä ja osallistuvat koulun markkinointiin läheisissä peruskouluissa. Tutoreiden ohjauksesta ja koulutuksesta vastaavat opinto-ohjaajat.

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki koulun opiskelijat. He valitsevat keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen. Opiskelijakunta kehittää koulussa viihtymistä suunnittelemallaan tavalla ja ottaa kantaa erilaisiin opiskeluun ja koulun toimintaan liittyviin ratkaisuihin.

4.4. Opiskeluhoolto

LUMOn lukion opiskeluhoolto toteutetaan opetuslautakunnan 10.6.2014 tiedoksi saaman Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhooltosuunnitelman ”Hyvinvointia Vantaan lukiolaisille” mukaisesti. LUMOssa tuotetaan kaupunkikohtaista opiskeluhooltosuunnitelmaa täydentämään koulukohtainen opiskelijahuollon suunnitelma. Oppilas- ja opiskelijahuolto on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa LUMOn lukiossa hoitaa yhteisöllinen hyvinvointiryhmä.

Yksittäisen opiskelijan opiskeluhoitoa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Jos opettaja tai muu opiskeluhoollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan asiantuntijaryhmän apua, hän pyytää ensin opiskelijalta tai huoltajalta suostumusta asian käsittelyyn ja esittämänsä asiantuntijaryhmän kokoonpanoon. Opiskelija tai huoltaja voi myös itse esittää tarpeellisia henkilöitä asian käsittelyyn. Myös rehtori voi kuulua monialaiseen asiantuntijaryhmään.

Ensisijainen vastuu opiskelijoiden ongelmien tunnistamisessa on ryhmänohjaajilla ja opettajilla. Ryhmänohjaaja käy läpi säännöllisesti ohjattavansa ja poimii ryhmästä opiskelijat, joiden kohdalla on nousut erityinen huoli. Esille nousseet tapaukset käsitellään Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhooltosuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Jos ryhmänohjaaja tai opettaja arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoollon terveydenhoitajan, psykologin tai kuraattorin palveluita, hänen on viipymättä otettava yhteys terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin ja annettava tälle tarpeelliset tiedot. Yhteydenoton opettaja tekee yhdessä opiskelijan kanssa. Ellei se ole mahdollista, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta. Myös huoltajan on saatava tietää yhteydenotosta.

Yksilöllinen opiskelijahuolto edellyttää, että oppilas tai opiskelija suostuu siihen. Jos hänellä ei ole ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi edellytyksiä arvioida itse asian merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja.

LUMOn lukiossa toimivan yhteisöllisen hyvinvointiryhmän tehtäviä ovat

- Toimintaa ohjaavan opiskeluhoollon toimintasuunnitelman laadinta lukuvuodeksi kerrallaan (yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa)
- Kouluterveyskyselyn tulosten ja hyvinvointia koskevien palvelukykykyselyjen tulosten käsittely ja niiden pohjalta hyvinvoinnin kehittämistyö
- Hyvinvointiprofiilin tulosten käsittely ja sen pohjalta hyvinvoinnin kehittämistyö; lukiot voivat halutessaan tehdä hyvinvointiprofiilin esimerkiksi hyvinvointiviikon yhteydessä niinä vuosina kun muita hyvinvointiin liittyviä kyselyitä ei ole
- Osallistuminen terveydenhuoltolain mukaiseen oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen sekä seurantaan (kolmen vuoden välein)

- Osallistuminen hyvinvointiviikon järjestelyihin yhdessä muun lukioyhteisön kanssa
- Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- Ryhmä vastaa myös seuraavien suunnitelmien lukiokohtaisten osien laatimisesta, arvioinnista ja päivittämisestä:
- Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
- Suunnitelma tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi sekä niiden käyttöön puuttumiseksi

LUMOssa huolehditaan myös lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoista yhteisöllistä opiskeluhuoltoa järjestettäessä ja toteutettaessa.

Valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa todetaan, että vaikeuksissa olevien lasten ja nuorten tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn kiinnitetään erityistä huomiota. Sosiaalisten ongelmien sekä päihteiden ja huumeiden käytön lisääntyessä panostetaan erityisesti opiskelijoiden ennaltaehkäisevään tukemiseen, oppimisvaikeuksien tunnistamiseen, opetusmenetelmien kehittämiseen ja ohjaukseen.

Opiskeluhuolto edistää toiminnallaan koulunkäyntiä, oppimista ja oppimisen esteiden voittamista sekä koulutuksen ja yhteiskunnallisen tasa-arvon toteuttamista. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä tukee osaltaan opiskelijan elämänhallinnan taitojen kehittymistä. Myös koulun viihtyisyyden ja opiskelijoiden viihtyvyyden lisääminen nähdään opiskeluhuollon päämääränä.

4.5. Opiskelun erityinen tuki

Opiskelijan opintojen edistymistä seurataan jatkuvasti. Jos edistymisessä havaitaan vaikeuksia, puututaan niihin välittömästi ja järjestetään tarvittavat tukitoimet.

Tukitoimien tavoitteena on saada opiskelija suorittamaan tutkintonsa säädetyssä ajassa. Opiskelijan vastuullisuutta, itsearviointitaitoja ja oman elämänhallintaa kehitetään jatkuvalla havainnoinnilla ja ohjauksella.

Lukivaikeudet pyritään tunnistamaan ensimmäisenä opiskeluvuonna tehtävillä lukitesteillä. Lukihäiriöille opiskelijoille järjestetään lukiopetusta. Tällöin opiskelija saa ohjausta oman ongelmansa tunnistamisessa, haltuunotossa ja opiskelumenetelmien valinnassa. Ennen ylioppilaskirjoituksia halukkaat testataan ylioppilaslautakuntaan lähetettävää lukitodistusta varten. Todettu lukihäiriö saatetaan tiedoksi opiskelijaa opettaville opettajille. Lukihäiriö otetaan huomioon opetuksessa esimerkiksi niin, että opiskelijalla on mahdollisuus suulliseen kuulusteluun tai muuhun kirjallista koetta korvaavaan suoritukseen.

Jos opiskelija ei toistuvista yrityksistä huolimatta läpäise jotain tiettyä kurssia, hänelle tarjotaan tukiopetusta ja hänet ohjataan oppimisvaikeustesteihin. Jos opiskelija ei tuesta huolimatta etene opinnoissaan, hänet ohjataan hänelle sopivaan muuhun oppilaitokseen.

4.6. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Suomi toisena kielenä -opetus on tarkoitettu niille lukio-opiskelijoille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Nämä opiskelijat voivat harkintansa mukaan valita ylioppilaskirjoituksissa suomi toisena kielenä -kokeen tai äidinkielen yo-kokeen.

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteena on, että opiskelija kehittää suomen kielen taitonsa niin hyväksi, että hän pystyy käyttämään sitä ajattelun, oppimisen, ilmaisun ja sosiaalisten suhteiden luomisen ja ylläpitämisen välineenä. Suomen kielen opetus tähtää siihen, että opiskelija osaa ja uskaltaa ilmaista itseään erilaisissa arkielämän ja opiskelun viestintätilanteissa.

Opiskelijalle pyritään antamaan riittävä varmuus suomen kielen perusrakenteiden käytössä sekä oikeinkirjoituksen perusasioissa. Kieliopin tuntemuksen kautta opiskelija tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen ominaispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verraten.

Opetuksen tavoitteena on myös, että opiskelija kykenee käyttämään erilaisia tekstejä ja oppii tietoyhteiskunnassa tarvittavaa kriittistä tulkinta- ja arviointitietoa.

5. OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa.

5.1. Opiskelija-arvioinnin yleiset perusteet

Arvioinnin tulee:

- tukea lukion tavoitteiden saavuttamista
- olla oikeudenmukaista, luotettavaa ja avointa
- pyrkiä kannustavuuteen ja oppilasmyönteisyyteen
- pohjautua eri tavoin annettavaan näyttöön
- kiinnittää huomiota tiedon laatuun määrän ohella

5.2. Kurssisuoritusten arviointi

Opiskelijan suorittama kurssi arvioidaan kurssin päättyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arviointi perustuu mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen havainnointiin ja opiskelijan tuostosten arviointiin. Kurssi arvioidaan välittömästi kurssin päättyttyä joko numero- tai kirjainarvioinnilla.

5.2.1. Kurssin itsenäinen suorittaminen

Opiskelija voi suorittaa kurssin myös itsenäisesti opiskellen. Luvan tähän myöntää aineopettajaa kuultuaan rehtori. Luvan myöntämisen yhteydessä aineopettaja antaa kullekin itsenäisesti opiskelevalle tiedot ohjausajoista ja siitä, kuinka kurssin suorittamista seurataan. Suorittamiseen tarvitaan kurssin hyväksytty arviointi. Hylättyä arvosanaa ei saa uusia, vaan hänet ohjataan suorittamaan kurssi pääsääntöisesti lähiopetuksessa.

5.2.2. Huoltajille tiedottaminen

Huoltajille lähetetään lukuvuoden alussa tiedote, jossa kerrotaan opiskelijan oppimisen arviointiperusteet, arvioinnissa käytettävät numerot ja kirjainmerkinnät selityksineen sekä päivät, jolloin jaksojen kurssiarvosanat annetaan opiskelijoille sekä päivät, jolloin hylättyjä kurssiarvosanoja voidaan uusia. Huoltajille kerrotaan, että alaikäisten opiskelijoiden jaksotiedotteisiin edellytetään huoltajien allekirjoitukset lukuvuoden aikana.

5.2.3. Arvioinnin merkintätavat

Kurssi arvioidaan välittömästi kurssin päättyttyä joko numero- tai kirjainarvioinnilla. Opiskelijan opinto-ohjelman pakollisten ja valinnaisten oppiaineiden pakolliset kurssit sekä kaikki syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Kurssi arvioidaan yleensä numeroin 4-10. Numero 4 vastaa hylättyä, numero 5 välttävää, numero 6 kohtalaista, numero 7 tyydyttävää, numero 8 hyvää, numero 9 kiitettävää sekä numero 10 erinomaista suoritusta. Soveltavia kurssin arvosanoja voidaan kirjata suoritetuksi numeroarvioinnilla tai maininnalla suoritettu (S), hylätty kurssi (H) tai sanallisella arvioinnilla.

Kurssimerkintä K tarkoittaa arvostelematta jätettyä kurssia, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvostelua.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten esimerkiksi lukemis- ja kirjoittamishäiriö ja maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin (mm. myönnetään lisää aikaa ja koetta ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi) ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä kurssiarvosanaa.

5.2.4. Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen osalta opiskelijan opettaja. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Kunkin oppiaineen ja kurssin yksityiskohtaiset arvosteluperusteet esitetään oppiaineiden yhteydessä kurssien alussa. Yksityiskohdista sovitaan opiskelijoiden kanssa.

5.2.5. Opintojen etenemisen seuranta

Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä ja keskustelee ongelmista hänen kanssaan. Hylätyt kurssisuoritukset eivät kuitenkaan estä opiskelijaa jatkamasta ko. oppiaineen opiskelua. Opiskelijan, jolle on kertynyt kaksi hylättyä suoritusta saman oppiaineen kursseista, tulee saada henkilökohtaista ohjausta ryhmänohjaajalta, aineenopettajalta tai opinto-ohjaajalta. Oppiainekohtainen kurssien suoritustajärjestys on kerrottu kunkin oppiaineen kohdalla.

5.2.6. Hyväksytyn kurssiarvosanan korottamismahdollisuus

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hyväksyttyä kurssiarvosanaa käymällä kurssi uudelleen joko opetukseen osallistuen tai itsenäisesti suorittaen. Kurssin arvosanoista parempi jää voimaan.

5.2.7. Hylätyn kurssiarvosanan suorittaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa hylätty kurssiarvosana käymällä kurssi uudelleen tai osallistumalla kerran uusintakokeeseen.

5.2.8. Kurssin arvostelematta jättäminen (K)

Kurssi merkitään K:lla, jos opiskelija toistuvasti ilman hyväksyttävää syytä on poissa oppitunneilta tai muulla tavoin laiminlyö opiskelunsa tai jää pois opetuksesta kesken kurssin. Arvostelematta jätetty kurssi voidaan suorittaa vain käymällä kurssin uudelleen. Ensimmäisen viikon aikana lopetettua kurssia (esim. kurssin vaihto) ei katsota kuitenkaan aloitetuksi, jos opiskelija anoo opinto-ohjelman muutosesitystä oppilashuoltotyöryhmältä. Kurssin merkitsemistä K:lla edeltää opettajan antama varoitus. Ilman varoitusta kurssi arvioidaan K:lla, jos oppilasta ei ole tavoitettu koulussa varoituksen antamiseksi. K-merkintä poistuu opiskelijan arvioinnista päättöarvioinnissa tai erotodistuksessa.

5.2.9. Uusintakuulustelut

Vuosittain järjestetään 5 uusintakuulustelutilaisuutta. Uusintakuulusteluun voivat ilmoittautua hylättyä arvosanaa korottavat ja itsenäisesti opiskeltua kurssia suorittavat opiskelijat sovittuaan kokeesta ohjaavan opettajan kanssa. Lisäksi koeviikolla kokeesta poissaolleet opiskelijat voivat ilmoittautua uusintakuulustelukokeeseen tehdäkseen kokeen, jos heillä on esittää lääkärin tai terveydenhoitajan todistus poissaolostaan (liitetään ilmoittautumislomakkeeseen). Todistus on hankittava ko. poissaolopäivältä. Kokeesta poissaolosta on ilmoitettava opettajalle tai kansliaan mahdollisimman aikaisin.

Kirjalliseen uusintakuulusteluun voidaan liittää suullinen osuus. Hylätyn arvosanan voi uusida vain kerran osallistumatta kurssille uudestaan. Uusintakuulusteluun ilmoittautunut on käyttänyt uusintamahdollisuutensa, jos hän jää ilmoittamatta pois koetilaisuudesta.

5.2.10. Opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Hyväksilukemiseen on haettava lupa ennen opintojen alkamista.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvostana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Asteikko 1-5	lukioasteikko	asteikko 1-3
hylätty	4 (hylätty)	hylätty
1(tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä)	3
5 (kiitettävä)	10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi määrittellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisina tai syventävinä kursseina tulee niistä antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää lisänäyttöjä.

5.2.11. Oppimäärän vaihtaminen

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa valtakunnallisten määritelyjen kurssien aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason.

Mikäli opiskelija vaihtaa lyhyemmästä oppimäärästä pidempään oppimäärään, niin lyhyemmän tason kurssien suoritukset muutetaan pidemmän tason kursseiksi siten, kun ko. aineen ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa on määritelty. Arvosanoja määrättäessä voidaan edellyttää lisänäyttöjä.

Mikäli opiskelija vaihtaa pidemmästä oppimäärästä lyhyempään oppimäärään, niin pidemmän oppimäärän kurssien suoritukset muutetaan lyhyemmän tason kursseiksi siten, kun ko. oppiaineen ainekohtaisen opetussuunnitelman yhteydessä on määritelty. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa määritetyllä tavalla. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Mahdolliset pakollisten kurssien hylätyt suoritukset siirtyvät soveltavien kurssien suorituksiksi eikä niitä lasketa opiskelijan oppimäärään mukaan.

5.2.12. Maahanmuuttajaopiskelijat

Jos opiskelija, jonka äidinkieli ei ole suomi eikä ruotsi, on valinnut oppimääräkseen suomi toisena kielenä, arvioidaan hänen suorituksensa suomi toisena kielenä vieraskielisille -oppimäärän mukaan riippumatta siitä, onko hänelle voitu tarjota vain osa suomi toisena kielenä -kursseista. Suomi äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä kursseihin ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi toisena kielenä vieraskielisille oppimäärästä, mutta ei molemmista.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi ja päättöarvosanan korottaminen

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Mainituissa opinnoissa opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja, joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja pakollisia ja syventäviä kursseja enintään

3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja syventävät kurssit, eikä mitään niistä voida jälkikäteen poistaa.

Opiskelijan on mahdollista korottaa pakollisten ja syventävien kurssien arvostelusta määräytyvää arvosanaa kolmella tavalla:

- soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä
- opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat
- erillisessä kuulustelussa.

5.3.1. Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Liikunta sekä sellaiset opiskelijan suorittamat oppimäärät, jotka sisältävät vain yhden kurssin sekä opiskelijan suorittamassa oppimäärässä korkeintaan kaksi kurssia käsittävät valinnaiset vieraat kielet, arvioidaan suoritusmerkinnällä, mikäli opiskelija sitä pyytää. Muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelman kurssien sisältöjen yhteydessä mainitaan.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikkien opinto-ohjelmaansa kuuluvien oppiaineiden oppimäärät. Lukio-opinnot jakaantuvat kurseihin, joiden laajuus on keskimäärin 38 oppituntia 45-minuuttisiksi oppitunneiksi laskettuna. Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvien pakollisten, syventävien ja soveltavien kurssien tulee olla opiskelu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtakunnallisessa lukion tuntijaossa. Lukion oppimäärään kuuluu vähintään 75 kurssia. Soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

5.4.1. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Jos opiskelija on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua lääninhallitukselta. Lääninhallitus voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa opettajan toimitamaan uuden arvioinnin, määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi tai määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.

Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan arvioinnin uusimis- ja oikaisumenetelmästä tiedotteessa, jossa kerrotaan myös kurssisuoritusten arvioinnista.

5.5. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

- Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus.
- Kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän, hänelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.
- Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus.

Suomi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan. Mikäli opiskelijan oma äidinkieli ei ole suomi tai ruotsi, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdaksi otsikolla ”Muu opiskelijan äidinkieli”.

Lukion todistukseen oppimäärän suorittamisesta ja päättötodistukseen merkitään opiskelijan kustakin opinto-ohjelmaansa sisältyneestä oppimäärästä lopullisesti saamaansa arvosana ja kurssien määrä. Arviointi merkitään sekä sanallisesti että numeroin tai arviointi merkitään suoritusmerkinnällä ilman numeroarviointia. Opiskelija voi aina pyytää oppiaineiden arvioinnissa numeroarvioinnin.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärän yhteydessä.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty).

6. OPPIMISTAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Lukioissa järjestettävän opetuksen tavoitteena on mahdollistaa opiskelijoiden laaja-alaisen yleissivistyksen hankkiminen ja vahvistaa opiskelijoiden tarvetta ja halua elinikäiseen oppimiseen. Luontoon, ihmiseen, yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyvät opinnot sekä aihekokonaisuuksien korostamat painotukset antavat opiskelijoille aineksia omakohtaisen ja jäsenyteen maailmankuvan muodostamiseen.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa opiskelijoille tulevaisuudessa tarvittavia tietoja ja taitoja. Yhteiskunnan moniarvoistuminen ja toimintaympäristöjen monimutkaistuminen edellyttävät nuorilta hyvää itsetuntoa, oman persoonallisen erityislaadun kehittämistä, vahvaa tulevaisuuteen suuntautumista ja monipuolisia kykyjä toimia muiden ihmisten kanssa. Opintojen tavoitteena on edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia elää monipuolinen ja täysipainoinen elämä sen eri vaiheissa ja rooleissa.

6.1. Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ilmentävät yhteiskunnallisesti merkittäviä ja ajankohtaisia kasvatus- ja koulutushaasteita sekä niihin liittyviä arvokannanottoja. Ne jäsentävät lukion toimintakulttuurin periaatteita ja luovat oppiainerajat ylittäviä ja opetusta eheyttäviä painotuksia. Aihekokonaisuuksia yhdistää tulevaisuuteen orientoituminen sekä yksilöllisellä että yhteisöllisellä tasolla. Opiskelijan tulee oppia havainnoimaan ja analysoimaan nykyajan ilmiöitä ja muodostamaan perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta sekä oman elämänsä että koko yhteisön kannalta.

6.1.1. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aihekokonaisuuden tarkoituksena on antaa opiskelijalle mahdollisimman monipuolinen kuva työelämästä, yrittäjyydestä ja vaikuttamisesta yhteiskunnassa. Lukiot tekevät yhteistyötä vantaalaisten yrittäjäjärjestöjen, yritysten, järjestöjen ja tiedostusvälineiden kanssa. Tavoitteena on vastuuntuntoinen, kriittinen ja osallistuva yhteiskunnan jäsen, joka haluaa ja osaa vaikuttaa.

6.1.2. Hyvinvointi ja turvallisuus

Kokemus hyvinvoinnista ja turvallisuudesta on yksilöllinen, mutta sen perusta on yhteisöllinen. Turvallisuuteen kuuluu myös kokemus oikeudenmukaisuuden toteutumisesta. Opiskelijoita kasvatetaan ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja yhteisöstään sekä ymmärtämään yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset.

Vantaan lukiodien toimintakulttuuri tähtää siihen, että opiskelija osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta, tunnistaa vaikeat ongelmat ja osaa hakea niihin apua yhteiskunnan turvaverkostolta ja että opiskelija osaa käsitellä pettymyksiä ja ristiriitoja väkivallattomasti.

6.1.3. Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Kestävää kehitystä tulee tarkastella ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta, ja se kuuluu kaikkien oppiaineiden opetukseen. Toteutuksessa otetaan huomioon Van-

taan kaupungin yhteinen kestävä kehityksen linjaus. Tavoitteena on kansalainen, joka osaa ja tahtoo toimia kestävä kehityksen puolesta.

6.1.4. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Tavoitteena on ohjata ja rohkaista opiskelijoita paikallisen ja oman kansallisen kulttuuriperinnön arvostamisessa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä osana omaa identiteettiään. Lukiot toimivat yhteistyössä Vantaan ja lähialueiden eri kulttuuritahojen kanssa. Kulttuuri-identiteettiin sisältyy avoimuus ja suvaitsevaisuus sekä pyrkimys kriittiseen ajatteluun. Kansainvälinen yhteistyö antaa edellytyksiä ennakkoluottomalle suhtautumiselle muita kulttuureja kohtaan.

6.1.5. Teknologia

Teknologian kehityksen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämisen laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikana. Vantaalaisissa lukioissa aihekokonaisuuden toteutuksessa otetaan huomioon Vantaan elinkeinorakenne sekä erityispiirteet logistisesti ja liikenteellisesti merkittävänä kaupunkina. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää teknologian merkityksen lähialueen historian käännekohtissa, osaa arvioida muutosta agraarikulttuurista korkean teknologian kaupungiksi sekä omasta, ympäristön että yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja tuntee teknologian sovellutuksia käytännössä.

6.1.6. Viestintä- ja mediaosaaminen

Viestintä- ja mediaopetuksen tavoitteena on tukea yksilön identiteetin rakentumista mediakulttuurissa. Koska viestintä ja media ovat merkittäviä tiedon ja esteettisten elämysten tarjoajia ja tuottajia, vahvistetaan opiskelijan aktiivista ja kriittistä suhdetta mediaan ja sen tarjoamiin arvomaailmiin.

Opetuksessa annetaan keinoja, välineitä ja valmiuksia vuorovaikutteiseen viestintään. Viestinnän ja median avulla rakennetaan ja tuetaan koulun yhteisöllisyyttä. Tässä hyödynnetään yhteistyötä alueellisen median kanssa.

Tavoitteena on osallistuva, itsenäinen, medialukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia yksityisyyden suojastaan ja tietoturvastaan ja ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset.

6.2. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

6.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisuuden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemisen ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

6.2.1.1. Opetuksen tavoitteet

- äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempina niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta

6.2.1.2. Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittämisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

6.2.1.3. Kurssien suorittaminen

Kurssit tulee suorittaa numerojärjestyksessä. Itsenäisiä suorituksia ei suositella. Erityisesti kursseja ÄI1 – ÄI4 sekä syventäviä kursseja ei itsenäisesti voi suorittaa ilman painavia perusteluja.

Kurssien suorittaminen voi myös sisältää koulun ulkopuolista opetusta, kuten teatteri- ja elokuvakäyn-
tejä tai vierailuja taidenäyttelyssä. Vierailuihin voi sisältyä pääsymaksu tai matkakuluja.

Kaikilla kursseilla minimivaatimuksena on yhden kaunokirjallisen teoksen lukeminen ja AI5- ja AI6-
kursseilla vähintään kahden teoksen lukeminen. Syventävissä kursseilla kaunokirjallisten teosten luke-
minen ei ole välttämätöntä, paitsi kurssilla ÄI9.

6.2.1.4. Pakolliset kurssit

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kursseilla syvennetään myös tiedonhallintaa ja tiedonhankintataitoja olemalla yhteistyössä kirjaston kanssa.

6.2.1.4.1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

6.2.1.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiiriin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

6.2.1.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä
- arvioitavia töitä:
 - otsikkopohjainen essee
 - tekstitaidon koe: tekstilajien tunnusmerkkejä
 - romaanin esittely ryhmässä

6.2.1.4.2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisien tekstien tuottajana.

6.2.1.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

6.2.1.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jakotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi

- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta
- arvioitavia töitä:
 - tekstitaidon koe
 - romaanin esittely
 - aineistopohjainen essee
 - kielenhuollon koe

6.2.1.4.3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

6.2.1.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietoaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyä fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

6.2.1.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä
- arvioitavia töitä:
 - tekstitaidon kokeita: vertailu
 - nähdyn näytelmän käsittely suullisesti tai kirjallisesti
 - romaanianalyysi

6.2.1.4.4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

6.2.1.4.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

6.2.1.4.4.2. Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka
- arvioitavia töitä:
 - tekstitaidon koe: argumentaatioanalyysi
 - esseekoe: kantaaottava kirjoitelma
 - kantaaottava puhe
 - yhteiskunnallisesti vaikuttaneen/sensuroidun/kohua herättäneen romaanin esittely

6.2.1.4.5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

6.2.1.4.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

6.2.1.4.5.2. Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa
- arvioitavia töitä:
 - tekstitaidon koe: tyylianalyysi asiatekstistä ja kaunokirjallisesta tekstistä
 - esseekoe: pohtiva kirjoitelma kaunokirjallisesta teoksesta
 - toisen romaanin käsittely suullisesti eri menetelmillä
 - kirjallisuuskoe

6.2.1.4.6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

6.2.1.4.6.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen

- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

6.2.1.4.6.2. Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista
- arvioitavia töitä:
 - esseekoe vanhojen ylioppilaskokeiden pohjalta
 - tekstitaidon koe vanhojen ylioppilaskokeiden pohjalta
 - romaanien käsittely eri menetelmin
 - suomen kielen ja kirjallisuuden koe

6.2.1.5. Syventävät kurssit

6.2.1.5.1. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioida puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

6.2.1.5.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekuulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

6.2.1.5.1.2. Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekuulttuuria
- arvioitavia töitä:
 - erilaisia puheviestinnän harjoituksia, kuten puhe, kokous, haastattelu, neuvottelu

6.2.1.5.2. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

6.2.1.5.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

6.2.1.5.2.2. Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet

- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa
- arvioitavia töitä:
 - kielenhuoltokoe
 - tekstitaidon täysimittainen koe vanhoja ylioppilaskokeita käyttäen
 - esseekoe täysimittainen koe vanhoja ylioppilaskokeita käyttäen

6.2.1.5.3. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

6.2.1.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyttää oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

6.2.1.5.3.2. Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön
- arvioitavia töitä:
 - esseekoe
 - puheenvuoroja kielestä ja kulttuurista
 - kirjallisuuden käsittely vaihtelevin menetelmin

6.2.1.6. Soveltavat kurssit

6.2.1.6.1. Media 1, median peruskurssi (ÄI10)

Median peruskurssilla tarkoituksena on kehittää medialukutaitoa. Kurssilla tutustutaan eri medioihin, niin painettuihin kuin sähköiseen ja niiden vaikutusmahdollisuuksiin. Tarkastellaan mediaa eri näkökulmista, kuten tuottajan ja vastaanottajan. Käydään läpi median peruskäsitteistöä ja historiaa sekä viestintää ja mediaa säätelevät lait ja eettiset säännöt. Tarkastellaan ajalle tyypillisiä ilmiöitä.

Kurssin suorittaminen vaatii läsnäoloa sekä osallistumista mahdollisiin vierailuihin eri medioissa. Kurssiin liittyy myös oman mediatutkimuksen tuottaminen. Tämän kurssin jälkeen on mahdollista suorittaa ÄI15 -kurssi (Media 2), jolla tuotetaan lukion Loiste-lehti tai muita julkaisuja. Kurssin voi suorittaa opettajan ohjauksessa myös verkkokurssina.

6.2.1.6.2. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI11)

Tehdään erilaisia luovan kirjoittamisen harjoituksia. Tarvittaessa tai haluttaessa kirjoitelmia voidaan muokata käsikirjoituksiksi koulumme draamaopetukseen.

6.2.1.6.3. Kuva ja sana (ÄI12)

Tarkoitus on tutustua vaihdellen elokuvaan tai sarjakuvaan, ja syventää kuvan lukemista. Kurssi pyritään järjestämään yhdessä kuvataiteiden opettajan kanssa.

6.2.1.6.4. Kirjallisuutta keskustellen (ÄI13)

Kurssilla luetaan eri maanosien, kulttuurien ja aikakausien kirjallisuutta. Erilaisten tekstien (romaanien, runojen, novellien tai näytelmien) avulla laajennamme eri kulttuurien tuntemusta. Kirjallisuudesta keskustellaan ja teosten pohjalta opiskelijat kirjoittavat muun muassa pohtivia esseitä ja/tai kirja-arvostelun.

6.2.1.6.5. Kielenhuoltokurssi (ÄI14)

Kurssi suoritetaan toisena opiskeluvuotena. Kurssi on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on todettu lukiongelma tai joiden arvosanat ovat ÄI1-3 kurseista 4-7.

6.2.1.6.6. Media 2, julkaisukurssi (ÄI15)

Tällä kurssilla osallistutaan Lumon lukion julkaisujen toimittamiseen: tekstien ja kuvien tuottamiseen sekä julkaisujen taittamiseen. Kurssi vaatii ÄI10 -kurssin eli median peruskurssin suorittamisen.

6.2.1.6.7. Projektikurssi (ÄI16)

Opettaja ja opiskelija suunnittelevat projektin, joka toimitetaan kurssin aikana. Kurssi suoritetaan pääosin itsenäisesti. Yksi tällainen projekti on lukudiplomin suorittaminen, jossa opiskelija lukee 18 klassikoteosta ja tekee niistä annetut kirjalliset tehtävät tai osallistuu kirjallisuuskeskusteluun

6.2.2. Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä

S2 on tarkoitettu niille lukio-opiskelijoille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt rakentuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän voi opiskella täysipainoisesti lukion oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan sekä selviytyä työelämässä suomen kielellä.

Opetuksessa ja arvioinnissa painotetaan opiskelijan kykyä ymmärtää suullista ja kirjallista viestintää. Opiskelijan tulisi saavuttaa sellainen kielitaito, että hän osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun viestintätilanteissa. S2-opetuksessa pyritään parantamaan opiskelijan valmiutta toimia aktiivisesti suvaitsevan, monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamisessa. Oppimäärän ehkä tärkeimpänä tavoitteena on rohkaista opiskelijoita osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun niin politiikan, talouden kuin sosiaalisen toiminnan alueilla sekä kulttuurielämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kielen opetus vahvistaa opiskelijan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Suomi toisena kielenä -oppimäärä perehdyttää opiskelijan suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan ja niissä tapahtuneisiin muutoksiin. Opiskelijaa tuetaan oman ja suomalaisen kulttuurin yhteensovittamisessa ja oman identiteetin rakentamisessa. Koulun tehtävänä on toimia välittäjänä eri kieli- ja kulttuuri-ryhmien sekä maahanmuuttajaopiskelijoiden ja valtaväestön yhteistoiminnallisessa oppimisessa ja toistensa toimintakulttuurin ymmärtämisessä, kuitenkin niin, että opinnoissa korostetaan opiskelijan omaa panosta suomalaisen kulttuurin monimuotoistamisessa ja hänen asemaansa tasa-arvoisena yhteiskunnallisena toimijana.

Ylioppilaskirjoituksissa opiskelija voi halunsa mukaan osallistua joko suomi toisena kielenä – kokeeseen tai äidinkielen kokeeseen huolimatta siitä, kumman oppimäärän hän on lukiossa suorittanut. Samoin äidinkielen oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä -kurseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä -kurssit korvaavat äidinkielen oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisiaan.

6.2.2.1. Pakolliset kurssit

6.2.2.1.1. Perusteet hallintaan (S21)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa sekä kirjallisesti että suullisesti, hallitsee suomen kielen perusrakenteet ja tulee varmaksi niiden käytössä; opiskelija oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, arvioimaan edistymistään ja asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle sekä pohtimaan kaksi tai monikielisyttään.

6.2.2.1.1.1. Kurssin sisältö

Kielitaidon kartoitus:

- opiskelijan tausta ja kokemukset suomen kielestä
- kahden kulttuurin ja kielen keskellä eläminen
- lukion opiskelukulttuuri, suomen kielen opiskelutekniikka
- suomen kielen keskeiset äänne- ja muoto-opilliset piirteet
- kirjoitelman laatimisen perusteet
- sanakirjojen ja kielenoppaiden käyttö oppimisessa

6.2.2.1.2. Kieli käyttöön (S22)

Kurssilla opiskelija harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa. Hänen tulisi oppia erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä sekä erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita sekä ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja.

6.2.2.1.2.1. Kurssin sisältö

- kielenkäyttötilanteiden vaihtelu
- erilaisia kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä
- eri asiointitilanteita
- hankitun tiedon suullista ja kirjallista raportointia
- lausetason perusrakenteet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit kuten
- kieltolauseet ja yksipersonaiset ilmaukset
- sanaston keskeisiä ominaisuuksia

6.2.2.1.3. Kielellä vaikutetaan (S23)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erityyppisiä suullisia ja kirjallisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, sekä oppii löytämään tekstin ydinajatuksia ja ottamaan kantaa niihin. Samalla hän oppii tietoyhteiskunnassa tarvittavaa kriittistä tulkinta- ja arviointitaitoa. Opiskelijaa harjaannutetaan tarkastelemaan myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana. Kurssilla opiskelija parantaa kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

6.2.2.1.3.1. Kurssin sisältö

- mielipidekirjoituksia ja ajankohtaisohjelmia
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia
- perustelemisen harjoittelemista sekä suullisesti että kirjallisesti
- kaunokirjallisuus ja media vaikuttajana
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua
- vertailumuotoja ja rektioseikkoja

6.2.2.1.4. Syvemmät tekstitaidot (S24)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kehittää erittelevää luku- ja kirjoitustaitoa sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen. Opiskelija harjaantuu löytämään erilaisista teksteistä niiden pääajatuksia, tulkitsemaan tekstin ydinsisältöä sekä totuttautuu kirjoittamaan aineiston pohjalta.

6.2.2.1.4.1. Kurssin sisältö

- erilaisten tekstien merkityssuhteita ja tulkintaa
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista
- luovaa kirjoittamista
- referointia

6.2.2.1.5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25)

Kurssi tutustuttaa suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin. Kurssilla tehdään erilaisia kulttuuriin ja taiteisiin liittyviä harjoituksia ja vertaillaan suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin.

6.2.2.1.5.1. Kurssin sisältö

kirjallisuuden keskeisiä lajeja

esimerkkejä suomalaisesta kirjallisuudesta ja ainakin yksi kokonaisteos

opintokäynti tai taide-esityksen katsominen

yhden kirjailijan ja hänen teoksensa esittely

oman taide-elämyksen jakamista suullisesti ja kirjallisesti

6.2.2.1.6. Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (S26)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa hakea, yhdistellä ja tulkita tietoja ja merkityksiä erityyppisistä teksteistä ja havaintoaineistosta sekä vastata tekstien sisältöä koskeviin kysymyksiin. Opiskelija harjaantuu tiivistämään tekstin sisältöä ja ottamaan kantaa siihen. Kurssilla syvennetään tietoja kirjallisuuden perusnormeista ja käsitystä suomalaisuudesta.

6.2.2.1.6.1. Kurssin sisältö

- vaativien kielen rakenteiden kertaamista
- sanavaraston kartuttamista eri aihealueilta
- suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä: rakennetehtäviä, luetun
- ymmärtämistä, tekstin selittämistä, kirjoitelmia
- suomalainen kaunokirjallinen teos

6.2.2.2. Syventävät kurssit

6.2.2.2.1. Puhekieli tarkasteluun (S27)

Kurssilla opiskelija perehtyy suomen puhekielen ominaispiirteisiin ja oppii tunnistamaan puheesta ja kirjoituksesta puhekielisyyksiä ja pystyy vertailemaan puhe- ja yleiskieltä toisiinsa.

6.2.2.2.1.1. Kurssin sisältö

- suomen puhekielen kielioppia
- suomen puhekielen erityispiirteitä: assimilaatio, loppukahdennus, sana- ja lausepaino
- yleispuhekieli, murre, slangi
- puhekielen sanastoa

6.2.2.2.2. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan ja varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin.

6.2.2.2.2.1. Kurssin sisältö

- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin opiskelijoiden tarpeiden mukaan: asia- ja asioimiskirjoittamista, esimerkiksi hakemus, valitus tai selvitys
- pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia
- ns. luovaa kirjoittamista opiskelijoiden tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan
- materiaalin kommentointi, analyysi ja arvostelu
- kirjoittamisen prosessiluonteisuus, prosessin eri vaiheet
- jäsentelyn sekä tekstin ulko- ja kieliasun tarkastelua ja hiontaa
- kieliopin kertausta ja kielenhuoltoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan

6.2.2.2.3. Tekstien maailmassa (S29)

6.2.2.2.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan lukea erittelevästi ja eläytyvästi
- parantaa suomalaisen ja mahdollisuuksien mukaan oman kulttuurinsa kirjallisuuden

tuntemustaan.

6.2.2.2.3.2. Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien tekstien lukemista
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- käännösharjoitus

6.2.2.2.4. Soveltavat kurssit

6.2.2.2.5. Elokuva kansan kuvastajana (S210)

Kurssilla perehdytään suomalaisen elokuvan historiaan, tyyliin ja tärkeimpiin tekijöihin. Opiskelija pitää kurssin aikana taidepäiväkirjaa, johon hän kirjaa huomioita, ajatuksia ja arvosteluja elokuvasta ja taiteesta yleensä.

6.2.2.2.5.1. Kurssin sisältö

- tutustutaan suomalaisen elokuvan klassikoihin
- kirjoitetaan elokuva-arvosteluja
- esitellään suomalainen elokuvaohjaaja tai –näyttelijä tai joku muu elokuva-alan tekijä
- käydään elokuvissa
- analysoidaan elokuvia, vertaillaan elokuvaa ja teatteria taidemuotoina yms.

6.2.2.2.6. Kirjallisuuspiiri (S211)

Tällä kurssilla maahanmuuttajilla ja muilla vieraskielisillä on mahdollisuus perehtyä tarkemmin maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoihin mielellään niin, että lukeminen auttaa tunnistamaan hänen lähtökohtiaan ja monikulttuurista asemaansa. Samalla harjoitellaan temaattisesti sopivien kirjallisuuskatkelmien ja runojen analyysia ja käyttöä aineistopohjaisissa kirjoitelmissa. Kirjailijoita, heidän teoksiaan ja teemojaan voidaan havainnollistaa esimerkeillä muista taiteista, kuten kuvataiteesta, musiikista, teatterista ja elokuvasta.

6.2.2.2.7. Draamaklubi (S212)

Kurssilla syvennetään tietoja näytelmäkirjallisuudesta ja teatterista taidemuotona ja käydään tutustumassa teatterin kulissientakaiseen elämään. Draamaklubi käy katsomassa teatteriesityksiä. Kurssilla tehdään erilaisia lyhyitä harjoituksia ja esitetään esimerkiksi kohtauksia jostain näytelmästä. Kurssilla voidaan myös harjoitella draaman kirjoittamista ja valmistella vaikka omaa näytelmää.

Suomi toisena kielenä -kurssien lisäksi opiskelija voi valita kurssitarjottimesta itseään kiinnostavia äidinkielen ja kirjallisuuden kursseja, myös soveltavia.

6.3. TOINEN KOTIMAINEN KIELI

6.3.1. Ruotsi

6.3.1.1. Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

6.3.1.2. Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

6.3.1.3. Opetusmenetelmät

Käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä pyritään ottamaan huomioon myös opiskelijat, joilla on todettu luki- tai muita oppimisvaikeuksia.

6.3.1.4. Ruotsi A-oppimäärä

6.3.1.4.1. Pakolliset kurssit

6.3.1.4.1.1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääajatuksen puheesta, joka käsittelee jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita tai siinä säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista ja pyrkii kiinnittämään huomiota myös kulttuurisiin tekijöihin
- osaa kertoa tutuista asioista niin, että mukana on myös joitakin yksityiskohtia
- kiinnittää huomiota selvästi ymmärrettävään ääntämiseen ja intonaatioon
- tottuu rohkeasti puhumaan vierasta kieltä virheitä pelkäämättä ja osaa tarvittaessa turvautua erilaisiin kompensatiostrategioihin
- pystyy lukemaan tuttuja, jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita käsitteleviä tekstejä ymmärtäen pääajatuksen ja keskeiset yksityiskohdat

6.3.1.4.1.2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiireinä ovat ihmissuhteet, erilaisuus sekä ihmisen hyvinvointiin liittyvät asiat. Kurssilla vertaillaan elämää ennen ja nyt. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- kykenee ilmaisemaan itseään entistä varmemmin kertoessaan jokapäiväiseen elämään ja vapaa-ajanviettoon liittyvistä asioista ja vaihtaessaan niistä kokemuksia ja mielipiteitä muiden kanssa
- osaa käyttää suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita kuten viestin mukauttaminen, tarkentavat kysymykset, avun pyytäminen ja aktiivinen kuunteleminen
- pystyy lukemaan erilaisista lähteistä peräisin olevaa tekstiä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista
- osaa kirjoittaa ymmärrettävää, arkitietoa sekä mielipiteitä sisältävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista (esimerkiksi päiväkirja tai tuttavallinen kirje / sähköpostiviesti)
-

6.3.1.4.1.3. Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Aihepiireinä ovat Suomen ja suomenruotsalaisen kansanosan ja sen kulttuurin esittely eri näkökulmista ja olojemme vertailu muihin Pohjoismaihin ja Eurooppaan, Suomi monikulttuurisena maana sekä maamme kaksikielisyys. Aihekokonaisuuksista korostuu erityisesti ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”. Kirjallista tuottamista harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esim. ennakoitavissa olevat puhelinviestit
- osaa reagoida ja viestiä em. tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla kulttuuriset tekijät huomioon ottaen

6.3.1.4.1.4. Elinympäristömme (RUA4)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativahkon tekstiaineksen avulla. Aihepiireinä ovat luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”viestintä- ja mediaosaaminen” ja ”teknologia ja yhteiskunta” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta
- pyrkii osallistumaan keskusteluun ja ottamaan kantaa sen aiheisiin
- on tietoinen keskustelussa tarvittavista, osittain kulttuurisidonnaisista strategioista, jotka liittyvät puheenvuoron saamiseen ja itsellä pitämiseen, keskustelun ylläpitämiseen, perustelemiseen ja vakuuttamiseen
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntä selkeästi myös yleisön edessä
- osaa hankkia tietoa erilaisista lähteistä ja kertoa siitä muille sekä suullisesti että kirjallisesti, samalla kantaa ottaen
- pyrkii kehittämään ymmärtävän lukemisen strategioitaan (ennakointi, päättely tekstiyhteyden ja muun taustatiedon perusteella, pääasioiden etsintä)
- pystyy lukemaan vaikeahkoa tekstiä pääasiat ymmärtäen

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työskentelyään entistä itsenäisemmin sekä osaa antaa rakentavaa palautetta myös muiden työskentelystä.

6.3.1.4.1.5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Aihepiireinä ovat työ, elinkeinot, opiskelu sekä palvelutilanteet yhteiskunnassamme. Kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuuksista kurssilla korostuu ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa kerätä tietoa opiskeluun ja työhön liittyvistä, asiapitoisista teksteistä (esimerkiksi lehtiarikkelit, esitteet, internet)
- osaa hankkia tietoa opiskelumahdollisuuksista kohdekielisissä maissa
- osaa kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä (esimerkiksi muodollinen kirje, hakemus, CV)
- Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija
- suunnittelee ja toteuttaa opiskeluaan entistä pitkäjänteisemmin
- kehittää opiskelutaitojaan yhteistyössä muiden kanssa

6.3.1.4.1.6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyy lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osaa kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliasunkin suhteen
- kiinnostuu ja saa tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.3.1.4.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6.3.1.4.2.1. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUA7)

SISÄLTÖ

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän keinoja eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit (esim. opiskelu, kulttuuri, tiede, teknologia, media, yhteiskunnalliset asiat). Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Tarkoituksena on myös aktiivisesti laajentaa sanavarastoa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen.
- Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.
- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.
- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.
- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.
- Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muutovaatimuksiin.
- Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.
- Ymmärtää suullisen viestin pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä.

ARVIOINTI

A-oppimäärän syventävän kurssin 7 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin (esim. puheet, esitelmät, parialogit, ääntämis- ja intonaatioharjoitukset, yleinen aktiivisuus oppitunneilla). Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan samalla numeroasteikolla. Arvosanasta 60% perustuu kurssin aikaisiin näyttöihin ja 40% päättökokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

6.3.1.4.2.2. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativan kieliaiineksen avulla lähtökohtana esimerkiksi eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yrityselämä. Eri aihekokonaisuudet tarjoavat näkökulmia ja lähestymistapoja aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä uutislähetystyksiä, helpohkoja dokumentteja ja muita asiaohjelmia pääkohdat ymmärtäen
- kehittää ymmärtävän lukemisen strategioitaan (merkityskartat, referointi, tiivistäminen)
- pystyy lukemaan lehtiartikkeleita kurssin aiheista pääasiat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa omaan kokemuspiiriin ja kannanottoihin liittyvää tekstiä kurssin aiheista (esimerkiksi yleisönosastokirjoitus)
-

6.3.1.4.3. Soveltavat kurssit

6.3.1.4.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUA9)

Kurssilla kehitetään tekstin- ja kuullunymmärtämistaitoja, kerrataan keskeiset kielioppiasiat, kirjoitetaan aineita ja kartutetaan sanavarastoa.

6.3.1.4.3.2. Kielioppikurssi (RUA12)

6.3.1.4.3.3. Projektikurssi (RUA13)

6.3.1.4.3.4. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUA14)

Aihealueita ovat yhteiskunta, politiikka ja aktiivinen kansalaisuus sekä yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielistä keskustelua melko vaativistakin kurssiin liittyvistä ja ajankoh- taisista aiheista (esimerkiksi televisiohaastattelut, paneelikeskustelut) pääkohdat ymmärtäen
- osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä myös ryhmäkeskustelussa
- pystyy lukemaan asiapitoista ja pohdiskelevaa tekstiä kurssin aiheista päälinjat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa jäsentynyttä tekstiä, esittää siinä tukitietoa pääajatuksille ja ottaa tekstin lukijan huomioon
- hallitsee monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6.3.1.5. Ruotsi B-oppimäärä

6.3.1.5.1. Pakolliset kurssit

6.3.1.5.1.1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hal- lintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tut- tavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puhe- viestinnän strategioita.

Tavoitteena on:

- ohjata opiskelija ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- rohkaista opiskelijaa tuottamaan aktiivisesti puhetta
- vahvistaa kuullun ymmärtämistä
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- ylläpitää myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja ruotsalaiseen kulttuuriin

6.3.1.5.1.2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opis- kelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aiheko- konaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Van- kennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on:

- ohjata opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta työstään, arvioimaan edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia puhumaan ulkonäöstä, ostamaan vaatteita ja kertomaan asumisestaan ruotsin kielellä
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa

6.3.1.5.1.3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjois- maisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoi- tuksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävänlukemisen strategioita.

Tavoitteena on:

- oppia kertomaan omasta kotimaastaan (luonto, kulttuuri, kielelliset olosuhteet)
- oppia analysoimaan eroja ja yhtäläisyyksiä eri pohjoismaiden välillä
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja erityisesti suomenruotsalaiseen kulttuuriin

6.3.1.5.1.4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

Tavoitteena on:

- oppia kertomaan elämänarvoista, ihmissuhteista, sukupuolten ja ikäryhmien välisistä kohtaamisista ruotsinkielellä
- tutustua ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa

6.3.1.5.1.5. Elinympäristömme (RUB5)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on:

- vahvistaa opiskelijan kykyä ottaa vastuuta opiskelustaan, arvioimaan ja ohjaamaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia keskustelemaan luontoon, muuttuvaan elinympäristöön ja työympäristöön ja joukkoviestimiin liittyvistä aiheista ruotsiksi
- vahvistaa opiskelijan myönteistä suhtautumista monikulttuuriseen pohjolaan.

6.3.1.5.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6.3.1.5.2.1. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB6)

valtakunnallinen syventävä kurssi

Kurssi on ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, jonka aikana kielitaitoa vahvistetaan monipuolisesti puhumalla, lukemalla, kuuntelemalla ja kirjoittamalla.

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä konkreettisissa arkielämän tilanteissa (sää, perhe, opiskelu, harrastukset, matkustaminen jne), sekä esim. omista kokemuksista ja tulevaisuuden suunnitelmista kerrottaessa. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” sekä ”viestintä ja mediosaaminen” ovat mukana kurssin sisällöissä. Suullistamisen tukena käytettävät kuuntelutehtävät, elokuvat, kirjallisuusotteet ja ajankohtaiset lehtitekstit vahvistavat pohjoismaisen identiteetin ja kulttuurin tuntemusta.

Kurssin aikana laaditaan myös lyhyitä kirjallisia viestejä, kuten kutsuja, onnitteluja, mielipidekirjoituksia jne.

Tavoitteena on, että opiskelija pystyy viestimään ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla (taitotaso B1.1) sekä osaa käyttää keskeisiä palautteita, täydennysilmaisuja ja kiertoilmaisuja

Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan keskeisiä rakenteita ja oikeaa ääntämistä erilaisten viestintästrategioiden (pahoittelu, kohteliaisuuden osoittaminen, epärointi, mielipiteenilmaisu jne.) yhteydessä.

Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Suullisen kokeen osuus arvosanasta on puolet. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteeksi.

6.3.1.5.2.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiineksen avulla.

Tavoitteena on:

- pystyä seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osata kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyä lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osata kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliasunkin suhteen
- kiinnostua ja saada tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.3.1.5.3. Soveltavat kurssit

6.3.1.5.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUB8)

Kurssilla kehitetään tekstin- ja kuullunymmärtämistaitoja, kerrataan keskeiset kielioppiasiat, kirjoitetaan aineita ja kartutetaan sanavarastoa.

6.3.1.5.3.2. Peruskoulun oppimäärän kertauskurssi (RUB10)

6.3.1.5.3.3. Kielioppikurssi (RUB12)

6.3.1.5.3.4. Projektikurssi (RUB13)

6.3.1.5.3.5. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB14)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

6.4. VIERAAT KIELET

6.4.1. Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

6.4.2. Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

6.4.3. Opetusmenetelmät

Käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä pyritään ottamaan huomioon myös maahanmuuttajat sekä opiskelijat, joilla on todettu luki- tai muita oppimisvaikeuksia.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

- EN = englannin kieli
- LA = latinan kieli
- RA = ranskan kieli
- SA = saksan kieli
- IA = italian kieli

EA = espanjan kieli
KX = muu kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

6.4.4. Englanti A-oppimäärä

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (ENA)

6.4.4.1. Pakolliset kurssit

6.4.4.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääajatuksen puheesta, joka käsittelee jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita tai siinä säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista ja pyrkii kiinnittämään huomiota myös kulttuuriin tekijöihin
- osaa kertoa tutuista asioista niin, että mukana on myös joitakin yksityiskohtia
- kiinnittää huomiota selvästi ymmärrettävään ääntämiseen ja intonaatioon
- tottuu rohkeasti puhumaan vierasta kieltä virheitä pelkäämättä ja osaa tarvittaessa turvautua erilaisiin kompensatiostrategioihin
- pystyy lukemaan tuttuja, jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita käsitteleviä tekstejä ymmärtäen pääajatuksen ja keskeiset yksityiskohdat

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.4.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- kykenee ilmaisemaan itseään entistä varmemmin kertoessaan jokapäiväiseen elämään ja vapaa-ajanviettoon liittyvistä asioista ja vaihtaessaan niistä kokemuksia ja mielipiteitä muiden kanssa
- osaa käyttää suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita kuten viestin mukauttaminen, tarkentavat kysymykset, avun pyytäminen ja aktiivinen kuunteleminen
- pystyy lukemaan erilaisista lähteistä peräisin olevaa tekstiä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista
- osaa kirjoittaa ymmärrettävää, arkitietoa sekä mielipiteitä sisältävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista (esimerkiksi päiväkirja tai tuttavallinen kirje / sähköpostiviesti)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- pyrkii kehittämään opiskelutaitojaan

- arvioi omaa työskentelyään ja sen tuloksia

6.4.4.1.3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskustelut tai ennakoitavissa olevat puhelinviestit
- osaa reagoida ja viestiä em. tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla kulttuuriset tekijät huomioiden ottaen
- osaa kerätä tietoa opiskeluun ja työhön liittyvistä, asiapitoisista teksteistä (esimerkiksi lehtitiedot, esitteet, internet)
- osaa hankkia tietoa opiskelumahdollisuuksista kohdekielisissä maissa
- osaa kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä (esimerkiksi muodollinen kirje, hakemus, CV)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee ja toteuttaa opiskeluaan entistä pitkäjänteisemmin
- kehittää opiskelutaitojaan yhteistyössä muiden kanssa

6.4.4.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta
- pyrkii osallistumaan keskusteluun ja ottamaan kantaa sen aiheisiin
- on tietoinen keskustelussa tarvittavista, osittain kulttuurisidonnaisista strategioista, jotka liittyvät puheenvuoron saamiseen ja itsellä pitämiseen, keskustelun ylläpitämiseen, perustelemiseen ja vakuuttamiseen
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntää selkeästi myös yleisön edessä
- osaa hankkia tietoa erilaisista lähteistä ja kertoa siitä muille sekä suullisesti että kirjallisesti, samalla kantaa ottaen
- pyrkii kehittämään ymmärtävän lukemisen strategioitaan (ennakointi, päättely tekstiyhteyden ja muun taustatiedon perusteella, pääasioiden etsintä)
- pystyy lukemaan vaikeahkoa tekstiä pääasiat ymmärtäen

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työskentelyään entistä itsenäisemmin
- osaa antaa rakentavaa palautetta myös muiden työskentelystä

6.4.4.1.5. Kulttuuri (ENA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyy lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osaa kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliasunkin suhteen
- kiinnostuu ja saa tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.4.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä uutislähetystyksiä, helpohkoja dokumentteja ja muita asiaohjelmia pääkohdat ymmärtäen
- kehittää ymmärtävän lukemisen strategioitaan (merkityskartat, referointi, tiivistäminen)
- pystyy lukemaan lehtiartikkeleita kurssin aiheista pääasiat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa omaan kokemuspäiriin ja kannanottoihin liittyvää tekstiä kurssin aiheista (esimerkiksi yleisönosastokirjoitus)

6.4.4.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

6.4.4.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy lukemaan entistä vaativampaa, faktatietoa sisältävää tekstiä niin, että osaa kerätä siitä keskeisiä faktoja ja argumentteja
- pystyy seuraamaan kohdekielistä puhetta asiapitoisista aiheista
- osaa kertoa kurssin aiheisiin liittyen omista kokemuksistaan sekä valinnoistaan ja perustella niitä sekä suullisesti että kirjallisesti
-

6.4.4.2.2. Puhu ja ymmärrä paremmin (ENA8)

SISÄLTÖ

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän keinoja eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit (esim. opiskelu, kulttuuri, tiede, teknologia, media, yhteiskunnalliset asiat). Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Tarkoituksena on myös aktiivisesti laajentaa sanavarastoa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen.
- Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.
- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.
- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.

- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.
- Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin.
- Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.
- Ymmärtää suullisen viestin pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä.

ARVIOINTI

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin (esim. puheet, esitelmät, parialogit, ääntämis- ja intonaatioharjoitukset, yleinen aktiivisuus oppitunneilla). Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan samalla numeroasteikolla. Arvosanasta 60% perustuu kurssin aikaisiin näyttöihin ja 40% päättökokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

6.4.4.3. Soveltavat kurssit

6.4.4.3.1. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (ENA9)

Kurssilla kerrataan ja valmentaudutaan päättökokeeseen harjoittelemalla kaikkia yo-kirjoitusten osallueita (kuuntelu, luetun ymmärtäminen, rakenne ja ainekirjoitus).

6.4.4.3.2. Peruskoulun oppimäärän kertauskurssi (ENA10)

Kurssilla opiskelijat totutetaan lukion työtapoihin, kerrataan perusrakenteet ja palautetaan mieliin perussanastoa.

6.4.4.3.3. Kielioppikurssi (ENA11)

Kurssilla opiskellaan systemaattisesti kielioppia mm. kielistudiolaitteita hyödyntäen.

6.4.4.3.4. Projektikurssi (ENA12)

Kurssilla kartutetaan kielitaitoa, luodaan kansainvälisiä suhteita sekä perehdytään kohdekulttuuriin esim. projektiviikon puitteissa. Pyritään myös hyödyntämään uutta teknologiaa.

6.4.4.3.4.5. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA14)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielistä keskustelua melko vaativistakin kurssiin liittyvistä ja ajankohtaisista aiheista (esimerkiksi televisiohaastattelut, paneelikeskustelut) pääkohdat ymmärtäen
- osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä myös ryhmäkeskustelussa
- pystyy lukemaan asiapitoista ja pohdiskelevaa tekstiä kurssin aiheista päälinjat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa jäsentynyttä tekstiä, esittää siinä tukitietoa pääajatuksille ja ottaa tekstin lukijan huomioon
- hallitsee monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6.4.5. Ranska A-oppimäärä

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (RAA)

6.4.5.1. Pakolliset kurssit

6.4.5.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (RAA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääajatukset puheesta, joka käsittelee jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita tai siinä säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista ja pyrkii kiinnittämään huomiota myös kulttuurisiin tekijöihin
- osaa kertoa tutuista asioista niin, että mukana on myös joitakin yksityiskohtia
- kiinnittää huomiota selvästi ymmärrettävään ääntämiseen ja intonaatioon
- tottuu rohkeasti puhumaan vierasta kieltä virheitä pelkäämättä ja osaa tarvittaessa turvautua erilaisiin kompensatiostrategioihin
- pystyy lukemaan tuttuja, jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita käsitteleviä tekstejä ymmärtäen pääajatukset ja keskeiset yksityiskohdat

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.5.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (RAA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- kykenee ilmaisemaan itseään entistä varmemmin kertoessaan jokapäiväiseen elämään ja vapaa-ajanviettoon liittyvistä asioista ja vaihtaessaan niistä kokemuksia ja mielipiteitä muiden kanssa
- osaa käyttää suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita kuten viestin mukauttaminen, tarkentavat kysymykset, avun pyytäminen ja aktiivinen kuunteleminen
- pystyy lukemaan erilaisista lähteistä peräisin olevaa tekstiä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista
- osaa kirjoittaa ymmärrettävää, arkitietoa sekä mielipiteitä sisältävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista (esimerkiksi päiväkirja tai tuttavallinen kirje / sähköpostiviesti)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- pyrkii kehittämään opiskelutaitojaan
- arvioi omaa työskentelyään ja sen tuloksia

6.4.5.1.3. Opiskelu ja työ (RAA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskustelut tai ennakoitavissa olevat puhelinviestit
- osaa reagoida ja viestiä em. tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla kulttuuriset tekijät huomioiden
- osaa kerätä tietoa opiskeluun ja työhön liittyvistä, asiapitoisista teksteistä (esimerkiksi lehtiarikkelit, esitteet, internet)
- osaa hankkia tietoa opiskelumahdollisuuksista kohdekielisissä maissa

- osaa kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä (esimerkiksi muodollinen kirje, hakemus, CV)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee ja toteuttaa opiskeluaan entistä pitkäjänteisemmin
- kehittää opiskelutaitojaan yhteistyössä muiden kanssa

6.4.5.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RAA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta
- pyrkii osallistumaan keskusteluun ja ottamaan kantaa sen aiheisiin
- on tietoinen keskustelussa tarvittavista, osittain kulttuurisidonnaisista strategioista, jotka liittyvät puheenvuoron saamiseen ja itsellä pitämiseen, keskustelun ylläpitämiseen, perustelemaan ja vakuuttamiseen
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntää selkeästi myös yleisön edessä
- osaa hankkia tietoa erilaisista lähteistä ja kertoa siitä muille sekä suullisesti että kirjallisesti, samalla kantaa ottaen
- pyrkii kehittämään ymmärtävän lukemisen strategioitaan (ennakointi, päättely tekstiyhteyden ja muun taustatiedon perusteella, pääasioiden etsintä)
- pystyy lukemaan vaikeahkoa tekstiä pääasiat ymmärtäen

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työskentelyään entistä itsenäisemmin
- osaa antaa rakentavaa palautetta myös muiden työskentelystä

6.4.5.1.5. Kulttuuri (RAA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyy lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osaa kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliänsuhteen suhteen
- kiinnostuu ja saa tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.5.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (RAA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä uutislähetyksiä, helpohkoja dokumentteja ja muita asiaohjelmia pääkohdat ymmärtäen
- kehittää ymmärtävän lukemisen strategioitaan (merkityskartat, referointi, tiivistäminen)
- pystyy lukemaan lehtiartikkeleita kurssin aiheista pääasiat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa omaan kokemuspiiriin ja kannanottoihin liittyvää tekstiä kurssin aiheista (esimerkiksi yleisönosastokirjoitus)

6.4.5.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

6.4.5.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (RAA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy lukemaan entistä vaativampaa, faktatietoa sisältävää tekstiä niin, että osaa kerätä siitä keskeisiä faktoja ja argumentteja
- pystyy seuraamaan kohdekielistä puhetta asiapitoisista aiheista
- osaa kertoa kurssin aiheisiin liittyen omista kokemuksistaan sekä valinnoistaan ja perustella niitä sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.5.2.2. Puhu ja ymmärrä paremmin (RAA8)

valtakunnallinen syventävä kurssi

SISÄLTÖ

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän keinoja eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit (esim. opiskelu, kulttuuri, tiede, teknologia, media, yhteiskunnalliset asiat). Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Tarkoituksena on myös aktiivisesti laajentaa sanavarastoa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen.
- Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.
- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.
- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.
- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.
- Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muutovaatimuksiin.
- Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.
- Ymmärtää suullisen viestin pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä.

ARVIOINTI

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin (esim. puheet, esitelmät, paridialogit, ääntämis- ja intonaatioharjoitukset, yleinen aktiivisuus oppitunneilla). Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan samalla numeroasteikolla. Arvosanasta 60% perustuu kurssin aikaisiin näyttöihin ja 40% päättökokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

6.4.5.3. Soveltavat kurssit

6.4.5.3.1. Projektikurssi (RAA9)

Kurssilla kartutetaan kielitaitoa, luodaan kansainvälisiä suhteita sekä perehdytään kohdekulttuuriin esim. projektiviikon puitteissa. Pyritään myös hyödyntämään uutta teknologiaa.

6.4.5.3.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RAA10)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielistä keskustelua melko vaativistakin kurssiin liittyvistä ja ajankoh-
taisista aiheista (esimerkiksi televisiohaastattelut, paneelikeskustelut) pääkohdat ymmärtäen
- osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä myös ryhmäkeskustelussa
- pystyy lukemaan asiapitoista ja pohdiskelevaa tekstiä kurssin aiheista päälinjat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa jäsentynyttä tekstiä, esittää siinä tukitietoa pääajatuksille ja ottaa tekstin lukijan
huomioon
- hallitsee monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6.4.6. Saksa A-oppimäärä

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (SAA)

6.4.6.1. Pakolliset kurssit

6.4.6.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (SAA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hal-
lintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henki-
lökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokoi-
naisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painote-
taan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääajatuksia puheesta, joka käsittelee jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita tai siinä
säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista ja pyrkii
kiinnittämään huomiota myös kulttuurisiin tekijöihin
- osaa kertoa tutuista asioista niin, että mukana on myös joitakin yksityiskohtia
- kiinnittää huomiota selvästi ymmärrettävään ääntämiseen ja intonaatioon
- tottuu rohkeasti puhumaan vierasta kieltä virheitä pelkäämättä ja osaa tarvittaessa turvautua eri-
laisiin kompensatiivstrategioihin
- pystyy lukemaan tuttuja, jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita käsitteleviä tekstejä ymmärtä-
en pääajatuksia ja keskeiset yksityiskohdat

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.6.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (SAA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallin-
taa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palve-
luihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat
kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puhevies-
tinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- kykenee ilmaisemaan itseään entistä varmemmin kertoessaan jokapäiväiseen elämään ja vapaa-ajanviettoon liittyvistä asioista ja vaihtaessaan niistä kokemuksia ja mielipiteitä muiden kanssa
- osaa käyttää suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita kuten viestin mukauttaminen, tarkentavat kysymykset, avun pyytäminen ja aktiivinen kuunteleminen
- pystyy lukemaan erilaisista lähteistä peräisin olevaa tekstiä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista
- osaa kirjoittaa ymmärrettävää, arkitietoa sekä mielipiteitä sisältävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista (esimerkiksi päiväkirja tai tuttavallinen kirje / sähköpostiviesti)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- pyrkii kehittämään opiskelutaitojaan
- arvioi omaa työskentelyään ja sen tuloksia

6.4.6.1.3. Opiskelu ja työ (SAA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskustelut tai ennakoitavissa olevat puhelinviestit
- osaa reagoida ja viestiä em. tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla kulttuuriset tekijät huomioiden ottaen
- osaa kerätä tietoa opiskeluun ja työhön liittyvistä, asiapitoisista teksteistä (esimerkiksi lehtitiedot, esitteet, internet)
- osaa hankkia tietoa opiskelumahdollisuuksista kohdekielisissä maissa
- osaa kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä (esimerkiksi muodollinen kirje, hakemus, CV)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee ja toteuttaa opiskeluaan entistä pitkäjänteisemmin
- kehittää opiskelutaitojaan yhteistyössä muiden kanssa

6.4.6.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta
- pyrkii osallistumaan keskusteluun ja ottamaan kantaa sen aiheisiin
- on tietoinen keskustelussa tarvittavista, osittain kulttuurisidonnaisista strategioista, jotka liittyvät puheenvuoron saamiseen ja itsellä pitämiseen, keskustelun ylläpitämiseen, perustelemiseen ja vakuuttamiseen
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntää selkeästi myös yleisön edessä
- osaa hankkia tietoa erilaisista lähteistä ja kertoa siitä muille sekä suullisesti että kirjallisesti, samalla kantaa ottaen
- pyrkii kehittämään ymmärtävän lukemisen strategioitaan (ennakointi, päättely tekstiyhteyden ja muun taustatiedon perusteella, pääasioiden etsintä)
- pystyy lukemaan vaikeahkoa tekstiä pääasiat ymmärtäen

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työskentelyään entistä itsenäisemmin
- osaa antaa rakentavaa palautetta myös muiden työskentelystä

6.4.6.1.5. Kulttuuri (SAA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyy lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osaa kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliänsuhteen
- kiinnostuu ja saa tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.6.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (SAA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä uutislähetystyksiä, helpohkoja dokumentteja ja muita asiaohjelmia pääkohdat ymmärtäen
- kehittää ymmärtävän lukemisen strategioitaan (merkityskartat, referointi, tiivistäminen)
- pystyy lukemaan lehtiartikkeleita kurssin aiheista pääasiat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa omaan kokemuspäiriin ja kannanottoihin liittyvää tekstiä kurssin aiheista (esimerkiksi yleisönosastokirjoitus)

6.4.6.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

6.4.6.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (SAA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy lukemaan entistä vaativampaa, faktatietoa sisältävää tekstiä niin, että osaa kerätä siitä keskeisiä faktoja ja argumentteja
- pystyy seuraamaan kohdekielistä puhetta asiapitoisista aiheista
- osaa kertoa kurssin aiheisiin liittyen omista kokemuksistaan sekä valinnoistaan ja perustella niitä sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.6.2.2. Puhu ja ymmärrä paremmin (SAA8)

valtakunnallinen syventävä kurssi

SISÄLTÖ

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän keinoja eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit (esim. opiskelu, kulttuuri, tiede, teknologia, media, yhteiskunnalliset asiat).

Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Tarkoituksena on myös aktiivisesti laajentaa sanavarastoa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen.
- Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.
- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.
- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.
- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.
- Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muutovaatimuksiin.
- Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.
- Ymmärtää suullisen viestin pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä.

ARVIOINTI

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin (esim. puheet, esitelmät, parialogit, ääntämis- ja intonaatioharjoitukset, yleinen aktiivisuus oppitunneilla). Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan samalla numeroasteikolla. Arvosanasta 60% perustuu kurssin aikaisiin näyttöihin ja 40% päättökokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

6.4.6.3. Soveltavat kurssit

6.4.6.3.1. Projektikurssi (SAA9)

Kurssilla kartutetaan kielitaitoa, luodaan kansainvälisiä suhteita sekä perehdytään kohdekulttuuriin esim. projektiviikon puitteissa. Pyritään myös hyödyntämään uutta teknologiaa.

6.4.6.3.2. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (SAA10)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielistä keskustelua melko vaativistakin kurssiin liittyvistä ja ajankohdaisista aiheista (esimerkiksi televisiohaastattelut, paneelikeskustelut) pääkohdat ymmärtäen
- osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä myös ryhmäkeskustelussa
- pystyy lukemaan asiapitoista ja pohdiskelevaa tekstiä kurssin aiheista päälinjat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa jäsentynyttä tekstiä, esittää siinä tukitietoa pääajatuksille ja ottaa tekstin lukijan huomioon
- hallitsee monenlaisen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6.4.7. Venäjä

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (VEA)

6.4.7.1. Pakolliset kurssit

6.4.7.1.1. Nuori ja hänen maailmansa (VEA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääajatukset puheesta, joka käsittelee jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita tai siinä säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista ja pyrkii kiinnittämään huomiota myös kulttuurisiin tekijöihin
- osaa kertoa tutuista asioista niin, että mukana on myös joitakin yksityiskohtia
- kiinnittää huomiota selvästi ymmärrettävään ääntämiseen ja intonaatioon
- tottuu rohkeasti puhumaan vierasta kieltä virheitä pelkäämättä ja osaa tarvittaessa turvautua erilaisiin kompensatiostrategioihin
- pystyy lukemaan tuttuja, jokapäiväiseen elämään liittyviä aiheita käsitteleviä tekstejä ymmärtäen pääajatukset ja keskeiset yksityiskohdat

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.7.1.2. Viestintä ja vapaa-aika (VEA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- kykenee ilmaisemaan itseään entistä varmemmin kertoessaan jokapäiväiseen elämään ja vapaa-ajanviettoon liittyvistä asioista ja vaihtaessaan niistä kokemuksia ja mielipiteitä muiden kanssa
- osaa käyttää suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita kuten viestin mukauttaminen, tarkentavat kysymykset, avun pyytäminen ja aktiivinen kuunteleminen
- pystyy lukemaan erilaisista lähteistä peräisin olevaa tekstiä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista
- osaa kirjoittaa ymmärrettävää, arkitietoa sekä mielipiteitä sisältävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista (esimerkiksi päiväkirja tai tuttavallinen kirje / sähköpostiviesti)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- pyrkii kehittämään opiskelutaitojaan
- arvioi omaa työskentelyään ja sen tuloksia

6.4.7.1.3. Opiskelu ja työ (VEA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskustelut tai ennakoitavissa olevat puhelinviestit
- osaa reagoida ja viestiä em. tilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla kulttuuriset tekijät huomioiden ottaen
- osaa kerätä tietoa opiskeluun ja työhön liittyvistä, asiapitoisista teksteistä (esimerkiksi lehtitartikkelit, esitteet, internet)
- osaa hankkia tietoa opiskelumahdollisuuksista kohdekielisissä maissa

- osaa kirjoittaa opiskeluun ja työhön liittyviä tekstejä (esimerkiksi muodollinen kirje, hakemus, CV)

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee ja toteuttaa opiskeluaan entistä pitkäjänteisemmin
- kehittää opiskelutaitojaan yhteistyössä muiden kanssa

6.4.7.1.4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (VEA4)

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta
- pyrkii osallistumaan keskusteluun ja ottamaan kantaa sen aiheisiin
- on tietoinen keskustelussa tarvittavista, osittain kulttuurisidonnaisista strategioista, jotka liittyvät puheenvuoron saamiseen ja itsellä pitämiseen, keskustelun ylläpitämiseen, perustelemaan ja vakuuttamiseen
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntää selkeästi myös yleisön edessä
- osaa hankkia tietoa erilaisista lähteistä ja kertoa siitä muille sekä suullisesti että kirjallisesti, samalla kantaa ottaen
- pyrkii kehittämään ymmärtävän lukemisen strategioitaan (ennakointi, päättely tekstiyhteyden ja muun taustatiedon perusteella, pääasioiden etsintä)
- pystyy lukemaan vaikeahkoa tekstiä pääasiat ymmärtäen

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija:

- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työskentelyään entistä itsenäisemmin
- osaa antaa rakentavaa palautetta myös muiden työskentelystä

6.4.7.1.5. Kulttuuri (VEA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä TV- ja radio-ohjelmia sekä elokuvia pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omista kokemuksistaan ja mieltymyksistään kulttuurin harrastajana sekä suullisesti että kirjallisesti
- pystyy lukemaan itse valitsemaansa helpohkoa kaunokirjallista tekstiä pitkäjänteisesti, tarinan punaiseen lankaan keskittyen ja kielellisiin ongelmiin takertumatta
- osaa kehittää kirjallista ilmaisuaan suunnittelemalla ja viimeistelemällä tekstiään niin sisällön kuin kieliänsuhteen suhteen
- kiinnostuu ja saa tietoa kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.7.1.6. Tiede, talous ja tekniikka (VEA6)

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielisiä uutislähetyksiä, helpohkoja dokumentteja ja muita asiaohjelmia pääkohdat ymmärtäen
- kehittää ymmärtävän lukemisen strategioitaan (merkityskartat, referointi, tiivistäminen)
- pystyy lukemaan lehtiartikkeleita kurssin aiheista pääasiat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa omaan kokemuspiiriin ja kannanottoihin liittyvää tekstiä kurssin aiheista (esimerkiksi yleisönosastokirjoitus)

6.4.7.2. Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

6.4.7.2.1. Luonto ja kestävä kehitys (VEA7)

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy lukemaan entistä vaativampaa, faktatietoa sisältävää tekstiä niin, että osaa kerätä siitä keskeisiä faktoja ja argumentteja
- pystyy seuraamaan kohdekielistä puhetta asiapitoisista aiheista
- osaa kertoa kurssin aiheisiin liittyen omista kokemuksistaan sekä valinnoistaan ja perustella niitä sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.7.2.2. Puhu ja ymmärrä paremmin (VEA8)

valtakunnallinen syventävä kurssi

Sisältö

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän keinoja eri tilanteissa. Aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit (esim. opiskelu, kulttuuri, tiede, teknologia, media, yhteiskunnalliset asiat). Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Tarkoituksena on myös aktiivisesti laajentaa sanavarastoa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen.
- Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin.
- Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.
- Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.
- Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto.
- Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muutovaatimuksiin.
- Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.
- Ymmärtää suullisen viestin pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, mahdollisuusastetta ja tyyliä.

ARVIOINTI

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin (esim. puheet, esitelmät, paridialogit, ääntämis- ja intonaatioharjoitukset, yleinen aktiivisuus oppitunneilla). Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan samalla numeroasteikolla. Arvosanasta 60% perustuu kurssin aikaisiin näyttöihin ja 40% päättökokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

6.4.7.3. Soveltava kurssi

6.4.7.3.1. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (VEA9)

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kohdekielistä keskustelua melko vaativistakin kurssiin liittyvistä ja ajankoh- taisista aiheista (esimerkiksi televisiohaastattelut, paneelikeskustelut) pääkohdat ymmärtäen
- osaa ilmaista ja perustella mielipiteensä myös ryhmäkeskustelussa
- pystyy lukemaan asiapitoista ja pohdiskelevaa tekstiä kurssin aiheista päälinjat ymmärtäen
- osaa kirjoittaa jäsentynyttä tekstiä, esittää siinä tuitietoa pääajatuksille ja ottaa tekstin lukijan huomioon
- hallitsee monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6.4.8. Ranska

Perusopetuksen vuosiluokilla 7 – 9 alkanut oppimäärä (RAB2)

6.4.8.1. Syventävät kurssit

6.4.8.1.1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetukses- sa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumis- ta, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilö- kohtaisiin asioihin sekä osaa reagoida siihen
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapa- kulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.8.1.2. Meillä ja muualla (RAB22)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyy- det ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvis- tetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja normaalitempoa hitaammin
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruoka- pöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnit- telut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.8.1.3. Ennen ja nyt (RAB23)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja normaalitempoa hitaammin
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.8.1.4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimessa
- osaa kertoa koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksia ja keskeiset yksityiskohdat

6.4.8.1.5. Kulttuuri (RAB25)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita ja yleistietoa käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyehköjä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen
- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.8.1.6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista

- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, merkityskartta, sanapäätely tekstiyhteyden, tutun kieliaineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.9. Saksa

Perusopetuksen vuosiluokilla 7 – 9 alkanut oppimäärä (SAB2)

6.4.9.1. Syventävät kurssit

6.4.9.1.1. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB21)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin sekä osaa reagoida siihen
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pyrkii:

- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen oppijana
- asettamaan opiskelulle tavoitteita
- arvioimaan työtapojaan

6.4.9.1.2. Meillä ja muualla (SAB22)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja normaalitempoa hitaammin
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.9.1.3. Ennen ja nyt (SAB23)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja normaalitempoa hitaammin

- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruoka-pöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.9.1.4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB24)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimessa
- osaa kertoa koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksia ja keskeiset yksityiskohdat

6.4.9.1.5. Kulttuuri (SAB25)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita ja yleistietoa käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyehköjä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen
- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.9.1.6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, merkityskartta, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaiineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.10. Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

6.4.10.1. Espanja

6.4.10.1.1. Syventävät kurssit

6.4.10.1.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (EAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- totuttelee kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tutustuu kohdekielen ääntämiseen ja intonaatioon
- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän kohtaamisista, esim. tervehtiminen, hyvästely, esittelyt, tutustuminen
- osaa kertoa itsestään joitakin perusasioita ja tehdä yksinkertaisia kysymyksiä
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä, esimerkiksi postikortti tai säätiedotus

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.1.1.2. Näin asiat hoituvat (EAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- osaa ääntää ymmärrettävästi kiinnittäen huomiota myös intonaatioon ja eleisiin
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmista arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa kiinnittäen huomiota myös eroihin tapakulttuurissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, em. tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esimerkiksi esitteet, aikataulut, lehti-ilmoitukset, kyltit

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.1.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (EAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin

6.4.10.1.1.4. Meillä ja muualla (EAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja hitaasti
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.10.1.1.5. Ennen ja nyt (EAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa jokapäiväiseen elämään liittyvistä tarpeistaan ja elämästään sekä vaihtaa kokemuksia toisen kanssa
- tuntee suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellyistä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan kokemuspäiriin liittyvistä aiheista (esimerkiksi tuttavallinen kirje, sähköpostiviesti, päiväkirjamerkinnot)

6.4.10.1.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (EAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan yksinkertaisia asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimessa
- osaa kertoa jotakin koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksia

6.4.10.1.1.7. Kulttuuri (EAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyitä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen

- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.10.1.1.8. Yhteinen maapallomme (EAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.10.2. **Ranska**

6.4.10.2.1. Syventävät kurssit

6.4.10.2.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- totuttelee kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tutustuu kohdekielen ääntämiseen ja intonaatioon
- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän kohtaamisista, esim. tervehtiminen, hyvästely, esittely, tutustuminen
- osaa kertoa itsestään joitakin perusasioita ja tehdä yksinkertaisia kysymyksiä
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä, esimerkiksi postikortti tai säätiedotus

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.2.1.2. Näin asiat hoituvat (RAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- osaa ääntää ymmärrettävästi kiinnittäen huomiota myös intonaatioon ja eleisiin
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmissa arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa kiinnittäen huomiota myös eroihin tapakulttuurissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, em. tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esimerkiksi esitteet, aikataulut, lehti-ilmoitukset, kyltit

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.2.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin

6.4.10.2.1.4. Meillä ja muualla (RAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja hitaasti
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.10.2.1.5. Ennen ja nyt (RAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa jokapäiväiseen elämään liittyvistä tarpeistaan ja elämästään sekä vaihtaa kokemuksia toisen kanssa
- tuntee suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsenneilystä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan kokemuspäiriin liittyvistä aiheista (esimerkiksi tuttavallinen kirje, sähköpostiviesti, päiväkirjamerkinnot)

6.4.10.2.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan yksinkertaisia asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimessa
- osaa kertoa jotakin koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksot

6.4.10.2.1.7. Kulttuuri (RAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyitä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen
- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.10.2.1.8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.10.3. Saksa

6.4.10.3.1. Syventävät kurssit

6.4.10.3.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- totuttelee kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tutustuu kohdekielen ääntämiseen ja intonaatioon
- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän kohtaamisista, esim. tervehtiminen, hyvästely, esittelyt, tutustuminen
- osaa kertoa itsestään joitakin perusasioita ja tehdä yksinkertaisia kysymyksiä
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä, esimerkiksi postikortti tai säätiedotus

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.3.1.2. Näin asiat hoituvat (SAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- osaa ääntää ymmärrettävästi kiinnittäen huomiota myös intonaatioon ja eleisiin
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmissa arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa kiinnittäen huomiota myös eroihin tapakulttuurissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, em. tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esimerkiksi esitteet, aika-aulut, lehti-ilmoitukset, kyltit

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.3.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin

6.4.10.3.1.4. Meillä ja muualla (SAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja hitaasti
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.10.3.1.5. Ennen ja nyt (SAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa jokapäiväiseen elämään liittyvistä tarpeistaan ja elämästään sekä vaihtaa kokemuksia toisen kanssa
- tuntee suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan kokemuspiiriin liittyvistä aiheista (esimerkiksi tuttavallinen kirje, sähköpostiviesti, päiväkirjamerkinnot)

6.4.10.3.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan yksinkertaisia asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimesta
- osaa kertoa jotakin koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksia

6.4.10.3.1.7. Kulttuuri (SAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyitä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen
- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.10.3.1.8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaineen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.10.4. Venäjä

6.4.10.4.1. Syventävät kurssit

6.4.10.4.1.1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- totuttelee kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tutustuu kohdekielen ääntämiseen ja intonaatioon
- selviytyy yksinkertaisista arkipäivän kohtaamisista, esim. tervehtiminen, hyvästely, esittely, tutustuminen
- osaa kertoa itsestään joitakin perusasioita ja tehdä yksinkertaisia kysymyksiä
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyestä tekstistä, esimerkiksi postikortti tai säätiedotus

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.4.1.2. Näin asiat hoituvat (VEB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- osaa ääntää ymmärrettävästi kiinnittäen huomiota myös intonaatioon ja eleisiin
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmissa arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa kiinnittäen huomiota myös eroihin tapakulttuurissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, em. tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esimerkiksi esitteet, aikataulut, lehti-ilmoitukset, kyltit

Kurssin arvioinnissa painottuu tuntityöskentely: yrittäminen ja aktiivisuus puheviestinnän harjoittelussa sekä säännöllinen työnteke.

6.4.10.4.1.3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömään tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- tottuu rohkeasti käyttämään kieltä kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja intonaatioon
- osaa kuvata lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään muutamien lyhyin lausein
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista tapakulttuurin huomioon ottaen
- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät kurssin aiheisiin
- osaa kirjoittaa kaunoa

6.4.10.4.1.4. Meillä ja muualla (VEB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapitoisen puheen pääkohtia
- ymmärtää yleispuhekieltä, jota äännetään selvästi ja hitaasti
- osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun (esimerkiksi tutustumistilanne tai kohtelias ruokapöytäkeskustelu)
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita Suomesta ja suomalaisista ja esitellä kotipaikkakuntaansa
- pystyy hankkimaan tietoa kurssin aiheisiin liittyvistä selkeistä ja havainnollisista teksteistä (esimerkiksi esitteet ja matkailumainokset)
- selviytyy rutiininomaisista kirjoittamista vaativista tilanteista (esimerkiksi lyhyet viestit, onnitelut ja toivotukset, lomatervehdykset, muisti- ja ostoslistat)

6.4.10.4.1.5. Ennen ja nyt (VEB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa jokapäiväiseen elämään liittyvistä tarpeistaan ja elämästään sekä vaihtaa kokemuksia toisen kanssa
- tuntee suullisessa viestinnässä tarvittavia strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellyistä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan kokemuspäiriin liittyvistä aiheista (esimerkiksi tuttavallinen kirje, sähköpostiviesti, päiväkirjamerkinnot)

6.4.10.4.1.6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan opiskeluun tai työelämään liittyvää helpohkoa keskustelua pääasiat ymmärtäen
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyy hoitamaan yksinkertaisia asioita (tiedusteluja, lyhyitä viestejä) myös puhelimesta
- osaa kertoa jotakin koulunkäynnistään ja tulevaisuuteen kohdistuvista toiveistaan suullisesti ja kirjallisesti
- osaa kirjoittaa muodollisen kirjeen
- pystyy lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista ja ymmärtämään niiden pääajatuksia

6.4.10.4.1.7. Kulttuuri (VEB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan tuttuja aiheita käsittelevää tilannesidonnaista puhetta pääasiat ymmärtäen
- osaa kertoa jotakin kulttuuriin liittyvistä harrastuksistaan ja mieltymyksistään suullisesti ja kirjallisesti
- pystyy lukemaan lyhyitä ja helppoja kaunokirjallisia tekstejä olennaisen sisällön ymmärtäen

- kiinnostuu kohdekielisten maiden kulttuurielämästä

6.4.10.4.1.8. Yhteinen maapallomme (VEB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy seuraamaan selkeää puhetta yhteiskunnallisista ilmiöistä Suomessa tai kohdekielisessä maassa niin, että tunnistaa aiheen ja ymmärtää joitakin keskeisiä ajatuksia
- pystyy keräämään tietoa helpohkoista, kurssin aiheita käsittelevistä lehtiartikkeleista
- osaa käyttää erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita (ennakointi, pääasioiden etsintä, sanapäättely tekstiyhteyden, tutun kieliaineksen, muiden kielten ja muun taustatiedon perusteella)
- osaa kuvailla lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja omia kokemuksiaan sekä suullisesti että kirjallisesti

6.4.10.5. Latinan kieli

Latinan kielen opetus antaa opiskelijalle sellaisia välineitä, että hän pystyy tutustumaan Rooman kirjallisuuteen ja kreikkalais-roomalaiseen kulttuuriin sekä oppii tiedostamaan ja ymmärtämään antiikista periytyviä aineksia eurooppalaisissa kielissä ja Euroopan kulttuureissa. Opetus antaa opiskelijoille latinan kielen jatko-opintoihin tarvittavat valmiudet.

6.4.10.5.1. Opetuksen tavoitteet

Lukiossa alkava oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- pystyy apuvälineiden avulla ymmärtämään muokattua/helppoa autenttista tekstiä (B3)
- pystyy apuvälineiden avulla ymmärtämään helpohkoa autenttista tekstiä (B2)
- pystyy käyttämään kieltä opiskelemaisensa kieliaineksen rajoissa
- tuntee kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa, tiedostaa latinan kielen merkityksen eurooppalaisten kielten kehitykselle
- osaa tehdä havaintoja latinan kielen vaikutuksesta osaamiinsa tai opiskelemiinsa kieliin
- tiedostaa kreikkalais-roomalaisen kulttuuriperinnön merkityksen eurooppalaiselle kulttuurille
- osaa tehdä huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin.

6.4.10.5.2. Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppaineen tavoitteiden mukaan.

6.4.10.5.3. Syventävät kurssit

B3-oppimäärässä keskeinen muoto-oppi opiskellaan neljän ensimmäisen kurssin aikana ja muoto-opin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Neljän ensimmäisen kurssin aikana opiskellaan myös pääpiirteet sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Lauseopin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Ensimmäisillä kursseilla harjoitellaan sanakirjan käyttöä. Muoto- ja lauseopin tuntemusta laajennetaan opiskelun edetessä siten, että opiskelija saavuttaa niissä sellaisen hallinnan, että hän pystyy ymmärtämään latinankielistä tekstiä tavoitteiden mukaisesti.

Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin.

6.4.10.5.3.1. Ikkunat auki antiikkiin (LAB31)

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Perehdytään latinan kielen vaiheisiin.

6.4.10.5.3.2. Antiikin elämää (LAB32)

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

6.4.10.5.3.3. Tietoa, taitoa ja taruperintöä (LAB33)

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

6.4.10.5.3.4. Rooman historian vaiheita (LAB34)

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

6.4.10.5.3.5. Roomalaisia suurmiehiä (LAB35)

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

6.4.10.5.3.6. Kulttuuriperintömme (LAB36)

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

6.4.10.5.3.7. Viestejä menneisyydestä (LAB37)

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

6.4.10.5.3.8. Latinaa kautta vuosisatojen (LAB38)

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti.

6.5. MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

6.5.1. Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

6.5.2. Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 → MAB1, MAA3 → MAB2, MAA6 → MAB5, MAA7 → MAB4 ja MAA8 → MAB3. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

6.5.3. Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tiedeessä ja tekniikassa.

6.5.3.1. Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa

- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

6.5.3.2. Pakolliset kurssit

6.5.3.2.1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

6.5.3.2.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

6.5.3.2.1.2. Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

6.5.3.2.2. Polynomifunktiot (MAA2)

6.5.3.2.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

6.5.3.2.2.2. Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

6.5.3.2.3. Geometria (MAA3)

6.5.3.2.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita

- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

6.5.3.2.3.2. Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

6.5.3.2.4. Analyttinen geometria (MAA4)

6.5.3.2.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo- yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

6.5.3.2.4.2. Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

6.5.3.2.5. Vektorit (MAA5)

6.5.3.2.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

6.5.3.2.5.2. Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6.5.3.2.6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

6.5.3.2.6.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

6.5.3.2.6.2. Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

6.5.3.2.7. Derivaatta (MAA7)

6.5.3.2.7.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

6.5.3.2.7.2. Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

6.5.3.2.8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

6.5.3.2.8.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

6.5.3.2.8.2. Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

6.5.3.2.9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

6.5.3.2.9.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla

- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

6.5.3.2.9.2. Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

6.5.3.2.10. Integraalilaskenta (MAA10)

6.5.3.2.10.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

6.5.3.2.10.2. Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

6.5.3.3. Syventävät kurssit

6.5.3.3.1. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

6.5.3.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

6.5.3.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käännteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

6.5.3.3.2. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

6.5.3.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

6.5.3.3.2.2. Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

6.5.3.3.3. Analyysi (Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi) (MAA13)

6.5.3.3.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien toden- näköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

6.5.3.3.3.2. Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

6.5.3.4. Soveltavat

6.5.3.4.1. Kertauskurssit (MAA14)

6.5.3.4.2. Harjoituskurssi (MAA15)

- vektoreita
- differentiaaliyhtälöitä
- ym

6.5.3.4.3. Jatko-opintoihin valmentava kurssi (MAA16)

6.5.3.4.4. Laskinmatematiikan kurssi (MAA17)

6.5.4. Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

6.5.4.1. Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille

- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta • harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

6.5.4.2. Pakolliset kurssit

6.5.4.2.1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

6.5.4.2.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

6.5.4.2.1.2. Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

6.5.4.2.2. Geometria (MAB2)

6.5.4.2.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

6.5.4.2.2.2. Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

6.5.4.2.3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

6.5.4.2.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

6.5.4.2.3.2. Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

6.5.4.2.4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

6.5.4.2.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

6.5.4.2.4.2. Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

6.5.4.2.5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

6.5.4.2.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

6.5.4.2.5.2. Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6.5.4.2.6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

6.5.4.2.6.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

6.5.4.2.6.2. Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

6.5.4.3. Syventävät kurssit

6.5.4.3.1. Talousmatematiikka (MAB7)

6.5.4.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

6.5.4.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia

- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

6.5.4.3.2. Matemaattisia malleja III (MAB8)

6.5.4.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

6.5.4.3.2.2. Keskeiset sisällöt

- trigonometristen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

6.5.4.4. Soveltavat kurssit

6.5.4.4.1. Yo-kirjoituksiin valmentava kurssi (MAB9)

6.5.4.4.2. Peruskoulun kertauskurssi (MAB10)

6.5.4.4.3. Lyhyen matematiikan kurssien 1-3 tukikurssi (MAB11)

Kurssilla voi myös korottaa yhtä 1-3 kurssien arvosanaa (K:ta ei voi korottaa). Kurssille pääsee vain opettajan tai opinto-ohjaajan suostumuksella.

6.5.4.4.4. Lyhyen matematiikan kurssien 4-6 tukikurssi (MAB14)

Kurssilla voi myös korottaa yhtä 1-3 kurssien arvosanaa (K:ta ei voi korottaa). Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka eivät kirjoita matematiikkaa. Kurssille pääsee vain opettajan tai opinto-ohjaajan suostumuksella.

6.6. BIOLOGIA

Pakolliset kurssit 1 – 2

Syventävät kurssit 3 – 5

Soveltavat kurssit L6 – L10

Osan kursseista voi suorittaa myös englanninkielellä (BIE1, BIE2, BIE4), jolloin ne voivat joko korvata vastaavia suomenkielisiä kursseja tai ne luetaan soveltaviksi kursseiksi.

Kurssien suoritusjärjestys:

- BI1 suositellaan suoritettavaksi ensin
- BI3 BI1:n jälkeen
- BI5 BI2:n jälkeen
- BI6 BI1-BI5:n jälkeen
- BI7 mielellään pakollisten ja syventävien jälkeen
- BI9 BI1:n, BI3:n ja BI8:n jälkeen

6.6.1. Biologian opetuksen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävästä kehityksestä edistämistä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Opetuksen tulee valmentaa ymmärtämään biotieteiden luomia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetuksen tulee kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Biologiassa lukioiden yhteiset aihekokonaisuudet huomioidaan siten, että painotetaan aihetta asianomaisen kurssin yhteydessä. Kestävä kehitys on myös yksi Monitoimitalo Lumon arvoista, joten se näkyy kaikessa toiminnassa.

6.6.2. Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

6.6.3. Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

6.6.4. Pakolliset kurssit

6.6.4.1. Eliömaailma (BI1)

6.6.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

6.6.4.1.2. Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

6.6.4.1.3. Työtavat

Opetusryhmän koosta riippuen pyritään perehtymään joihinkin biologisiin tutkimusmenetelmiin sekä tekemään havaintoja eri ekosysteemeistä, kohteina mm. lähellä sijaitsevat Metsolansuo ja Ankkalampi. Opiskelijalla on mahdollisuus harrastuneisuutensa mukaisesti suunnitella ja toteuttaa ekosysteemien toimintaan, evoluutioon tai etologiaan liittyvä pienimuotoinen tutkimus.

Kurssi on mahdollista suorittaa myös englanninkielisenä (BIE1).

6.6.4.2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

6.6.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseriaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

6.6.4.2.2. Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa

- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

6.6.4.2.3. Työtavat

Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa harrastuneisuuttaan suunnittelemalla ja toteuttamalla perinnöllisyyttä tai eliöiden toimintaa valaiseva pienimuotoinen tutkimus. Kurssi on mahdollista suorittaa myös englanninkielisenä (BIE2).

6.6.5. Syventävät kurssit

6.6.5.1. Ympäristöekologia (BI3)

6.6.5.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

6.6.5.1.2. Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

6.6.5.1.3. Työtavat

Keskeisiä sisältöjä voidaan havainnollistaa tutustumalla läheisiin Metsolansuohon ja Ankkalampeen. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat kurssin aikana oman ympäristön tilaan liittyvän tutkimuksen.

6.6.5.2. Ihmisen biologia (BI4)

6.6.5.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uuteen ja arvioimaan niitä kriittisesti.

6.6.5.2.2. Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitseminen
- hengityselinistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselinistö ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelinistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

6.6.5.2.3. Työtavat

Opittavaa havainnollistetaan ihmisen rakenne- ja toimintamalleilla sekä kokeellisesti. Opiskelija voi osoittaa harrastuneisuuttaan kirjallisuuteen ja omakohtaiseen havainnointiin pohjautuvalla, anatomiaan tai fysiologiaan liittyvällä pienimuotoisella työllä. Kurssi on mahdollista suorittaa myös englanninkielisenä (BIE4).

6.6.5.3. Bioteknologia (BI5)

6.6.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää tietoaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa

- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

6.6.5.3.2. Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

6.6.5.3.3. Työtavat

Mahdollisuuksien mukaan vierailaan biotekniikan alan laitoksissa. Opiskelija voi osoittaa harrastuneisuutta suunnittelemalla ja toteuttamalla kirjallisuuteen ja omakohtaiseen havainnointiin perustuvan työn esimerkiksi jalostuksesta tai geenitekniikan sovelluksista.

6.6.6. Soveltavat kurssit

6.6.6.1. Biologian ainereaaliiin valmentava kurssi (BI6)

Kurssi on tarkoitettu ylioppilaskirjoitusten ainereaalissa biologian valinneille, biologian pakolliset ja syventävät kurssit suorittaneille abiturienteille.

6.6.6.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa sekä biologisen asiatiedon hallintaan että sen kypsään käsittelyyn ja esittämiseen mahdollisimman hyvien tulosten saavuttamiseksi ylioppilaskirjoituksissa.

6.6.6.1.2. Sisältö ja työtavat

Kerrataan pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt eri työtavoin, myös vanhoihin ylioppilaskirjoitustehtäviin tutustuen.

6.6.6.2. Biologian laboratoriotyökurssi (BI7)

Työkurssi, joka on tarkoitettu ensisijaisesti biologiaan erikoistuville. Kurssin pääsyvaatimuksena on biologian pakollisten ja syventävien kurssien suorittaminen hyvin arvosanoin.

6.6.6.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää pakollisten ja syventävien kurssien tietoja kokeellisesti oppilastöiden avulla

- tutustuu biologialle tyypilliseen tiedonhankintaan, tietojen käsittelyyn ja tutkijan työhön
- harjaantuu itse tekemään aktiivisesti havaintoja ja havainnoista omia johtopäätöksiä
- omaksuu luonnontieteille ominaisen ajattelutavan ja kasvaa tieteellisesti uteliaaksi

6.6.6.2.2. Sisältö ja työtavat

Kurssityöt pohjautuvat biologian pakollisten ja syventävien kurssien teoriaan. Keskeisiä työtapoja ovat mm. laborointi, kasvatus- ja viljelykokeet sekä mikroskopiointi.

6.6.6.3. Ympäristötutkimuksen peruskurssi (BI8)

Soveltava työ- ja retkeilykurssi, jonka voi suorittaa missä opiskelun vaiheessa tahansa.

6.6.6.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on:

- lisätä opiskelijan luonnontuntemusta sen kaikilla osa-alueilla
- opastaa ymmärtämään luonnon monimuotoisuuden merkitystä
- lisätä opiskelijan retkeilytaitoja ja –innostusta ja viihtymistä luonnossa
- ohjata opiskelija kunnioittamaan ja vaalimaan luonnon arvoja
- tutustua erilaisiin näytteenottomenetelmiin ja biologian alan tutkimuslaitoksiin

6.6.6.3.2. Sisältö ja työtavat

Kurssin sisältö voi vaihdella opiskelijoiden innostuksen ja kiinnostuksen mukaisesti. Kurssilla voidaan tutustua jonkin alueen tai ekosysteemin eliöstöön yleisesti tai paneutua syvällisemmin johonkin sen osa-alueeseen. Kurssilla tehtäviin maastoretkiin liittyy luokkahuone – ja laboratoriotyöskentelyä, esim. lajintuntemusta ja näytteiden käsittelyä. Kurssi voi integroitua esim. maantiedon vastaavan kurssin kanssa. Kurssi voidaan suorittaa myös useassa jaksossa, esim. syys-, talvi-, kevät- ja kesäjaksoina.

6.6.6.4. Ympäristötutkimuksen jatkokurssi (BI9)

Soveltava maastotyökurssi, jonka voi suorittaa BI1:n, BI3:n ja BI8:n jälkeen.

6.6.6.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää BI3- ja BI8-kursseilla oppimiaan tietoja ja soveltaa niitä käytäntöön mm. erilaisin ympäristömittauksiin.

Näin opiskelija:

- tutustuu biologiseen tiedonhankintaan ja tutkijan työhön
- harjaantuu itse tekemään havaintoja ja havainnoista omia johtopäätöksiään
- kasvaa tieteellisesti uteliaaksi
- omaksuu luonnontieteille ominaisen ajattelutavan
- ymmärtää biologisen tiedon merkityksen arkielämässä ja ottaa se huomioon arjen valintoja tehdessään.

6.6.6.4.2. Sisältö ja työtavat

Tutkitaan koulun lähiympäristön vesien tilaa ja tehdään maaperä- ja ekosysteemitutkimuksia. Kurssi voi olla myös integroitu muiden oppiaineiden kanssa.

6.6.6.5. Biologian projektityökurssi (BI10)

Soveltava kurssi, jonka voi suorittaa opiskelun missä vaiheessa tahansa.

6.6.6.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on:

- kannustaa opiskelijaa itsenäiseen työskentelyyn
- antaa opiskelijalle mahdollisuus laatia ja toteuttaa jokin häntä kiinnostava tutkimus tai muu suoritus
- kannustaa opiskelijaa tuomaan oma harrastuneisuutensa esiin itse valitsemallaan tavalla.

6.6.6.5.2. Sisältö ja työtavat

Kurssi koostuu edeltä käsin sovitusta ja riittävästi ohjeistetusta, mutta opiskelijan omalla ajallaan tekemästä ja tuottamasta itsenäisestä suorituksesta tai suorituksista. Ne voivat olla tutkielmia tai koostua omista tutkimuksista, retkeilyistä, messu – ja näyttelykäynneistä, luennoista yms. tehdyistä raporteista ja referaateista. Työt voidaan tehdä joko yksilö- tai paritöinä.

6.7. MAANTIEDE

Pakolliset kurssit 1-2

Syventävät kurssit 3-4

Soveltavat kurssit 5-10

Kurssien suoritusjärjestys

- GE1 suositellaan suoritettavaksi ensin
- muut maantieteen kurssit suoritetaan GE1 ja GE2 jälkeen

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskunnalliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisien ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Aihekokonaisuudet huomioidaan siten, että aiheita painotetaan kunkin kurssin yhteydessä. Kestävä kehitys on myös monitoimitalo Lumon arvo, joten kestävää kehitystä painotetaan kauttaaltaan maantieteen opetuksessa.

6.7.1. Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä
- osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristön kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

6.7.2. Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja

sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot, kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

6.7.3. Pakolliset kurssit

6.7.3.1. Sininen planeetta (GE1)

6.7.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija:

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

6.7.3.1.2. Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu:

Mitä maantiede on?

- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku

Maan planetaarinen luonne

- Aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja niiden merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastomuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

6.7.3.2. Yhteinen maailma (GE2)

6.7.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia

- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

6.7.3.2.2. Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisilmiö – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

6.7.4. Syventävät kurssit

6.7.4.1. Riskien maailma (GE3)

6.7.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta

- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti.

6.7.4.1.2. Keskeiset tavoitteet

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävän kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteis- kunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

6.7.4.2. Aluetutkimus (GE4)

6.7.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaus- tekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

6.7.4.2.2. Sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyytit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja
- CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi

- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut,
- alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

6.7.5. Soveltavat kurssit

6.7.5.1. Maantieteen ainereaaliiin valmentava kurssi (GE5)

6.7.5.1.1. Kurssin tavoitteet

Kurssi on tarkoitettu ylioppilaskirjoitusten ainereaalissa maantieteen valinneille ja siten sen tavoitteena on ylioppilastutkimuksen hyvään suoritukseen tarvittavat tiedot, taidot ja valmiudet.

Kurssille pääsyn edellytyksenä on maantieteen pakollisten ja syventävien kurssin suoritus.

6.7.5.1.2. Sisältö ja työtavat

Kurssilla kerrataan keskeisiä maantieteen aiheita, tehdään ylioppilastehtäviä, parannetaan opiskelijan graafisia taitoja sekä kartastotuntemusta.

6.7.5.2. Kartografia (GE6)

6.7.5.2.1. Tavoitteet

- syventää kartografian taitoja
- perehtyä erilaisiin karttoihin ja niiden käyttömahdollisuuksiin jokapäiväisessä elämässä

6.7.5.2.2. Sisältö ja työtavat

Kurssin sisältöä muutetaan tarvittaessa vuosittain opiskelijoiden tarpeiden ja ajankohtaisaiheiden mukaisesti, mutta keskeisenä on kartografian soveltaminen opiskelijan jokapäiväisessä elämässä.

Kurssityöt suoritetaan joko yksilö- tai paritöinä, ja niiden tekeminen on edellytys kurssin suorittamiseksi.

6.7.5.3. Paikkatietojärjestelmä (GE7)

6.7.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on syventää paikkatietojärjestelmän perustietoja ja –taitoja sekä sovellusmahdollisuuksia

6.7.5.3.2. Sisältö ja työtavat

Kurssin keskeisenä sisältönä on tutkia ja havainnoida ilmiöiden sijaintia ja keskinäisiä suhteita sekä havainnollistaa ilmiöitä tutustumalla niiden arkielämän sovelluksiin.

Kurssityöt tehdään joko yksittäin tai parityönä.

6.7.5.4. Minä ja alueellinen ympäristöni (GE9)

6.7.5.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija lähiympäristönsä luonnon- ja kulttuurimaantieteeseen kirjallisuuden, karttojen, retkien ja kenttätutkimusten avulla.

6.7.5.4.2. Sisältö ja työtavat

Kurssin sisältöä muutetaan opiskelijoiden tarpeiden ja kiinnostuksen sekä aiheiden ajankohtaisuuden mukaan.

Kurssityöt suoritetaan yksilö-, pari- ja/tai ryhmätöinä. Kurssitöihin sisältyy maastotöitä, retkiä sekä vierailuja alan laitoksissa ja virastoissa.

6.7.5.5. Projektityökurssi (GE10)

6.7.5.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan maantieteellistä näkemystä jonkin häntä kiinnostavan erityisaiheen kohdalta.

6.7.5.5.2. Sisältö ja työtavat

Projektityö on tutkielma, joka voi olla kokeellinen tai pääosin kirjallinen. Se on itsenäinen, yksin tai parityönä suoritettava kurssi.

6.8. FYSIIKKA

6.8.1. Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnon- tieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinolämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

6.8.2. Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

6.8.3. Pakollinen kurssi

6.8.3.1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

6.8.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa.

6.8.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa

- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen,
- tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

6.8.4. Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija:

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

6.8.4.1. Lämpö (FY2)

6.8.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

6.8.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

6.8.4.2. Aallot (FY3)

6.8.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

6.8.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

6.8.4.3. Liikkeen lait (FY4)

6.8.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja

- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

6.8.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

6.8.4.4. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

6.8.4.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

6.8.4.4.2. Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6.8.4.5. Sähkö (FY6)

6.8.4.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

6.8.4.5.2. Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

6.8.4.6. Sähkömagnetismi (FY7)

6.8.4.6.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

6.8.4.6.2. Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

6.8.4.7. Aine ja säteily (FY8)

6.8.4.7.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

6.8.4.7.2. Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

6.8.4.8. Soveltavat kurssit

6.8.4.8.1. Valmennuskurssi jatko-opintoihin (FY9)

Kerrataan syventämällä edellä olevien kurssien sisältöjä.

6.8.4.8.2. Tähtitiede ja avaruus (FY10)

6.8.4.8.3. Elektroniikka (FY11)

Kurssilla tutustutaan elektroniikan ensimmäisiin alkeisiin sekä teorian että harjoitustöiden kautta. FYA6-kurssilla saavutetaan edellytettävät perustiedot. Hyväksytyn arvosanan saa tekemällä tietyt harjoitustyöt tai suorittamalla kirjallisen kokeen.

6.8.4.8.4. Mittausautomaatio (FY12)

Kurssilla tutustutaan tietokoneavusteiseen mittaamiseen, antureihin ja sovittimiin. Hyväksytyn arvosanan saa tekemällä tietyt harjoitustyöt.

6.9. KEMIA

6.9.1. Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin

- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeitä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestävä kehityksen edistämiseksi sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

6.9.2. Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja –käsitteilytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat:

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

6.9.3. Pakollinen kurssi

6.9.3.1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

6.9.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsitteilyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

6.9.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpi- yhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

6.9.4. Syventävät kurssit

6.9.4.1. Kemian mikromaailma (KE2)

6.9.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

6.9.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määrittäminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

6.9.4.2. Reaktiot ja energia (KE3)

6.9.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

6.9.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

6.9.4.3. Metallit ja materiaalit (KE4)

6.9.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettumia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis- pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä.

6.9.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

6.9.4.4. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

6.9.4.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

6.9.4.4.2. Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

6.9.5. Soveltavat kurssit

6.9.5.1. Kemian ainereaaliin valmistava kurssi (KE6)

6.9.5.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saavuttaa jatko-opintoihin tarvittavat tiedot ja taidot

6.9.5.1.2. Keskeiset sisällöt

Perehdytään kurssien 1-5 kemiallisiin laskutehtäviin.

6.9.5.2. Kemian työkurssi (KE7)

6.9.5.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu kemian tutkijan työhön
- oppii tekemään ja suunnittelemaan erilaisia kokeellisia töitä turvallisesti

6.9.5.2.2. Keskeiset sisällöt

Tehdään kemian kokeellisia töitä ja vierailaan yliopiston kemian laboratorioissa (mahdollisesti myös töitä tehden).

6.9.5.3. Kemian projektikurssi (KE8)

6.9.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu kemian johonkin osa-alueeseen oman mielenkiinnon mukaan

6.9.5.3.2. Keskeiset sisällöt

Kurssi voidaan suorittaa joko kirjallisena tiedonhankintatehtävänä tai tutustumisvierailuna ohjatusti ryhmässä. Vierailuja tehdään kerran jaksossa ja yhteensä 8 vierailua = yksi kurssi.

6.9.5.4. Kemiaa tietokoneella (KE9)

6.9.5.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- opetella kemiaan liittyviä tietokoneohjelmia (mallinnusta, simulaatiota, animaatiota)

6.9.5.4.2. Keskeiset sisällöt

Tälle kurssille pääsyvaatimuksena on kolme opiskeltua kemian kurssia. Kurssi aloitetaan tekemällä kokeellinen työ, jota sitten tutkitaan tarkemmin.

6.10. USKONTO

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin

- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

6.10.1. Evankelis-luterilainen uskonto

6.10.1.1. Pakolliset kurssit

6.10.1.1.1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

6.10.1.1.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

6.10.1.1.1.2. Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

6.10.1.1.2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

6.10.1.1.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

6.10.1.1.2.2. Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

6.10.1.1.3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

6.10.1.1.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

6.10.1.1.3.2. Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

6.10.1.2. Syventävät kurssit

6.10.1.2.1. Uskontojen maailmat (UE4)

6.10.1.2.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

6.10.1.2.1.2. Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntauksat
- uskonnot ja yhteiskunta

6.10.1.2.2. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

6.10.1.2.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

6.10.1.2.2.2. Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

6.10.1.3. Soveltavat kurssit

6.10.1.3.1. Uskonnon ainereaaliin valmentava kurssi (UE6)

6.10.1.3.1.1. Tavoitteet

Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoitusten ainereaalin uskonnon kysymyksiin.

6.10.1.3.1.2. Sisältö

Tutustutaan vanhoihin ylioppilaskirjoitusten uskonnon kysymyksiin.

6.10.1.3.2. Maailman selittäminen katsomusperinteissä. Antiikin uskonnot (UE7) (= ET5)

6.10.1.3.2.1. Tavoitteet

Kurssilla perehdytään antiikin aikaisiin uskontoihin kognitiivisesta, konatiivisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Kurssia suositellaan latinan ja antiikin historian opiskelijoille. Mahdollisuuksien mukaan kurssiin liittyy myös opinto- tai asiantuntijavierailu.

6.10.1.3.3. Sisältö

Keskeiset antiikin kreikkalaiset ja roomalaiset myytit ja kultit sekä hellenistisen ajan tärkeimmät mysteeriuskonnot.

6.10.1.3.3. Projektikurssi (UE8)

6.10.2. Ortodoksinen uskonto

6.10.2.1. Pakolliset kurssit

6.10.2.1.1. Ortodoksinen maailma (UO1)

6.10.2.1.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perintensä osana historiallista ketjua.

6.10.2.1.1.2. KESKEISET SISÄLLÖT

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

6.10.2.1.2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

6.10.2.1.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

6.10.2.1.2.2. Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

6.10.2.1.3. Raamattutieto (UO3)

6.10.2.1.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messias- odotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

6.10.2.1.3.2. Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

6.10.2.2. Syventävät kurssit

6.10.2.2.1. Uskontojen maailmat (UO4)

6.10.2.2.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

6.10.2.2.1.2. Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi

- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

6.10.2.2.2. Ortodoksinen Suomi (UO5)

6.10.2.2.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

6.10.2.2.2.2. Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

6.10.2.3. Soveltavat kurssit

6.10.2.3.1. Ortodoksisen uskonnon ainereaaliin valmentava kurssi (UO6)

6.10.3. **Katolinen uskonto**

Katolisen uskonnonopetuksen tehtävä on antaa katoliselle opiskelijalle tiedollisia ja taidollisia aineksia katolisen kirkon rakenteen ja elämän ja katolisen elämäntavan hahmottamiseen ja ymmärtämiseen. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään uskontojen maailmaa ja merkitystä historian ja yhteiskunnan muovaajana.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Katolinen maailma (UK1)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen päälinjat sekä kirkon nykyisyyttä muovanneita tekijöitä
- ymmärtää katolisen kirkon muotoutumisen historiaa eri vaiheissa
- tuntee katolista maailmankirkkoa eri maanosissa ja osakirkkojen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tuntee ekumeniaa, katolisen kirkon käymää oppikeskustelua muiden kristittyjen kanssa ja dialogia muiden uskontojen kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kirkon synty vanhalla ajalla

- juutalaisuus ja kristinusko
- kristinuskon kohtaa Rooman valtakunnan uskonnollisuuden
- kirkon kehitys ja leviäminen
- kirkkoisät

Kirkon kehitys keskiajalla

- leviäminen
- jakamattoman kirkon aika
- lännen yhtenäiskulttuurin aika
- keskiajan kirkolliskokouksia

- kirkollinen elämä Pohjoismaissa
- kirkkorakennustaidetta
- maallisen ja hengellisen vallan suhde

Reformaatio ja katolisen kirkon reformi

- myöhäiskeskiajan reformatorisia liikkeitä
- Lutherin toiminta ja evankelis-luterilaisen kirkon synty
- muita protestanttisia kirkkoja ja liikkeitä
- Tridentin kirkolliskokous
- reformaatio Pohjoismaissa
- 1500-luvun kirkollisia vaikuttajia

Katolisen kirkon kehitys uudella ajalla

- kirkon ja yhteiskunnan suhteiden kehitystä
- katolisen kirkon ja muiden kirkkojen suhteita
- kirkko ja ajan filosofisia ja luonnontieteellisiä kysymyksiä
- katolisen kirkon laajeneminen maailmankirkoksi
- Vatikaanin 1. kirkolliskokous ja opillinen kehitys
- 1900-luvun kirkollisia kysymyksiä
- katolinen kirkko Pohjoismaissa

Vatikaanin 2. kirkolliskokous ja sen jälkeinen kirkko

- paavi Johannes XXIII
- kirkolliskokouksen kokoonpano ja tehtävä
- istuntokaudet ja niiden asiakirjat
- paavi Paavali VI
- kirkollisen elämän kehitys kirkolliskokouksen jälkeen
- paavi Johannes Paavali II

2. Raamattu, traditio ja opetusvirka (UK2)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja taustalla vaikuttanutta kulttuurihistoriaa
- tuntee Raamatun sisältöä
- hahmottaa Vanhan ja Uuden testamentin keskinäistä suhdetta
- tuntee tradition sisältöä ja suhteen Raamattuun
- ymmärtää, että Raamatun ja tradition autenttinen tulkinta on uskottu opetusviralle
- tuntee dogminmuodostusta
- tuntee liturgian kehityshistoriaa.

Keskeiset sisällöt

Vanhan ja Uuden testamentin pyhät kirjoitukset ja niiden käyttö liturgiassa

- Vanhan ja Uuden testamentin synty, rakenne ja kaanonit
- Raamatun käyttö

Pelastushistoria

- Jumalan ilmoitus itsestään Vanhassa testamentissa
- Jumalan ilmoitus Jeessä Kristuksessa
- Pyhän Hengen toiminta

Kirkon apostolinen Traditio

- ylösnousemususko

- depositum fidei
- sakramenttien ja liturgian vietto

Jakamattoman kirkon kirkolliskokousten opillisia kysymyksiä

- pyhä Kolminaisuus
- Jeesus Kristus, ihmiseksi tullut Jumalan Poika
- Jumalan äiti
- Credo

Piispat opetusviran haltijoina

- apostolinen suksessio
- kirkon erehtymättömyys: paavi piispainkollegion päänä (ex cathedra) ja kaikki piispat paavin kanssa
- kirkolliset virat
- opetusviran tehtävät

Dogmien määrittely ja sisältö

- Pyhän Hengen ohjaus kirkossa
- dogmaattiset ja moraaliset totuudet välttämättömiä uskon kokonaisuudelle

3. Etiikka ja moraali (UK3)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee katolista ihmiskäsitystä ja moraalien perusteita sekä ymmärtää, kuinka kirkko voi niiden pohjalta muodostaa eettisiä kannanottoja
- tuntee katolista opetusta seksuaalisuudesta ja seksuaalimoraalista
- tuntee katolista sosiaaliopetusta
- hahmottaa erilaisia yhteiskunnassa esiintyviä eettisiä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Katolinen ihmiskäsitys Raamatun ja kirkon opetuksen perustalta

- Raamatun ihmiskäsitys
- ihmisen kutsumus
- kirkon opetusta ihmisestä
- hyveet elämänvoimana

Kirkon eettisen ja moraalisen opetuksen muotoutuminen

- etiikan ja moraalien peruskäsitteistöä
- yleiset moraaliohjeet uskon totuuksina
- kristityn velvollisuus kehittää omaatuntoaan

Ihmisen seksuaalisuus, kirkon seksuaaliopetus, avioliitto ja selibaatti

- seksuaalisuus ihmisen persoonaan kuuluvana
- rakkaus tahdon ja kiintymyksen asiana
- avioliiton ominaisuudet ja vastuullinen vanhemmuus
- puhtaus avioliitossa
- perhe Jumalan suunnitelmassa
- selibaatti elämänmuotona

Kirkon kannanottoja yhteiskunnan, oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymyksistä

- 1800-luvun yhteiskunnallinen muutos

- oikeudenmukaisuuden kysymyksiä 1900-luvun maailmassa
- paavien sosiaaliopetus
- kirkko rauhan rakentajana ja sovittelijana

Yhteiskunnallisia kannanottoja eettisiin kysymyksiin

- Suomessa käytävää sosiaaliseettistä keskustelua
- Suomessa käytävää seksuaalipoliittista keskustelua

Mikäli syventäviä kursseja järjestetään, niissä noudatetaan valtakunnallisia syventävien kurssien perusteita.

6.10.4. ISLAM USKONTO

Islamin opetuksessa tarkastellaan elämän uskonnollista ja eettistä ulottuvuutta opiskelijan oman kasvun ja identiteetin näkökulmasta sekä laajempänä yhteiskunnallisena ilmiönä. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin vaikuttavana pohjavirtana. Uskonnon opetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä. Muita uskontoja tarkastellaan niiden omista lähtökohdista käsin.

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus omassa ja yhteisön elämässä. Opetuksen tavoite on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys ja suvaitsevaisuus.

Islamiin tutustutaan myös vantaalaisesta näkökulmasta, mahdollisuuksien mukaan vieraillaan paikallisessa moskeijassa sekä islamilaisella hautausmaalla.

Pakolliset kurssit

1. Islam, yhteiskunta ja kulttuuri (UI1)

Tavoitteet

Opiskelija

- perehtyy islamin kulttuuriperinteeseen: sen syntyyn, kehitykseen, leviämiseen sekä islamiin nykyaikana
- tuntee islamin pääsuunnat sekä niiden historiallisen ja kulttuurisen vaikutuksen
- ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttivat islamin suuntausten syntyyn
- ymmärtää Jumalan palvelemisen ja rukouksen merkityksen sekä sen kuinka islam kattaa kaikki elämän osa-alueet
- hahmottaa islamin yleismaailmallisen luonteen
- tunnistaa islamin sisäisen monikulttuurisuuden
- tuntee islamin kehityksen suomalaisessa yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

- islamin historia (luominen, profeetat, Muhammed, varhainen islam ja nykyaika)
- profeetta Muhammedin elämäkerta
- Mekan ja Medinan yhteiskunta Muhammedin aikana ja joitain Profeetan kumppaneita
- islamin ja muiden uskontojen vuoropuhelu
- muslimit enemmistönä ja vähemmistönä maailmassa
- islamin pääsuunnat ja leviäminen
- islam Lähi-idässä, Aasiassa ja Afrikassa
- islam nykyajassa

2. Islamin oppi ja etiikka (UI2)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee islamin opin perusteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ihmisen ajattelulle
- tiedostaa uskonnon merkityksen ihmisen tekemille eettisille valinnoille
- ymmärtää olevansa vastuussa omista valinnoistaan ja tekemistään ratkaisuista
- perehtyy islamin käsitykseen ihmisten välisestä kanssakäymisestä
- saa tietoa eettisistä aiheista sekä elämän peruskysymyksistä
- ymmärtää Koraanin yhteyden etiikkaan ja elämän peruskysymyksiin
- osaa tehdä uskonnon pohjalta kysymyksenasetteluja, jotka liittyvät uskontoon, etiikkaan sekä elämän peruskysymyksiin
- tutustuu shari'a-lain luonteeseen

Keskeiset sisällöt

- islamin käsitys Jumalasta, ihmisestä ja maailmasta
- elämän tarkoitus
- uskon pilarit
- islamin pilarit
- islamin käsitys elämästä, kuolemasta, Tuomiopäivästä ja kuoleman jälkeisestä elämästä
- islamin käsitys hyvästä ja pahasta
- islamin mukaiset tavat ihmisten kanssakäymiselle
- velvollisuusikä (ikä, jolloin muslimi on vastuussa Jumalalle kaikista teoistaan)
-

3. Koraanitieto (UI3)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Koraanin synnyn ja rakenteen: ilmestyminen, kerääminen, leviäminen ja käännökset
- tietää miten Koraania käytetään islamin opetuksen mukaan
- ymmärtää Koraanin merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Koraanin käytön
- tunnistaa joitain Koraanin resitoimisen sääntöjä
- ymmärtää Koraanin merkityksen nykypäivän islamille

Keskeiset sisällöt

- Koraani Jumalan ilmoituksena (Al-Risala)
- Koraanin ilmoitusten välittäminen (Al-Wahi)
- Koraanin ilmoitusten tilannekohtaisuus (Asbaabu Al-Nuzuul)
- Koraani käsikirjoituksena ja valmiina painoksena
- Koraanin rakenne ja sisällön aihealueet
- Koraanin muoto, kieli ja tyyli
- Koraanin tekstin tulkinta (Tafsir Al-Qur'an)
- Koraanin lukeminen
- Koraanin resitoiminen
- hadithit Koraanin selittäjinä, hadith-tutkimus
- shari'a-lain asema Koraanin ja sunnan rinnalla

Mikäli syventäviä kursseja järjestetään, niissä noudatetaan valtakunnallisia syventävien kurssien perusteita.

6.11. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusivat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

6.11.1. Opetuksen tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen:

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

6.11.2. Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

6.11.3. Pakolliset kurssit

6.11.3.1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

6.11.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostuksensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

6.11.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämänkatsomus, elämänkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti

- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin

6.11.3.2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

6.11.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

6.11.3.2.2. Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

6.11.3.3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

6.11.3.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteis-kunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, ihmisoikeussopimusten, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta
- ymmärtää, että maailmassa on tapahtunut ihmisoikeusrikkoksia kuten holokausti ja että ihmisoikeusrikkosten estäminen on tärkeä osa ihmisoikeustyötä

6.11.3.3.2. Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

6.11.4. Syventävät kurssit

6.11.4.1. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

6.11.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänskatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

6.11.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismi ja suvaitsevaisuuden historiaa

6.11.4.2. Maailman selittäminen katsomusperinteissä. Antiikin uskonnot (ET5) (= UE7)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

6.11.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänskatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänskatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

6.11.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt

- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisin perusvirtauksina

6.11.5. Soveltavat kurssit

6.11.5.1. Projektikurssi ja ylioppilaskirjoitusten valmennus (ET6)

Kurssilla tehdään projektityö opiskelijaa kiinnostavasta aiheesta ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoitusten ainereaalien ET-kysymyksiin.

6.12. FILOSOFIA

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

6.12.1. Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

6.12.2. Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

6.12.3. Pakollinen kurssi

6.12.3.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

6.12.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

6.12.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökymyksiä

6.12.4. Syventävät kurssit

6.12.4.1. Filosofinen etiikka (FI2)

6.12.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

6.12.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

6.12.4.2. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

6.12.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

6.12.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat

- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

6.12.4.3. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

6.12.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

6.12.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeussopimukset ja julistukset
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat, dystopiat ja niiden toteutuminen kuten holokausti
- poliittinen filosofia: konservatismin, liberalismien ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

6.12.5. Soveltavat kurssit

6.12.5.1. Filosofian projektikurssi ja ylioppilaskirjoituksiin valmennus(FI5)

Kurssilla tehdään projektityö opiskelijaa kiinnostavasta aiheesta ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoitusten ainerealin filosofian kysymyksiin.

6.13. HISTORIA

6.13.1. Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

6.13.2. Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

6.13.3. Pakolliset kurssit

6.13.3.1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

6.13.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

6.13.3.1.2. Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaalisyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

6.13.3.2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

6.13.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä

- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

6.13.3.2.2. Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihdeksi

6.13.3.3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800- luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

6.13.3.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

6.13.3.3.2. Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta pyrkimykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismien teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi, ihmisoikeudet, joukkotuhonta, holokausti ja muut kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaisuus purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja sen merkitys sekä muut keskeiset ihmisoi-
keussopimukset

6.13.3.4. 4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskun-
taan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

6.13.3.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmi-
öiden keskinäisen riippuvuuden.

6.13.3.4.1.1. Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismien nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliittikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

6.13.4. Syventävät kurssit

6.13.4.1. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehitykslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

6.13.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehitykslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehitykslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

6.13.4.1.2. Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6.13.4.2. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

6.13.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

6.13.4.2.2. Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia

- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

6.13.5. Soveltavat kurssit

6.13.5.1. Historian ainereaaliin valmistava kurssi (HI7)

6.13.5.2. Egyptologian kurssi (HI8)

6.13.5.2.1. Tavoitteet

Oppilas perehtyy egyptologiaan ja sen tuloksina saatuun tietoon muinaisen Egyptin historiasta ja kulttuurista sekä tutustuu nykyisen Egyptin keskeisiin kysymyksiin.

6.13.5.2.2. Keskeiset sisällöt

- egyptologian tutkimus ja historia
- muinaisen Egyptin historia; Vanha, Keski- ja Uusi valtakunta sekä myöhäiskaudet
- mytologia ja uskonto
- kieli ja kirjallisuus
- hellenistinen Egypti
- koptilaisuus
- islamilainen Egypti
- Egypti globaalissa maailmassa.

6.13.5.3. Ikkunat auki antiikkiin (HI9)

6.13.5.3.1. Tavoitteet

Oppilas perehtyy antiikin tutkimukseen, sen historiaan ja kulttuuriperintöön länsimaisen sivistyksen perustana.

6.13.5.3.2. Keskeiset sisällöt

- minolainen, mykeneläinen ja etruskien kulttuuri
- klassinen Kreikka
- hellenismi
- Rooman historia kuningasajasta myöhäisantiikkiin
- antiikin kirjallisuus ja uskonto

6.13.5.4. Projektikurssi (HI9)

6.14. YHTEISKUNTAOPPI

6.14.1. Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

6.14.2. Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

6.14.3. Pakolliset kurssit

6.14.3.1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

6.14.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

6.14.3.1.2. Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

6.14.3.2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

6.14.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

6.14.3.2.2. Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

6.14.4. Syventävät kurssit

6.14.4.1. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

6.14.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

6.14.4.1.2. Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen

- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- Rikos- ja prosessioikeus
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
 - rangaistukset
 - kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

6.14.4.2. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvissä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

6.14.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

6.14.4.2.2. Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

6.14.5. Soveltavat kurssit

6.14.5.1. Yhteiskuntaopin ainereaaliin valmistava kurssi (YH5)

6.14.5.2. Yritystiedon kurssi I (YH6)

6.14.5.2.1. Keskeiset tavoitteet

Opiskelija tietää keskeisimmät yrityksen perustamiseen ja toimintaan liittyvät asiat. Opiskelijat oppivat yritystalouden keskeiset käsitteet ja oppivat yritystalouden keskeiset käsitteet ja oppivat ymmärtämään paremmin tiedotusvälineiden välittämää taloudellista tietoa. Opiskelijat suhtautuvat myönteisesti yritystoimintaan ja ymmärtävät sen välttämättömyyden hyvinvoinnin perustana.

6.14.5.2.2. Sisältö

Yritysidea ja sen toteuttaminen, yritysmuodot, yrityksen rahoitus, pörssi, yrityksen organisaatio ja markkinointi, laskentatoimi ja verotus, yritys ja yhteiskunta sekä yritys ja EU.

6.14.5.2.3. Työtavat

- opettajan luennot perusasioista
- paritehtävät

- lehdistön talousuutisten seuraamista sekä yritysvierailuja ja yrittäjien haastatteluja ym. Itsenäistä tiedonhallintaa.

6.14.5.2.4. Arviointi

Suoritusmerkintä (S) osallistumisaktiivisuudesta tai koenumero

6.14.5.3. Yritystiedon kurssi II (YH7)

6.14.5.3.1. Keskeiset tavoitteet

Käytännön kokemuksen hankkiminen yrityksessä työskentelystä. Tapahtuu yhteistyössä Vantaan yrittäjien kanssa.

6.14.5.3.2. Sisältö

Työskentelyä yrityksessä ja kirjallinen raportti työskentelystä.

6.14.5.3.3. Arviointi

Suoritusmerkintä (S).

6.15. PSYKOLOGIA

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankoh-
taisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Kaikkia aihekokonaisuuksia käsitellään psykologian piirissä. Aihekokonaisuuksista korostuvat erityisesti hyvinvointi ja turvallisuus, aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

6.15.1. Opetuksen tavoitteet ja työtavat

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Psykologian kurssien työtavat vaihtelevat kurssin sisällön sekä opetusryhmän kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. Työtapoina opettajajohtoisen työskentelyn lisäksi käytetään esimerkiksi itsenäistä työskentelyä, keskusteluja, ryhmätöitä, havainnointi- ja haastattelutehtäviä, kokeellisia harjoituksia ja esitelmiä. Opetuksen tukena käytetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi videoita, tietotekniikkaa ja vierailukäyntejä.

6.15.2. Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Psykologian kurssit 1-5 arvioidaan arvosanalla, soveltavat kurssit suoritusmerkinnällä (S) tai arvosanalla opiskelijan niin toivoessa. Kurssin arvosanan määräytymiseen vaikuttavat osallistuminen tunneilla, kurssikoe sekä/tai mahdolliset muut kurssiin liittyvät arvosteltavat tehtävät.

Pakollisen ensimmäisen kurssin jälkeen kurssit 2, 3, 4 ja 6 voi suorittaa vapaassa järjestyksessä. Suosituksena kuitenkin suorittaa kurssi 4 vasta kurssien 2 ja 3 jälkeen. Kurssit 5 ja 9 suositellaan opiskeltavaksi opintojen loppuvaiheessa. Myös kurssit 7 ja 8 (Avoimen yliopiston kurssi) suositellaan suoritettavan vasta opintojen loppuvaiheessa kurssin vaativuuden vuoksi. Soveltavia kursseja tarjotaan mahdollisuuksien mukaan.

6.15.3. Pakollinen kurssi

6.15.3.1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

6.15.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emotio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla
- omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

6.15.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon
- muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä,
- biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Aihekokonaisuuksista tällä kurssilla painottuvat viestintä- ja mediaosaaminen sekä teknologia ja yhteiskunta, koska kurssin tärkeänä tavoitteena on oppia erottamaan tieteellinen psykologinen tieto ja arkielämän psykologinen tieto toisistaan. Lumon lukiossa voidaan hyödyntää kirjaston ja internetin erittäin hyvin asiaa opiskeltaessa. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ovat myös painopisteenä perehdyttäessä sosiaalisen vuorovaikutuksen perusteisiin.

6.15.4. Syventävät kurssit

6.15.4.1. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

6.15.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta

- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

6.15.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

Aihekokonaisuuksista tällä kurssilla painottuu kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus. Opiskelijoita rohkaistaan pohtimaan omaan kulttuuri-identiteettiin vaikuttavia tekijöitä. Sosiaalipsykologian osuus painottaa myös aktiivista kansalaisuutta ja yrittäjyyttä. Kurssilla rohkaistaan opiskelijoita kokemuksellisesti tutustumaan eri ikäkausien kehitykseen tekemällä mm. havainnointia ja haastatteluita eri-ikäisille ihmisille. Nämä projektityöt toteutetaan mahdollisuuksien ja opiskelijoiden oman kiinnostuksen mukaan.

6.15.4.2. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

6.15.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

6.15.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

Aihekokonaisuuksista tällä kurssilla painottuu teknologia ja yhteiskunta, koska kurssilla voidaan käsitellä kognitiivisen prosessoinnin yhteyttä mm. teknologian kehittämisessä. Neuropsykologian osuudessa voidaan käyttää hyväksi internetiä (mm. aivojen rakenne) ja kirjastosta saatavaa lisämateriaalia.

6.15.4.3. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

6.15.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden

- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

6.15.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

Tällä kurssilla opiskelijoita rohkaistaan erityisesti miettimään omakohtaisesti omia motiivejaan esimerkiksi liittyen opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun sekä tunteiden säätelyään. Aihekokonaisuuksista painottuu hyvinvointi ja turvallisuus.

6.15.4.4. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

6.15.4.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

6.15.4.4.2. Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Aihekokonaisuuksista tällä kurssilla painottuu hyvinvointi ja turvallisuus mielenterveysteeman yhteydessä. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään vierailukäynti.

6.15.5. Soveltavat kurssit

6.15.5.1. Psykologian ainereaaliin valmistava kurssi (PS6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa käyttää psykologian kurssien sisältämiä tietoja integroivalla ja monipuolista ymmärrystä osoittavalla tavalla
- ymmärtää psykologisen tiedon merkityksen ja sovellusmahdollisuudet
- osaa soveltaa laajaa psykologista tietämystä tarkastellessaan ajankohtaisia kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- kurssin painopistealueet valitaan vuosittain

- mahdollisia painopistealueita ovat esimerkiksi valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin ja ajan-kohtaiset ilmiöt psykologiassa

6.15.5.2. Sosiaalipsykologian kurssi (PS7)

6.15.5.2.1. Tavoitteet

- Keskeisenä tavoitteena on perehtyä sosiaalipsykologian sisältöihin ja ilmiöihin syvällisemmin ja laajemmin kuin kurssien PS1-PS5 puitteissa on mahdollista
- Oppia ymmärtämään niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisten suhteissa toisiin ihmisiin, ryhmiin, yhteisöihin, yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- Tutustua sosiaalisen vaikuttamisen keinoihin
- Kehittää omia sosiaalisia taitoja
- Laajentaa ja syventää tietoa sosiaalipsykologian keskeisistä käsitteistä
- Ymmärtää sosiaalipsykologian asema tieteiden kentässä ja osana psykologiaa

6.15.5.2.2. Keskeiset sisällöt

- Arkielämän tilanteisiin keskittyvää tietoa ihmisten väliseen vuorovaikutukseen vaikuttavista tekijöistä, kuten ryhmädynamiikasta, kiintymyksestä, rooleista, normeista, vaikuttamisesta, asenteista, aggressioista ja vallasta
- Käytännönharjoituksia yksityis- ja työelämässä tarvittavissa sosiaalisissa taidoissa
- Sosiaalipsykologian tiedonhankintamenetelmiin tutustuminen ja kokeileminen
- Sosiaalipsykologian ajankohtaisiin ilmiöihin tutustuminen

6.15.5.3. Yhteistyökurssit Jyväskylän avoimen yliopiston kanssa (PS8 ja PS9)

6.15.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kokeilla yliopistotasoista opiskelua jo lukioaikana. Tämä voi olla apuna opiskelijan suunnitellessa jatko-opintopaikkaa. Kurssi suoritetaan itsenäisesti, jolloin se opettaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Kurssilla suoritetaan Jyväskylän avoimen yliopiston Johdatusta psykologiaan –kurssi (laajuus 2 opintoviikkoa). Suorituksen opiskelija voi hyödyntää jatko-opinnoissaan. Kurssin tavoitteena on laajentaa ja syventää opiskelijan tietoja psykologian perusteiden keskeisistä sisällöistä sekä tarjota haastavaa opiskelua lukiolaiselle.

6.15.5.3.2. Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö määräytyy avoimen yliopiston kurssitavoitteiden mukaan. 'Johdatusta psykologiaan' -kurssi tarjoaa kuitenkin lukiokursseja laajentavan ja syventävän katsauksen psykologian perusteisiin. Itsenäisten tehtävien avulla opiskelija voi jossain määrin paneutua juuri itseään kiinnostaviin asioihin.

Kurssisuorituksen arvostele Jyväskylän avoin yliopisto. Opiskelija vastaa itse kurssista aiheutuvista kuluista.

6.16. MUSIIKKI

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon

opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

6.16.1. Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietoaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

6.16.2. Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Kurssit MU1 ja MU2 suoritettava järjestyksessä ensin, muut kurssit voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. MU6, MU13, MU14 ja MU15 suoritetaan itsenäisesti, ja niiden suorittamisesta neuvotellaan opettajan kanssa.

6.16.3. Pakolliset kurssit

6.16.3.1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

6.16.3.2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kursilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinнемusiikkia.

6.16.4. Syventävät kurssit

6.16.4.1. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

6.16.4.2. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taide- ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näytännöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

6.16.4.3. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

6.16.5. Soveltavat kurssit

6.16.5.1. Lukiodiplomi (MU6)

Kurssi suoritetaan itsenäisesti viimeisen lukio-opiskeluvuoden aikana valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.

6.16.5.2. Soittokurssi (MU7)

Kurssilla opiskelija kehittää soitto- ja yhteismusisointitaitojaan populaarimusiikin alueella.

6.16.5.3. Orkesteri / soitinyhtye (MU8)

Opiskelijoista koottu orkesteri tai soitinyhtye.

6.16.5.4. Tietokoneavusteinen musiikki (MU9)

Kurssilla tutustutaan tietotekniikan suomiin mahdollisuuksiin musiikin tekemisessä sekä opetellaan sekvensseriohjelman käyttöä.

6.16.5.5. Studiokurssi (MU10)

Kurssilla opetellaan musiikin äänittämisen perusteita sekä toteutetaan omia nauhoituksia.

6.16.5.6. Kuoro / Lumo Ensemble 1. vuosi (MU11)

Opiskelijoista koottu kuoro tai lauluyhtye. Kurssi toteutetaan yhdessä MU12-kurssin kanssa.

6.16.5.7. Kuoro / Lumo Ensemble 2 vuosi (MU12)

Opiskelijoista koottu kuoro tai lauluyhtye. Kurssi toteutetaan yhdessä MU11-kurssin kanssa.

6.16.5.8. Oma musiikkiproduktio 1 (MU13)

6.16.5.9. Oma musiikkiproduktio 2 (MU14)

6.16.5.10. Oma musiikkiproduktio 3 (MU15)

Kurssit MU13, MU14 ja MU15 suoritetaan itsenäisesti opettajan ohjeiden mukaan.

6.17. KUVATAIDE

6.17.1. Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista
- kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä
- taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja
- työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

6.17.2. Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan:

- edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan
- kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja.

Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

6.17.3. Pakolliset kurssit

6.17.3.1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

6.17.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

6.17.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika

- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen

6.17.3.2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

6.17.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

6.17.3.2.2. Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävän kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

6.17.4. Syventävät kurssit

6.17.4.1. Media ja kuvien viestit (KU3)

6.17.4.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

6.17.4.1.2. Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

6.17.4.2. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

6.17.4.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

6.17.4.2.2. Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin

- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo
- ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

6.17.4.3. Nykyaiteen työpaja (KU5)

6.17.4.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

6.17.4.3.2. Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

6.17.5. Soveltavat kurssit

6.17.5.1. Lukiodiplomikurssi (KU6)

6.17.5.2. Piirustus ja elävä malli (KU7)

6.17.5.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii erilaisten piirtovälineitten käyttöä

6.17.5.2.2. Keskeiset sisällöt

Harjoitellaan elävän mallin piirtämistä ja maalaamista

6.17.5.3. Maalaus (KU8)

6.17.5.3.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- kehittää ja syventää omaa ilmaisuaan eri maalausmateriaaleilla
- hyödyntää töissään sommittelun perusteita
- harjaantuu elävän mallin ja asetelmien maalaamiseen

6.17.5.3.2. Keskeiset sisällöt

harjoitellaan piirtämisen ja maalaamisen eri tekniikoita

piirretään ja maalataan elävää mallia, sommitelmia ja vapaita aiheita

6.17.5.4. Savipaja ja kuvanveisto (KU9)

6.17.5.4.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- perehtyy kolmiulotteiseen muotokieleen lähinnä saven ja keramiikan avulla
- tutkii muotoa ja sen suhdetta materiaaliin ja käyttötarkoitukseen.

6.17.5.4.2. Keskeiset sisällöt

- tehdään keramiikasta käyttöesineitä, reliefejä ja veistoksia.

6.17.5.5. Valokuva (KU10)

6.17.5.5.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii valokuvaamisen eri tekniikoita
- osaa käyttää ottamaansa kuvaa graafisessa suunnittelussa
- hallitsee kuvankäsittelyn perusteet
- tutustuu valokuvaukseen itsenäisenä taidemuotona.

6.17.5.5.2. Keskeiset sisällöt

- digikuvaus ja kuvankäsittely
- kinofilmikuvaus ja kuvien vedostaminen

6.17.5.6. Elokuva (KU11)

6.17.5.6.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii elokuvakerronnan perusteet
- oppii työryhmän osana käsikirjoittamista, kuvaussuunnittelua, kuvaamista, äänittämistä, valaisua, ohjausta, draamaa, koreografiaa, lavastusta, puvustusta, maskeerausta ja elokuvan editointia

6.17.5.6.2. Keskeiset sisällöt

- tutkitaan elokuvakerrontaa
- tutustutaan tekniseen välineistöön
- tehdään ryhmätyönä elokuva.

6.17.5.7. Elokuvan ja näytteleminen (KU12)

6.17.5.7.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää taitojaan elokuvanteon prosessissa
- hallitsee elokuvakerrontaa ja dramaturgiaa.

6.17.5.7.2. Keskeiset sisällöt

- käsikirjoitus
- ohjaus
- kuvaus
- editointi

6.17.5.8. Kokeileva kuvailmaisuus (KU13)

6.17.5.8.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu nykytaiteeseen ja uusien medioiden luomiin viestintäympäristöihin
- oppii käyttämään ja yhdistelemään ennakkoluulottomasti eri materiaaleja oman taiteen tuottamisessa
- oppii tuottamaan teoksia kestävän kehityksen hengessä.

6.17.5.8.2. Keskeiset sisällöt

- tutustutaan nykytaiteeseen ja työskennellään vaihtelevien materiaalien parissa
- tehdään projektiluonteisesti veistoksia, installaatioita, kolmiulotteisia maalauksia ja ympäristötaidetta.

6.17.5.9. Valintakoetehtäviä (KU14)

6.17.5.9.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa paremmat valmiudet kuvallisen alan jatko-opintoihin
- saa tietoa kuvallisen alan ammasteista

6.17.5.9.2. Keskeiset sisällöt

- tehdään eri koulujen pääsykoetehtäviä
- tutustutaan kuvataiteen ja yleensä kuvallisten alojen koulutusmahdollisuuksiin ja ammatteihin

6.17.5.10. Sarjakuvakurssi (KU15)

Kurssilla tutustutaan sarjakuvaan ilmaisumuotona.

6.17.5.11. Painomenetelmät (KU16)

Kurssilla tutustutaan erilaisiin kangaspainomenetelmiin ja taidegrafiikan perusteisiin.

6.17.5.12. Lavastus ja puvustus (KU17)

Näytelmän lavasteiden, valojen ja puvustuksen suunnittelu työryhmässä. Puvustuksen kurssisuoritus on pohjakurssina käsityön lukiodiplomille. Näytelmän dokumentointi.

6.18. **LIIKUNTA**

6.18.1. Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

6.18.2. Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

6.18.3. Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

6.18.3.1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

6.18.3.1.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

6.18.3.1.2. Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta

- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

6.18.3.2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

6.18.3.2.1. Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

6.18.3.2.2. Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

6.18.4. Syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

6.18.4.1. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

6.18.4.2. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

6.18.4.3. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

6.18.5. Soveltavat kurssit

6.18.5.1. Rentoutus ja stressinhallintakurssi (LI6)

Virkistysliikuntaa, stressinhallintataitojen lisäämistä, rentoutusharjoituksia

6.18.5.2. Lajivalmennuskurssi 1 (esim, seurojen valmennuksessa) (LI7)

Kurssi suoritetaan itsenäisesti. Suorituksista pidetään harjoituspäiväkirjaa.

6.18.5.3. Lajivalmennuskurssi 2 (LI8)

Suoritukset valmentajan lausunnon mukaan.

6.18.5.4. Kuntosalikurssi (LI9)

Opetellaan oikeat suoritustekniikat ja tutustutaan erilaisiin harjoitusmetodeihin. Laaditaan oma harjoitusohjelma.

5.18.5.5. Tanssikurssi I, tanssiin peruskurssi (LI10, TA1)

Tanssiin johdettava kurssi. Opitaan miten liikkeestä tulee tanssia erilaisten harjoitteiden kautta. Opitaan nykytanssiin kuuluvaa peruskäsitteistöä kuten keho, tila, aika ja voima. Tutustutaan nykytanssin kulttuurisiin taustoihin, eri tanssimuotoihin ja ajassa muuttuviin trendeihin. Kurssilla käydään katsomassa yhdessä sovittu tanssiesitys opintokäytinä.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

5.18.5.6. Tanssikurssi II, kehonhallintaa ja ilmaisua (LI11, TA2)

Tutkimusmatka omaan kehoon ja sen mahdollisuuksiin. Syvennetään nykytanssin käsitteiden tuntemusta. Tutustutaan eri kehonosiin ja niiden liikkeisiin, opitaan käyttämään kehon voimaa ja liikelaatuja.

Voiko tanssilla ilmaista tunteita tai ajatuksia, miten musiikki tai rytmi vaikuttaa tanssiin? Opetellaan itseilmaisua tanssin keinoin. Tutustutaan lihaksiin ja kehon rakenteeseen sekä vahvistetaan kehonhallintaa erilaisten kehonhallintatekniikoiden ja kehonhuollon avulla.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

5.18.5.7. Kampailulajikurssi (LI12)

Suoritetaan itsenäisesti liikuntaseurojen valmennuksessa.

5.18.5.8. Talviliikuntalajikurssi (LI13)

5.18.5.9. Lentopallokurssi I (LI14)

5.18.5.10. Lentopallokurssi II (LI15)

5.18.5.11. Koripallokurssi I (LI16)

5.18.5.12. Mailapelikurssi (LI17)

5.18.5.13. Tanssikurssi III, esityskoreografian suunnittelu ja toteutus (LI18, TA3)

Koulun musikaaliproduktioon valmistetaan tanssikoreografioita jotka esitetään yhdessä koulun draamalinjalaisten kanssa (ensi-ilta marraskuussa). Tanssien koreografiat suunnitellaan musikaalin käsikirjoituksen ja sävellysten pohjalta. Oppilaat valmistavat koreografiat opettajan avustuksella ja esittävät ne musikaalissa. Kurssille pääsyn edellytyksenä vähintään yksi suoritettu lukion tanssikurssi, esim. TA1 tai TA2 tai muu aiempi tanssin harrastuneisuus.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

6.18.5.14. Liikunnan lukiodiplomikurssi (LI20)

5.18.5.13.1. Taitoa, tekniikkaa ja koreografiaa (TA4)

Kurssilla syvennetään nykytanssin ja jazztanssin tekniikan osaamista. Opitaan muistamaan erilaisia, pitempiä ja vaativampia koreografisia tanssisarjoja ja varioimaan niitä. Tehdään koreografisia harjoitteita joiden pohjalta opitaan tekemään omia liikekompositioita. Opitaan ymmärtämään tanssin vaatiman teknisen harjoittelun tärkeys. Kurssille pääsyn edellytyksenä kaksi suoritettua lukion kurssia, esim. TA1 ja TA2 tai muu aiempi tanssin harrastuneisuus.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

5.18.5.13.2. Matka omaan tanssiin – tanssin tekijäksi (TA5)

Kurssilla opitaan itsenäistä toimimista ja tekemään omasta liikkeestä tanssia kohti esitystä. Opitaan ymmärtämään komposition, koreografian ja teoksen käsitteistöä. Tehdään luovia harjoitteita jotka täh-

täävät oman lyhyen (1-3min) tanssikoreografian tekemiseen. Kurssin sooloista, duetoista ja ryhmäkoreografioista kootaan esitys. Tällä kurssilla on mahdollista työstää tanssin diplomityö valmiiksi. Kurssille pääsyn edellytyksenä vähintään kolme suoritettua lukion tanssikurssia tai näyttö muusta pidempään jatkuneesta tanssin harrastuneisuudesta. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

6.19. TERVEYSTIETO

Lukion opiskelijat elävät omaa nuoruuttaan, edessä on opiskelu- työelämä sekä useimmilla oman kodin ja perheen perustaminen. Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tavoitteena on antaa nuorelle tässä elämänsä vaiheessa yleiskuva terveydestä ja siihen liittyvistä tekijöistä sekä edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan kokemus- tutkimus- ja näkemystiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta, joka edistää näkemystiedon kehittymistä.

Arvioinnissa korostetaan terveystiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Lisäksi arvioidaan opiskelijan valmiutta eettiseen arvopohdintaan ja omien henkilökohtaisten terveysvalintojen perustelemista. Arvioinnin menetelminä käytetään kurssikoetta, yksilö- ja ryhmätehtäviä, pienimuotoisen tutkielman tekemistä sekä toiminnallisuutta.

6.19.1. Pakollinen kurssi

6.19.1.1. Terveystiedon perusteet (TE1)

Pakollisen kurssin aikana opiskelija saa yleiskuvan terveystiedosta, terveyden edistämisestä ja sairauksien ehkäisystä ja niiden merkityksestä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan vuorovaikutuksessa.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat:

- työ- ja toimintakykyyn sekä työturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä (ravitsemus, uni, lepo/kuormitus, terveysliikunta, seksuaalinen terveys, mielenterveys, työhyvinvointi, ympäristön terveys)
- perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö, parisuhde, sosiaalinen tuki ja läheisyys, terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit, riskit/suojaavat tekijät ja niihin vaikuttaminen, itsehoito ja avun hakeminen
- terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta

6.19.2. Syventävät kurssit

6.19.2.1. Nuoret, terveys ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumusten ja selviytymisen keinojen osalta. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Työtavoissa korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat:

- itsetuntemus, mielenterveys ja sosiaalinen tuki perheessä ja lähiyhteisössä, jaksaminen, masennus, kriisien kohtaaminen
- ruoan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykkinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä, riippuvuus ja elämän mielekkyyden kokeminen
- päihteet sekä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan että globaalista näkökulmasta

6.19.2.2. Terveys ja tutkimus (TE3)

Miten terveyttä ja terveyskäyttäytymistä tutkitaan? Mitä tarkoittaa ”koettu terveys” ja miten sitä tutkitaan? Voidaanko fyysistä / psyykkistä toimintakykyä mitata? Näihin kysymyksiin ja muihin ajankohtaisiin terveyttä koskeviin kysymyksiin halutaan kurssin aikana löytää vastaus. Lisäksi perehdytään ja tutustutaan suomalaiseen terveydenhoitojärjestelmään käytännössä tavoitteena osata käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti, opiskellaan itsehoitoa sekä terveyttä edistävien tuotteiden ja palveluiden hyödyntämistä arkielämässä.

Kurssi on luonteeltaan toiminnallinen ja käytäntöön painottuva. Työtavoissa korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit. Kurssin aikana tehdään pienimuotoinen tutkimus.

Kurssin keskeiset sisällöt ovat:

- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi
- terveyden ja sairauksien tunnistamiseen liittyviä menetelmiä
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

6.19.3. Soveltavat kurssit

6.19.3.1. Terveystiedon ainereaaliin valmentava projektikurssi (TE4)

Kurssilla tehdään projektityö opiskelijaa kiinnostavasta aiheesta ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoitusten terveystiedon kysymyksiin.

6.19.3.2. Ensiapukurssi (TE5)

6.20. OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko -opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja henkilökohtainen ohjaus tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden saavat henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijat voivat keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

6.20.1. Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa siitä, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelijat tuntevat keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaavat käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijat saavat ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että heillä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että he tuntevat toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla pyritään luomaan mahdollisuuksia tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

6.20.2. Pakollinen kurssi

6.20.2.1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP2)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen suorittamiseen sekä jatko-opintojen suunnitteluun ja niihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen perehdytään ylioppilaskirjoituksiin, soveltuvin osin työelämän vaatimuksiin sekä toisen ja korkeamman koulutuspaikkatarjontaan.

Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt:

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus ja omien toimintamallien sekä vahvuuksien tunnistaminen
- henkilökohtaisen opintosuunnitelman tarkentaminen
- työelämätietous ja hakeutuminen
- ylioppilastutkinto
- ammatillisen suuntautumisen ja jatko-opintosuunnitelmien pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen

OP2 suoritetaan osallistumalla kurssille toisen opiskeluvuoden aikana. OP2:n suoritusmerkinnän saaminen edellyttää lukioaikaista osallistumista ryhmänohjaustunneille. OP2:sta saa yhden kurssin.

6.20.3. Syventävä kurssi

6.20.3.1. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP3)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan jatko-opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutusmahdollisuuksiin, työelämän vaatimuksiin sekä urasuunnitteluun. Kurssilla tutustutaan mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan myös tarjoamalla oppilaitosesittelyjä ja ammatti-infotilaisuuksia. Kurssin aikana varmistetaan henkilökohtainen opintosuunnitelma ja yo-kirjoitusten aikataulut.

OP3 suoritetaan osallistumalla suur- ja pienryhmäohjaukseen, henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun sekä oppilaitosesittelyihin kolmannen lukuvuoden aikana.

OP3 suoritetaan osallistumalla kurssille kolmannen opiskeluvuoden aikana. OP3:n suoritusmerkinnän saaminen edellyttää viikoittaista osallistumista ryhmänohjaustunneille. OP3:sta saa puoli kurssia.

6.20.4. Soveltavat kurssit

6.20.4.1. Opiskelun, työelämän ja ammatinvalinnan syventävä kurssi erityisryhmille, esim. maahanmuuttajat (OP4)

OP4:n suoritusmerkinnän saaminen edellyttää viikoittaista osallistumista ryhmänohjaustunneille.

6.20.4.2. Oppimaan oppimisen tehokurssi ensimmäisen vuoden opiskelijoille (OP1)

Oppimaan oppimisen tehokurssin tavoitteena on, että opiskelija saa Lumon lukion lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Opinto-ohjaajat toteuttavat OP5-kurssin. Kaikille ensimmäisen vuoden opiskelijoille pakollisen kurssin sisällöt ja tavoitteet sovitaan Lumon lukion opetushenkilökunnan ja monitoimitalon kirjaston kanssa.

OP1- kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, opiskelutekniikkaan ja oppimaan oppimiseen sekä tiedonhankintaan ja -hallintaan liittyviä aiheita sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- Wilma - kurssivalinta- ja seurantaohjelma
- kurssivalintojen merkitys ylioppilastutkinnon suorittamiseen
- kurssivalintojen merkitys ammatilliseen suuntautumiseen ja jatko-opintoihin
- henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinta
- opiskelutekniikan merkitys lukio-opiskelussa
- ryhmänohjaajan haastattelu

OP1 kurssi suoritetaan osallistumalla suur- ja pienryhmäohjauksen sekä tarvittaessa henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun ensimmäisen lukuvuoden aikana. OP1:n suoritusmerkinnän saaminen edellyttää viikoittaista osallistumista ryhmänohjaustunneille. OP1:sta saa puoli kurssia.

6.20.4.3. Opiskelijakuntatoiminta (OP5)

Osallistumisesta saa merkinnän lukion päättötodistukseen.

6.20.4.4. Tutorointi (OP6)

Osallistumisesta saa merkinnän lukion päättötodistukseen.

6.20.4.5. Ryhmänohjaus (OP7)

Kuuluu osana opinto-ohjauksen OP1-4 kursseihin.

6.20.4.6. Projektikurssi (OP8)

6.21. Soveltavia kursseja

6.21.1 ESITTÄVÄN TAITEEN LINJAN OPETUSSUUNNITELMA 2010

- koulukohtaisia pakollisia kursseja TO1 ja DRA1-DRA3 linjan opiskelijoille

6.21.1.1. Yleistä

Draamailmaisuus taito- ja taideaine, joka yhdistää luovasti eri aineita. Siinä opetus on monipuolista ja liikkumavaraa on paljon. Opiskelu on toiminnallista ja elämyksellistä ja tapahtuu sekä itsenäisesti että ryhmissä työskennellen.

6.21.1.2. Tavoitteet

Tavoitteena on monipuolisesti ilmaiseva ihminen, joka kykenee rohkeasti ja luovasti käyttämään ilmaisen eri keinoja.

Lumon lukiossa on yksitoista draamailmaisun kurssia: draaman ja teatterin peruskurssi, draaman ja teatterin jatkokurssi, produktiokurssi, oma produktio -kurssit, lavastuskurssi, musiikkiteatterikurssi sekä valo- ja ääniteknikan peruskurssi ja jatkokurssi. Teatteritaiteen lukiodiplomin voi suorittaa kun opiskelijalla on suoritettuna vähintään 2 draamailmaisun kurssia. Lisäksi äidinkielen syventävällä kurssilla on mahdollisuus draamakirjoittamiseen.

KOULUKOHTAISET PAKOLLISET KURSSIT

TO1 ESITTÄVÄN TAITEEN JOHDANTOKURSSI

Kurssin sisältö muodostuu osallistuvan draaman työtavoista, harjoituksista ja improvisaatiosta, joilla pyritään kehittämään opiskelijan ilmaisullisia taitoja ja valmiuksia. Lähtökohtana on erilaisten draamatyötapojen, teatterileikkien ja -harjoitusten avulla luoda ryhmään vapautunut ja salliva ilmapiiri, jossa tilanteisiin, mielikuvatyöskentelyyn, improvisaatioon ja vuorovaikutuksessa toimimiseen on turvallista heittäytyä.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA1 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI

Kurssilla opiskellaan kohtausten avulla erilaisia näyttelijäntyön osa-alueita. Opiskelija tutustuu käytännössä näyttelijäntyön peruskäsitteisiin ja oppii rakentamaan roolia fiktiivisessä tilanteessa. Hän harjoittelee keskittymistä ja kykyään vuorovaikutukselliseen työskentelyyn vastaan näyttelijän kanssa. Hän kehittää omaa kokonaisilmaisuaan; kehon kielen, liikkeiden, asentojen, eleiden, ilmeiden ja rytmin mahdollisuuksia tarkastellen. Hän harjoittaa ääntä ja puhetta osana näyttämöilmaisua.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA2 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI

Kurssilla tutustutaan devising -työtapaan, jossa improvisaation ja draaman työmuodoin työstetään pienimuotoinen teatteriesitys. Esitys voi olla muodoltaan erilaisista ajallisista ja tapahtumallisista episodeista ja kohtauksista rakentuva tarina. Esityksen muoto rakentuu yhteisen ideoinnin ja harjoittelun avulla. Työskentelyssä yhdistetään esityksen sisältö teatterin muotoon ja näyttelijän ilmaisuun.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA3 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI – TEATTERIESITYS I

Kurssilla jatketaan edellisellä kurssilla valitun aiheen työstämistä teatteri-esitykseksi.

Kurssin aikana tehdään työnjako: nimetään ohjaaja (joko opettaja tai joku(t) opiskelijoista) ja näyttelijät sekä lavastuksen, puvustuksen jne. vastuuhenkilöt. Työmuotoina ovat kohtausharjoitukset sekä läpimenot ja esitykset. Kurssin aikana opiskelija oppii roolityön ja esityksen valmistamisen perusteet.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

SYVENTÄVÄT KURSSIT

DRA4 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI - ROOLITYÖN KEHITTÄMINEN

Kurssilla kehitetään roolityötä tulevaa esitystä varten. Työmuotoina ovat kohtausharjoitukset sekä läpimenot. Kurssin aikana opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tulevan teatteriesityksen valmistamiseen säveltämisen, koreografian, lavastuksen, puvustuksen tai markkinoinnin muodossa. Työnjaosta sovitaan kurssilla.

Kurssi arvostellaan asteikolla 4-10.

DRA5 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI – TEATTERIESITYS II

Kurssi kattaa näytelmän tekniset läpimenot, kenraaliharjoitukset, esitykset ja purun. Lavastus,

puvustus, valot ja äänet saatetaan valmiiksi ja roolityöt viimeistellään. Esityksissä harjaannutaan kohtaamaan yleisö näyttämöroolissa. Esitysten jälkeinen arviointi on tärkeä osa kurssia: miten esitys tavoitti yleisönsä jne.

Kurssi arvostellaan asteikolla 4-10.

SOVELTAVAT KURSSIT

DRA1.2 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI

Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti muille kuin esittävän taiteen linjan opiskelijoille.

Kurssilla tutustutaan teatterityön perusteisiin ja opiskellaan kohtausten avulla erilaisia näyttelijäntyön osa-alueita. Opiskelija tutustuu käytännössä näyttelijäntyön peruskäsitteisiin ja oppii rakentamaan roolia fiktiivisessä tilanteessa. Hän harjoittelee keskittymistä ja kykyään vuorovaikutukselliseen työskentelyyn vastaanäyttelijän kanssa. Kurssi sisältää teatterikäynnin.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA6 NÄYTTÄMÖTAITEEN PERUSKURSSI - LUKIODIPLOMI

Teatteritaiteen lukiodiplomin tavoitteena on aikaansaada taiteellinen oppimisprosessi, jossa pyritään

- draamallisten ja teatteri-ilmaisullisten taitojen vahvistamiseen
- kommunikaatio- ja sosiaalisten taitojen kartuttamiseen
- itsearvioinnin kehittämiseen.

Opiskelija valmistaa ryhmässä tai yksin esityksen tai opinnäytteen, jossa hän pyrkii osoittamaan draamallista ja teatteri-ilmaisullista osaamistaan. Opiskelija ottaa työnsä aiheen annetuista ehdotuksista ja valitsee itse näkökulman ja toteuttamistavan. Jotta opiskelija voi osallistua diplomikurssille, vähintään kaksi, (mutta on suositeltavaa, että viisi) näyttämöilmaisun kurssia pitää olla suoritettuna.

ARVIOINTI

Raati katsoo esityksen ja arvioi opiskelijan draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja. Kriteereinä ovat dramaturgiset, ilmaisulliset ja esteettiset taidot. Oma opettaja seuraa työprosessia ja voi asettaa työskentelyyn liittyviä kysymyksiä, mutta vastuu työn etenemisestä ja taiteellisista valinnoista on opiskelijalla. Prosessin aikana pitämästään työpäiväkirjasta opiskelija laatii tiivistelmän. Esityksen jälkeen opiskelija arvioi myös suullisesti suoritustaan. Seurannan, tiivistelmän ja suullisen itsearvioinnin avulla raati pyrkii arvioimaan opiskelijan kommunikaatio- ja sosiaalisia taitoja sekä itsearviointikykyä ottaen huomioon työsuunnitelman toteutumisen. Draaman ja teatterin lukiodiplomikurssi arvioidaan asteikolla suoritettu (S) / hylätty (H). Diplomityöstä opiskelija saa erillisen todistuksen, jossa työ on arvioitu asteikolla 1-5. Arviointiin kuuluu oleellisesti myös tekijöiden ja raadin välinen palautes keskustelu.

DRA 7 NÄYTTÄMÖTAITEEN JATKOKURSSI I - OHJAAJANTYÖN KURSSI

Opiskelija osaa hyödyntää aikaisemmillä kursseilla oppimiaan näyttämöilmaisullisia ja dramaturgisia taitoja ohjaajantyön näkökulmasta. Tavoitteena on rakentaa yksilöllistä rooli-ilmaisua, silti pitäytyen yhtenäisessä taiteellisessa kokonaisuudessa. Opiskelija toimii yhteistyössä työryhmän kanssa vastaten omasta ohjauksellisesta osa-alueestaan. Opiskelija oppii, mikä merkitys on erilaisilla dramaturgisilla ratkaisuilla näytelmän juonenkuljetuksen kannalta.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA 8 NÄYTTÄMÖTAITEEN JATKOKURSSI II - IMPROVISAATIO

Kurssilla luodaan valmiuksia improvisaatiotyöskentelyyn. Opiskelija tutustuu käytännön kautta improvisaation peruskäsitteisiin ja työskentelee improvisoiden fiktiivisissä tilanteissa. Improvisaatio kehittää kokonaisilmisua; kehon kielen, liikkeiden, asentojen, eleiden, ilmeiden ja rytmin mahdollisuuksia tarkastellen. Kurssilla harjoitellaan erilaisia improvisaatiotekniikoita sekä rakennetaan pieniä improvisoituja näyttämötilanteita.

Kurssi on avoin myös yleislinjalaisille.

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA 9 NÄYTTÖMÖTAITEEN JATKOKURSSI III - FYYSINEN TEATTERI

Kurssilla kokeillaan erilaisia liikkeeseen ja fyysiseen ilmaisuun perustuvia tapoja, joilla kehitetään omaa fyysistä läsnä olemisen tapaa näyttämöllä. Havaitaan kuinka tilan käyttö, liike ja rytmiikka vaikuttavat näyttämökuvaan. Tajutaan oma keho fyysisenä ja äänellisenä instrumenttina. Luodaan rohkeutta omaan ilmaisuun. Kasvatetaan ryhmänkeskeistä luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA 10 NÄYTTÄMÖTAITEEN JATKOKURSSI IV - COMMEDIA DELL'ARTE

Tutustutaan 1500-1700 –luvun Commedia dell'arten tyypillisiin hahmoihin, sekä käsikirjoitetaan nykyaikaan sovitettu pienimuotoinen esitys tai sketsi. Harjoitellaan hahmoille ominaista tyyliä ja vauhdikasta liikkumistapaa esim. hyödyntäen akrobatiaa, pantomiimia, tanssia. Opiskelija rohkenee tuottaa nopeasti improvisoitua tekstiä ja liikettä. Opiskelijaa osaa myös yhdistää Commedia Dell'artesta juontuvat perinteet nykyajan komediaviihhteeseen. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA 11 NÄYTTÄMÖTAITEEN JATKOKURSSI V - SOVELTAVA TEATTERI

Kurssilla tutustutaan soveltavan teatterin kenttään ja osa-alueisiin sekä tutkitaan soveltavan teatterin osallistuvaa ja yhteisöllistä lähestymistapaa pienimuotoisen produktion muodossa. Kurssi pyritään toteuttamaan yhteistyössä ulkopuolisen tahon kanssa. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

DRA 12 NÄYTTÄMÖTAITEEN MUUALLA SUORITETUT OPINNOT

SOVELTAVA KURSSI

PU1 PUHEILMAISU

Kurssilla opiskelija voi syventää äidinkielen puheilmaisukurssilla saavuttamia puhe- ja vuorovaikutustaitojen valmiuksia.

Kurssilla harjoitellaan itseilmaisun, kuuntelemisen, esiintymisen ja vuorovaikutuksen perustaitoja, puheenvuoron ja puheen pitämistä, juontamista sekä tekstintulkintaa. Pyritään hyödyntämään oman ilmaisun vahvoja puolia sekä löytämään rohkeutta ja iloa viestintään.

Kurssilla opetellaan optimaalista äänenkäyttöä rentouden, hengityksen ja artikulaation kehittämisen avulla.

Kurssi on avoin myös yleislinjan opiskelijoille.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

6.21.2. KANSAINVÄLISYYSKURSSI

Tutustutaan ajankohtaiseen kansainväliseen aihekokonaisuuteen taustoineen. Vierailaan kansainvälisten ystäväkoulujen tapaamisissa, opiskellaan ulkomailla tai järjestetään kotimaassa kansainvälinen tapaaminen.

6.21.3. LIIKENNEKASVATUSKURSSI

Kurssi toteutetaan yhdessä alueen autokoulun kanssa. Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiudet ajoneuvon kuljettamisessa tarvittaviin teoreettisiin tietoihin ja huoltotehtäviin.

6.21.3.1. Sisältö

Perustiedot ajoneuvoista, liikenteestä ja ajoneuvojen rakenteesta sekä käytännön tehtäviä ajoneuvon huoltotyössä. Kurssin pituus on 38 tuntia. Kurssin opetustuokiot ja arviointitilaisuudet pidetään lukiossa. Käytännön harjoitukset pidetään autokoulun tiloissa.

6.21.3.2. Arviointi

Arviointi perustuu opiskelijan kurssikokeeseen ja harjoittelun arvosteluun.

6.21.4. TIETOTEKNIikka

Tietotekniikassa voi suorittaa myös Tietokoneen A-ajokortin TIEKEN ohjeiden mukaan. A-ajokortin suorittamisesta saa erillisen todistuksen.

6.21.4.1. Tietotekniikan peruskurssi A (ATK1)

6.21.4.1.1. Tavoitteet

Tietokoneen luonteva käyttötaito, opitaan käyttämään tietokonetta opiskelun apuvälineenä, tutustutaan lukio-opintojen kannalta hyödyllisiin sovellusohjelmiin ja tietoverkkoihin sekä selviytymään arkipäiväisistä tietotekniikan pulmatilanteista.

6.21.4.1.2. Sisältö

- tutustutaan lukion tietokoneiden käyttöjärjestelmään, laitteistoihin ja verkon rakenteeseen
- opetellaan Word-tekstinkäsittelyohjelman perusteet ja virallisen asiakirjan rakenne
- opetellaan grafiikkaesityksen perusteet käytössä olevalla esitysohjelmalla
- opetellaan internetin käyttöä tiedon haussa ja käyttämään sähköpostia

Sisältö vastaa TIEKEN 'Kansalaisen @-korttia', joka on A-kortin osasuoritus.

6.21.4.1.3. Työtavat

Opiskelun perustana käytetään tietokoneen ajokortin suorittamiseen tarkoitettuja oppikirjoja harjoitukseen. Kurssilla voi soveltaa opittuja taitoja muiden aineiden raporttien ja esitysten laatimiseksi.

6.21.4.1.4. Arviointi

Arviointi perustuu TIEKEN ajokorttikokeiden suorittamiseen.

6.21.4.2. Tietokoneen peruskurssi B (ATK 2)

Kurssilla paneudutaan tietojen tallentamiseen, käsittelyyn ja raportointiin.

6.21.4.2.1. Tavoitteet

Opiskelija oppii erottamaan tiedon eri ulottuvuuksia: mitatut havainnot, matemaattiset käsittelyt ja havaintoihin pohjautuva tietämys. Kurssilla paneudutaan tietoyhteiskunnan käsitteeseen.

6.21.4.2.2. Sisältö

- tietotekniikan yhteiskunnallinen merkitys
- taulukkolaskentaohjelman käytön perusteet
- tietokantaohjelman käytön perusteet

Sisältö vastaa TIEKEN A-kortin osasuoritusta. Kurssi voidaan suorittaa myös ennen vastaavaa A-kurssia.

6.21.4.2.3. Työtavat

Opiskelun perustana käytetään tietokoneen ajokortin suorittamiseen tarkoitettuja oppikirjoja harjoitukseen. Kurssilla voi soveltaa opittuja taitoja muiden aineiden raporttien ja esitysten laatimiseksi.

6.21.4.3. Ohjelmointi I (ATK 3)

6.21.4.3.1. Tavoitteet

Auttava lukutaito ohjelmointikielten rakenteista ja kieliopillisista säännöistä.

6.21.4.3.2. Sisältö

- C-kielen standardiversio
- C-kielen murteet ja vertailuja muihin kieliin
- Windows-ohjelmointi ja oliopohjaiset rakenteet

6.21.4.3.3. Työtavat

Aiheisiin perehdytään ohjelmointiharjoitusten avulla.

6.21.4.3.4. Arviointi

Kurssin arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

6.21.4.4. Ohjelmointi II (ATK 4)

6.21.4.4.1. Tavoitteet

Hyödynnetään säähavaintojen automaattista tietokantaa tunnuslukujen löytämiseksi. Käytetään automaatiota apuna html-rakenteen kehittämisessä systemaattisessa ohjelmoinnissa. Kurssilla voidaan opetella uusi ohjelmointikieli ja käyttää sitä tuotteiden tekemiseen.

6.21.4.4.2. Sisältö

Kurssi on jatkoa Ohjelmointi I:lle. Kurssin suorittaminen edellyttää ohjelmointitaitojen perusteiden hallintaa. Kurssilla suunnitellaan sovellusohjelmien rakenteita ja testataan ohjelmien toimivuutta.

6.21.4.4.3. Arviointi

Arviointi perustuu ohjelmarakenteellisten ratkaisujen esittelyyn ja ohjelman toimivuuteen. Kurssin voi suorittaa myös itsenäisesti hyväksytyn suunnitelman mukaan.

6.21.4.5. Kuvallinen viestintä ja www-sivujen laadinta I (ATK 5)

6.21.4.5.1. Tavoitteet

Opiskelija osaa auttavasti laatia www-sivustoja ja korjata valmiita sivuja sekä hyödyntää tekniikkaa esitysten laatimisessa.

6.21.4.5.2. Sisältö

Tutustutaan koulun sivustoihin ja laaditaan parannuksia. Pienten esitysten avulla harjoitellaan rakenteen ominaisuuksia.

6.21.4.5.3. Työtavat

Käytännön harjoitukset omien töiden avulla ja lähdekoodin tarkastelu verkossa.

6.21.4.5.4. Arviointi

Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja lopputyöhön tai loppukokeeseen.

6.21.4.6. Kuvallinen viestintä ja www-sivujen laadinta II (ATK6)

6.21.4.6.1. Tavoitteet

WWW-tekniikkaa hyödynnetään esityksissä ja lukion näkyvyydessä maailmalle.

6.21.4.6.2. Sisältö

Ylläpidetään koulun www-sivuja opettajan valvonnassa.

6.21.4.6.3. Työtavat

Kurssin voidaan suorittaa itsenäisesti tai projektina ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Kurssilla hyödynnetään koulun kuvapankkia ja erilaisia ohjelmointitekniikoita.

6.21.4.6.4. Arviointi

Arviointi perustuu käytännön työhön, harrastuneisuuteen, aktiivisuuteen ja suunnitelman toteutukseen.

6.21.4.7. Projektikurssi (ATK 7)

Suunnitelman mukainen työ, jossa on käytetty sovelluskehittämiä, ohjelmointia ja laitteistoja. Projektin tarkoituksena on esitellä itsenäisesti tai ryhmänä laadittu lopputyö, jonka toteutus poikkeaa muista vaativista atk-kursseista. Työ arvioidaan suunnitelman toteutumisen perusteella.

6.21.5. VIERASKIELINEN OPETUS

6.21.5.1. Italian alkeiskurssi

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukump-

panilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

6.21.5.2. Biologiaa englanniksi

- kurssit BIE1, BIE2 ja BIE4
- Kurssien nimikkeet, oppisisällöt ja suoritukset vastaavat suomenkielisiä biologian kursseja BI1, BI2 ja BI4.

6.21.5.2.1. Tavoitteet

Totuttaa opiskelija vieraskielisen lähdekirjallisuuden käyttöön. Tavoitteena on opiskelija, joka pystyy seuraamaan englanninkielistä opetusta. Keskeisten biologisten termien hallinta englanniksi. Synnyttää opiskelijassa tiedollinen kunnianhimo, joka ilmenee haluna ymmärtää asiat irrallisen muisti tiedon sijasta. Ohjata opiskelijaa itsenäiseen tiedonhankintaan. Tuottaa (vaativan kurssisisällön avulla) itseensä luottava opiskelija.

6.21.5.2.2. Työskentelyn luonne ja työtavat

Kurssit voi suorittaa suomenkielisen opetuksen sijaan tai niiden lisäksi. Kurssisisällöt käsitellään englanninkielistä oppimateriaalia käyttäen, rinnalla silti myös suomenkieliset kirjat. On kaikin tavoin pyrittävä siihen, että opiskelija saa kurssilta onnistumisenelämyksiä. Tämän edellytyksenä on turvallisen ilmapiirin luominen, joten kiire ja hosuminen tulisi voida unohtaa. Tämä vaatii huomattavaa kurssikohtaisten tuntimäärien lisäämistä etenkin 1. kurssin osalta. Opiskelijoiden tuntemuksia seurataan tarkoin. Itsearviointia ja ”asiakaskyselyjä” suoritetaan.

6.21.5.2.3. Arviointi

Kirjalliset kokeet, kysymykset sekä suomen- että englanninkielellä. Vastata voi joko suomeksi tai englanninkielellä, jolloin vastauksesta saa lisäpisteitä. Kurssiarvosanaan vaikuttaa myös tuntiaktiivisuus, innostuneisuus ja muu näytö. Numeroarvostelu tai haluttaessa suoritus-merkintä (S), jos vastaava suomenkielinen kurssi on suoritettu numeroarvosteluun.

6.21.6. YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT (YP)

Ympäristöpainotteisissa opinnoissa tarkoituksena on tarjota mahdollisuus perehtyä itseä kiinnostavaan aihekokonaisuuteen. Opinnot koostuvat eri aineiden soveltavista kursseista sekä erityisistä tämän painotusalueen kursseista, joilla tutustutaan eri tieteenaloihin ja niiden tarjoamiin jatkokoulutus- ja työmahdollisuuksiin. Opintojen tavoitteina on myös tutustuttaa ja antaa valmiuksia jatko-opintoihin, tarjota erilaisia ja vähemmän perinteisiä opiskelumuotoja sekä totuttaa opiskeluun myös luokkahuoneen ulkopuolella.

Avoimessa yliopistossa suoritettut kurssit hyväksytään ympäristöpainotteisiin opintoihin. YP03 tai YP04 kurssin voi korvata myös esimerkiksi osallistumalla LUMA-keskuksen järjestämiin klubitaphtumiin. http://www.helsinki.fi/luma/lapsille_ja_nuorille/klubit.html

Ympäristöpainotteisia kursseja tulee valita vähintään 5 saadakseen suorituksesta todistukseen maininnan ympäristöpainotteisista opinnoista.

YP 1 YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT 1

Aikataulu: 3.-4. jakso, ajankohta vaihtelee vuosittain. Kurssi ei ole sidottu tuntikiertoon.

Sisältö: Vierailuja ja opintokäyntejä. Sisältö vaihtelee vuosittain. Aikaisempina lukuvuosina on vierailtu mm. Merentutkimusalue Arandalla ja Tieteen päivillä.

YP 2 YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT 2

Aikataulu: 2.-4. jakso, ajankohta vaihtelee vuosittain. Kurssi ei ole sidottu tuntikiertoon.

Sisältö: Sisältö vaihtelee vuosittain. Lukuvuosina 2008-09 ja 2009-10 osallistuttiin Tiedekeskus Heureka koordinoimaan Liikkeelle! –projektiin. Projektin teemana oli liikkuminen ja lähiympäristö.

YP 3 YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT 3

Aikataulu: Kurssi ei ole jaksosidonnainen.

Sisältö: Tavoitteena on tutustua tutkielman tai kilpailutyön tekemiseen ja antaa valmiudet tiedekilpailuun osallistumiseen.

YP 4 YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT 4

Aikataulu: Riippuu kilpailun ajankohdasta.

Sisältö: Tiedekilpailuun tai muuhun lukiolaisille suunnattuun kilpailuun osallistuminen. Näitä on mm. Viksu, Tutki-Kokeile-Kehitä, Taistele ilmastonmuutosta vastaan!, Talousguru-kilpailu, MAOL-kilpailut, tietotekniikkaan liittyvät kilpailut ja kirjoituskilpailut.

YMPÄRISTÖPAINOTTEISET OPINNOT 5 (YP05)

Tieteen perusteet 1. –kurssin edellisenä vuonna suorittanut voi osallistua seuraavana vuonna uudestaan kyseiselle kurssille, joka toteutetaan erisisältöisenä.

Seuraavien tiedelinjan kurssien kurssikuvaukset löytyvät opinto-oppaasta:

BI07 Biologian laboratoriotyökurssi

BI08 Ympäristötutkimuksen peruskurssi

BI09 Ympäristötutkimuksen jatkokurssi

BI10 Biologian projektityökurssi

BI11 Mikrobiologian kurssi

FY10 Tähtitiede ja avaruus

FY11 Elektroniikka

FY12 Mittausautomaatiokurssi

GE06 Kartografia

GE07 Paikkatietojärjestelmä

GE09 Minä ja alueellinen ympäristöni

GE10 Projektityökurssi

KE07 Kemian työkurssi

KE08 Projektikurssi

PS08 Yhteistyöprojektikurssi

PS09 Yhteistyöprojektikurssi

LIITTEET

LIITE 1

Lumon lukion tieto- ja viestintätekniikka TVT

Valtakunnallinen strategia

Opetushallitus on tehnyt vision tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytöstä. Sen keskeisenä periaatteena on näkemys koulusta, jossa nykyaikaisen tekniikan avulla on mahdollista tehdä tieto- ja viestintätekni-

kasta elimellinen ja luonteva osa koulutyötä. Suomen pitäisi olla yksi tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisen kärkimaista maailmassa.

Taustalla on näkemys siitä, että tulevaisuuden tietointensiivisessä yhteiskunnassa peruskansalaistaitoihin kuuluu tieto- ja viestintäteknikan osaaminen.

Lumon lukion nykytila

Opettajat

Opettajien tieto- ja viestintäteknikan peruskäytön koulutukseen on tarvetta ja koulutusta pitäisi saada myös oppimateriaalin tuottamisesta verkkoon esim. pedanet.

Opiskelijat

Lukiolaisille tarjotaan perusvalmiuksien saavuttamiseksi ja vahvistamiseksi tietotekniikan opetusta. Vainnaisia kurseja ovat ohjelmointi- ja kotisivukurssit sekä tietokoneen ajokortin suorittaminen. Muiden aineiden kurseilla hyödynnetään tietokoneita tiedon hankkimiseen ja tutkielmien tekemiseen.

Laitteet, ohjelmistot ja verkko

Jokaisessa opetustilassa on yksi verkotettu tietokone ja videotykki. Lukiotorilla on 10 tietokonetta, joista kolme suunniteltu erityisesti opinto-ohjaukseen käyttöön. Lumon kirjastossa on myös 12 tietokonetta asiakaskäytössä, joita suositellaan myös opiskelijoille käytettäväksi.

Opiskelijoiden käytettävissä on tarvittaessa myös kannettavia tietokoneita. Lumon monitoimitalon kanssa yhteiskäytössä on medialaboratorio, jossa on 24 tietokonetta. Kaikissa tietokoneissa on Microsoft Office-ohjelmat.

Vantaan Sotungin lukiossa toimii myös etälukio, johon ohjataan etälukio opiskelusta kiinnostuneita Lumon lukion opiskelijoita suorittamaan yksittäisiä kursseja.

Tulevaisuuden visiot Lumon lukiossa

Opiskelijat

Jokaisella opiskelijalla tulee olla tieto- ja viestintäteknikan perustaidot lukiosta valmistuessaan. Hyvä mittari voisi olla tietokoneen ajokortin suorittaneiden osuus kaikista lukiosta valmistuneista.

Lukion tietotekniikkakurssien tarjontaa kehitetään siten, että se vastaa mahdollisimman hyvin kunkin ajankohdan vaatimuksia antaa opiskelijoille mahdollisuus saavuttaa tieto- ja viestintäteknikassa perustaidot.

Eri oppiaineissa laajennetaan mahdollisuuksien mukaan tietokoneiden käyttöä opiskelussa. Lumon lukiossa on käytettävissä kannettavat tietokoneet myös oppitunnille siirrettäväksi.

Opettajat

Opettajia kannustetaan osallistumista Ope.fi –koulutukseen. Vuosittain käytävissä kehittämiskeskusteluissa arvioidaan ope.fi taso ja täydennyskoulutustarve. Koulussa lisätään koulutusta tieto- ja viestintäteknisten laitteiden käytössä.

Pedagogisesti mielekkäiden oppimisympäristöjen opetuskäyttöä tulisi tukea ja kehittää. TVT-laitteiden ja ohjelmistojen luettelo ja varausjärjestelmässä olevien laitteiden käyttöä tehostetaan. TVT - laitteistojen käytöstä informoidaan myös opettajan oppaassa. Opettajien tietojen ja taitojen jatkuvaan kehittämiseen ja päivittämiseen tulee panostaa, sillä ilman syvällistä osaamista jää osa tieto- ja viestintäteknikan mahdollisuuksista hyödyntämättä esim. pedagogiset kehittämistuokit.

Lisäksi järjestetään koulutusta kohdennetusti: opetusmateriaalin tuottaminen verkkoon esim. pedanet, erilaisten ohjelmien käyttö ja verkkopedagogiikka. Opettajat osaavat käyttää työssään tiedonhankintaa,

tiedonkäsittelyä ja jäsentelyä vaativia tehtäviä sisältäviä opetusmenetelmiä sekä avoimia oppimisympäristöjä.

Myös opettajien tietokoneen ajokortin suorittamista tuetaan. Vantaalla järjestetään keskitetysti sivistystoimen toimesta tietokoneen ajokortin osa-alueista koulutusta. Mittareina voisi olla ope.fi koulutukseen osallistuneiden osuus kaikista opettajista ja tietokoneen ajokortin suorittaneiden osuus kaikista opettajista.

Yleistä

Lukion kotisivua ja verkon käyttöä kehitetään entistä asiakasystävällisemmäksi kohderyhmänä tulevat potentiaaliset opiskelijat, nykyiset opiskelijat, huoltajat ja muut Lumon lukiosta kiinnostuneet.

Tietotekniikan opettajan lisäksi opettajia tulisi kouluttaa IT-vastaavaksi, jotka tarvittaessa voi antaa teknistä tai pedagogista tukea sekä kouluttaa muita opettajia.

LIITE 2

Tavoiteohjelma lukiolle

Lukion loppuun mennessä opiskelija:

- ymmärtää, mitä tarkoittavat tiedonhankinta, tiedonhaku, tiedonhallinta ja informaatiotaito
- osaa käyttää tietokantoja monipuolisesti hyväkseen tiedonhaussa
- osaa määritellä tutkimusongelmansa ja rajata tiedontarpeensa
- osaa käyttää tietolähteitä monipuolisesti ja osaa arvioida löytämänsä tietoa kriittisesti
- osaa hankkia tarvitsemansa lähdeaineiston itsenäisesti käyttöönsä
- noudattaa lakeja ja hyviä tapoja tiedon hankinnassa ja käytössä
- omaa hyvät tiedonhankintavalmiudet jatko-opintoja varten
- on innostunut lukemisesta myös rentoutuakseen

Ohjelmarunko lukiolle vuosikursseittain

1. vuosikurssi

- kerrataan aiemmin opittuja asioita, syvennetään osaamista
- opitaan ymmärtämään käsitteet tiedonhankinta, -haku, -hallinta ja informaatiolukutaito
- tiedonhaun teoriaa
- tutustutaan tieteellisten kirjastojen tietokantoihin ja tehdään niistä aihehakuja
- syvennetään internet-tiedonhaun osaamista
- suppean tutkimusongelman määrittely ja tiedontarpeen rajaus
- löydetyn tiedon kriittinen arviointi
- tekijänoikeus
- lukemiseen innostamista ja lukuinnostuksen ylläpitämiseen tähtäävää toimintaa

2. vuosikurssi

- kerrataan aiemmin opittuja asioita, syvennetään osaamista
- tiedonhallintataitojen syventämistä
- tutustuminen tieteellisten kirjastojen tietopalveluosaston toimintaan (vierailu tai vieraileva informaattikko)
- opitaan tekemään laajoja tiedonhakuja eri lähteistä tutkielmaa varten
- suppean tutkimusongelman määrittely ja tiedontarpeen määrittely
- opitaan hankkimaan aineisto itsenäisesti käyttöön
- ymmärretään tiedon käyttöön liittyviä eettisiä ja oikeudellisia näkökohtia
- noudatetaan lakeja ja hyviä tapoja tiedonhankinnassa ja -käytössä
- lukemiseen innostamista ja lukuinnostuksen ylläpitämiseen tähtäävää toimintaa

3. (-4.) vuosikurssi

- kerrataan aiemmilla vuosikursseilla opittuja asioita
- osataan arvioida lähdeaineiston luotettavuutta
- lukion lopettavalla on hyvät tiedonhankinta- ja -hallintavalmiudet jatko-opintoja varten
- kaikilla lukion vuosikursseilla pyritään lukuinnostuksen ylläpitämiseen sekä siihen, että opiskelija oivaltaa kaunokirjallisuuden luonteen tiedonlähteenä ja viihteenä

LIITE 3

LUMON LUKION TOIMINTAOHJE KRIISITILANTEESSA

KRIISIRYHMÄ

Kriisiryhmä kutsutaan kokoon kriisitilanteessa. Ryhmä mieltii jatkotoimenpiteet yhdessä työyhteisön ja kodin kanssa ja harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta opiskelijoille ja henkilökunnalle. Kriisiryhmän vetäjänä toimii rehtori ja hänen estyneenä ollessaan apulaisrehtori.

Jäsenet:

- Jari Koivisto, rehtori
- Aija Kulmala, apul.rehtori
- Raija Lyytikäinen, terv. hoitaja
- Petri Pölönen, opettaja
- Petri Laaksonen, opinto-ohjaaja
- Lisäksi ryhmään voidaan tarvittaessa kutsua muita koulun henkilökuntaan kuuluvia.

Tapahtumasta tiedon saanut henkilö tiedottaa asiasta aina ensisijaisesti koulun rehtorille. Hän päättää jatkotoimista ja kriisiryhmän kokoamisen tarpeesta ja sen kokoonpanosta sekä tiedottamisesta opettajille ja koulun ulkopuolelle.

TIEDOTTAMINEN KRIISITILANTEESSA

Tiedon vastaanottaja:

- toimi rauhallisesti
- kuuntele ja anna aikaa
- ilmoita asiasta rehtorille

Rehtori:

- tarkistaa tapahtuneet tosiasiat
- ketä asia koskee
- mitä on tapahtunut ja missä
- mitä tapahtumasta tiedetään
- kutsuu kriisiryhmän tarvittaessa heti koolle
- kutsuu tapahtuman osalliset kriisiryhmään, esim. ryhmäohjaajan
- johtaa kriisiryhmää
- huolehtii mahdollisesta osanotosta
- huolehtii tarvittaessa ulkoisesta tiedottamisesta
- huolehtii henkilökunnan tiedottamisesta kriisin aikana

Kriisiryhmä:

- kokoontuu heti tiedon saatuaan ja päättää:
- kriisityön alkamisesta ja kriisitoiminnan tasosta; koulun taso, luokkien taso, yksilötaso
- tavan, miten asiasta kerrotaan oppilaille
- harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta.

TOIMINTAMALLEJA ERI KRIISITILANTEISSA

OPPILAAN KUOLEMA (SAIRAUS / ONNETTOMUUS / ITSEMURHA)

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle pappi, poliisi tai sairaala
- tiedon saanut henkilö kertoo rehtorille
- rehtori tai kriisiryhmän jäsen ottaa yhteyden kotiin, ilmaisee osanoton ja kysyy omaisten mieltä tapahtuneen kertomistavasta koululla
- rehtori informoi opettajakuntaa ja oppilaita
- keskustelu luokissa ro:n ja kriisiryhmään kuuluvan avustuksella
- oppilaiden seurantaa mahdollisen ulkopuolisen avun tarpeen vuoksi
- henkilökunnalle mahdollisuus jälkipuintiin
- muistaminen perheen toiveiden mukaisesti
- kts. liite" toimintaohje oppilaan kuoleman johdosta" (opettajahuoneessa)

OPETTAJAN TAI KOULUN MUUHUN HENKILÖKUNTAAN KUULUVAN KUOLEMA

- rehtori kertoo henkilökunnalle ja opiskelijoille
- kriisiryhmä keskustelee siitä, tarvitaanko henkilökunnalle / oppilaille ulkopuolista apua
- järjestetään tarvittaessa jälkipuinti henkilökunnalle ja oppilaille
- tarvittaessa keskustelut luokassa
- muistaminen omaisten toiveiden mukaisesti

OPPILAAN VAKAVA SAIRAUS

- pyritään saamaan huoltajilta lupa kertoa ryhmän muille opiskelijoille ja henkilökunnalle sekä sovitaan mitä kerrotaan
- oppilaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- järjestetään tarvittaessa jälkipuintia sairastuneen, hänen ystäväpiirinsä ja opiskelijaryhmän kanssa
- toimintaohjeet henkilökunnalle mahdollisen sairauskohtauksen varalta
- opettajille tieto sairastuneesta kirjallisena (huom. salassapito).

OPPILAAN LÄHIOMAISEN KUOLEMA

- tieto rehtorille, joka välittää asian tiedoksi kriisiryhmälle
- tieto opiskelijan ryhmäohjaajalle / muille opettajille
- annetaan opiskelijalle keskustelumahdollisuus
- opiskelijan seurantaa
- perheen muistaminen

ITSEMURHAN UHKA

- puhu opiskelijan kanssa
- älä jätä opiskelijaa yksin
- tarjoudu pohtimaan ongelmaa yhdessä, älä yritä ratkaista sitä
- ongelma, jonka vuoksi opiskelija on valmis tekemään itsemurhan ei ole ratkaistavissa hetkessä
- kuuntele, älä tuomitse, älä vähättele
- ota yhteys kotiin / omaisiin
- ilmoita kriisiryhmälle toimenpiteitä varten

VÄKIVALTA TAI SEN UHKA KOULUSSA

- ole rauhallinen ja harkitseva arvioidessasi tilannetta
- kutsu paikalle aina koulun toinen aikuinen
- pyri rauhoittamaan tilanne
- anna tarvittava ensiapu ja toimita hoitoon
- ilmoita asiasta rehtorille, joka harkitsee kriisiryhmän käytön tarpeen
- ilmoitus tarvittaessa poliisille
- ilmoitus asianosaisten vanhemmille
- väkivaltatilanne selvitetään mahdollisimman pian yhdessä kaikkien osapuolten kesken

KOULUN ULKOPUOLISET UHKATILANTEET

Seuraavissa koulun ulkopuolisissa uhkatilanteissa noudatetaan Monitoimikeskus Lumon turvallisuussuunnitelmassa laadittuja toimintaohjeita.

- KAASU- JA MYRKKYVAARATILANTEET
- SÄTEILYVAARATILANTEET
- RIKOLLINEN UHKATILANNE
- ESIM. VÄKIVALTATILANNE
- VARKAUS-TAI RYÖSTÖTILANNE
- UHKAAVAN HENKILÖN KOHTAAMISTILANNE
- POMMIUHKA
- VESIVAHINKO, LÄMPÖ TAI SÄHKÖKATKOKSET
- YMPÄRISTÖVAARATILANNE

LIITE 4

Lumon lukion päihdetoimintaohjelma

Lumon lukion päihdetoimintaohjelman tavoitteena on edistää ja ylläpitää päihteetöntä nuoruutta opiskelijoiden keskuudessa. Päihteetöntä nuoruutta tukevana kasvuympäristönä Lumon lukio on päihteetön opiskelu- ja työyhteisö, mikä tarkoittaa, että kouluaikana ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa päihteiden käyttö ei ole sallittua. Päihteillä tarkoitetaan tupakkatuotteita, alkoholijuomia, huumeita ja päihtymystarkoituksessa käytettäviä lääkkeitä.

Nuorten päihteiden käytön ehkäisy ja käyttöön puuttuminen ovat kodin ja koulun yhteinen asia. Koulussa tapahtuvan ennaltaehkäisyn tavoitteet ja lähtökohdat ovat varhaisen puuttumisen periaate, hoitoon ohjaus ja sitouttaminen hoitoprosessiin, jatkoseuranta ja tukitoimenpiteet sekä yhteistyön tekeminen kodin, lukion henkilökunnan ja sidosryhmien sekä viranomaisten kanssa sisäisten ja ulkoisten tukiverkostojen perustamiseksi.

Päihdetoimintaohjelman perustana on henkilökunnan sitoutuminen noudattamaan toimintamallin periaatteita ja omaksumaan ne osaksi omia työkäytäntöjään. Ennaltaehkäisevänä toimintana on nähtävä Lumon lukion arjen rakentuminen luottamukseen ja hyviin väleihin opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä, jolloin opiskelijoiden itsetuntoa tuetaan ja itsekontrollia vahvistetaan. Lumon lukiossa järjestetään vuosittain terveystarkastusviikko, jonka aihepiireihin kuuluu myös päihteiden käytön ehkäisyyn liittyviä aihekokonaisuuksia. Terveystarkastaja tekee terveystarkastusten yhteydessä kartoitusta opiskelijoiden päihteiden käytöstä.

Jokaisen henkilökunnan jäsenen on tunnistettava päihteiden käytön tunnusmerkit ja puututtava tilanteeseen. Lumon lukion yhteisöllinen hyvinvointiryhmä on hoitoonohjauksessa keskeinen toteuttaja ja toimii opettajien ja opiskelijoiden tukena. Akuuteissa päihdetilanteissa terveydenhoitaja arvioi opiskelijan terveydentilan ja tarvittavat hoitotoimenpiteet. Mikäli terveydenhoitaja ei ole paikalla akuutissa hoitoa vaativassa tilanteessa, on henkilökunnan huolehdittava opiskelijan kotiin/hoitoon saattamisesta.

Tieto tai epäily opiskelijan päihteiden käytöstä

- opettaja tai muu henkilökunnan jäsen kertoo epäilyistään Yhteisölliselle hyvinvointiryhmälle
- Yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä sovitaan toimintamalli ja jatkoseuranta
- järjestetään opiskelijan ja huoltajan kanssa yhteinen neuvottelu, jossa tilanne kartoitetaan ja sovitetaan jatkotoimenpiteistä
- Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä arvioi tukitoimet, sopii yhteistyöstä ja seurannasta hoitopaikan kanssa

Akuutti päihtymystilanne koulussa

Opiskelija saatetaan terveydenhoitajalle ja asiasta ilmoitetaan rehtorille tai apulaisrehtorille. Opiskelijan huoltajiin otetaan yhteyttä ja pyydetään heitä noutamaan opiskelija kotiin tai tilanteesta riippuen toimitamaan opiskelija ensiapuklinikalle.

Yhteydenottotilanteessa sovitaan neuvottelutilaisuus, jossa mukana opiskelija, huoltaja(t) sekä Yhteisöllinen hyvinvointiryhmän nimeämät edustajat. Neuvottelussa arvioidaan tilanne ja sovitaan jatkotoimenpiteistä. Jollei opiskelija ole halukas yhteistyöhön, rehtori päättää jatkotoimenpiteistä.

LIITE 5

TURVALLISUUSUUNNITELMA